

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

O nouă solie de pace, prietenie și colaborare
**VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,
ÎN ȚĂRI ALE AFRICII**

JAMAHIRIA ARABĂ LIBIANĂ POPULARĂ SOCIALISTĂ

REPUBLICA GABONEZĂ

Un factor de accelerare a creșterii

REDUCEREA CONSUMURILOR MATERIALE PE FIECARE UNITATE DE PRODUS

ÎN ANSAMBLUL politicii economice a partidului și statului nostru, problemele valorificării superioare a resurselor materiale, ale reducerii consumurilor specifice de materii prime, combustibil și energie ocupă un loc de prim ordin. Și aceasta deoarece țara noastră, relativ săracă în rezerve de materii prime, are o singură cale de a realiza o dezvoltare economică rapidă, de a reduce decalajul față de țările puternic industrializate: valorificarea cât mai înaltă a fiecărui kilogram de materie primă, utilizarea tuturor resurselor materiale cu o eficiență mult sporită. Reducerea consumurilor pe fiecare unitate de produs constituie, în același timp, o condiție pentru prezervarea rezervelor limitate de materii prime disponibile, micșorarea importurilor, lărgirea posibilităților de satisfacere a unei game cât mai mari de cerințe de consum cu resursele existente.

Industria noastră dispune în prezent de capacitatea necesară pentru a asigura o creștere substanțială a gradului de valorificare a resurselor materiale, reducerea sistematică a consumurilor materiale și de energie. Este convingător în acest sens faptul că, față de anul 1970, în prezent consumul specific pe unitatea de produs a fost redus substanțial la unele materii prime de bază: cu peste 21% la cocs de furnal, 25% la oțel lingou pentru laminate, circa 50% la laminate în construcția de mașini, peste 45% la material lemnos în industria prelucrării lemnului, circa 40% la bumbac pentru țesături tip bumbac ș.a.

Dar, în același timp, trebuie relevat că economia noastră dispune încă de serioase rezerve pentru o mai bună utilizare a resurselor materiale, prin adoptarea unor soluții constructive moderne, eficiente, prin reducerea și chiar eliminarea unor pierderi, consumuri

neraționale, rebuturi etc. Unde se situează cele mai mari posibilități de micșorare a consumurilor?

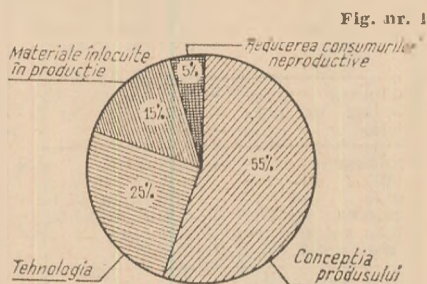
Concepția — fază determinantă în micșorarea consumurilor

DATE ORIENTATIVE culese în cursul unor analize pe grupe de produse reprezentative din industria constructoare de mașini au condus la concluzia că reducerea consumurilor materiale se poate obține în proporție de 75—80% în faza de concepție a produsului, de proiectare constructivă a acestuia. Dar și în alte ramuri rolul concepției în diminuarea consumu-

misirea resurselor materiale). Valorile medii prezentate au evident, în practică, mărimi sensibil diferențiate în funcție de ramura de producție, ținând seama că în procesele bazate pe reacții chimice ponderea hotărâtoare în reducerea consumurilor o au tehnologiile, în timp ce în sectoarele prelucrătoare determinantă este concepția produselor.

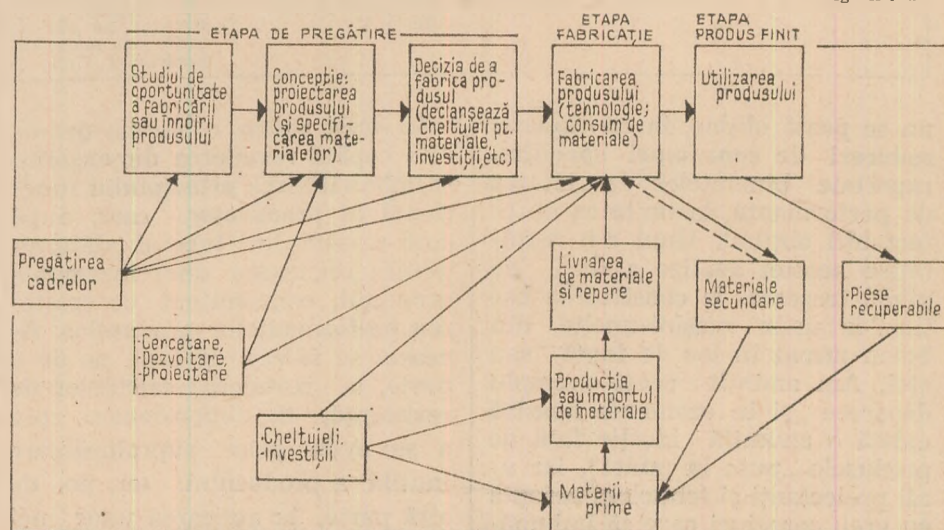
Desigur, în fig. nr. 1 sînt prezentate doar principalele influențe, cu ponderile aferente. Pentru că, de fapt, așa cum rezultă și din fig. nr. 2, în procesul de reducere a consumurilor materiale, în întreg ciclul de fabricație a unui produs intervin un număr mult mai mare de factori care se condiționează reciproc, cu interdependențe mai numeroase și mai complexe, care — dacă sînt atent studiați și utilizați — pot constitui tot atîtea valoroase căi de de-substanțializare a produselor.

O interesantă anchetă efectuată de un institut de specialitate pentru o uzină constructoare de mașini din străinătate, care considera „închis“ orizontul unor noi reduceri substanțiale de consumuri, s-a finalizat cu concluzia, demonstrată cu cifre convingătoare, că **nu există nici un produs, oricît de perfect ar fi, la care să**

Ponderele diferiților factori ce concură la economisirea resurselor materiale

rilor este foarte mare, atingînd în medie 55%, așa după cum rezultă din unele estimări de ansamblu pe principalele ramuri industriale (fig. nr. 1 relevă ponderea diferiților factori ce concură la econo-

Factori principali care intervin în reducerea consumurilor materiale

EFECTELE REDIMENSIONĂRII ȘI ÎMBUNĂȚĂRII PRINCIPIULUI FUNCȚIONAL AL PRODUSELOR

Domeniul de acțiune	Efectul economic		Condiții necesare
	În domeniul reducerii consumurilor	alte efecte	
Redimensionarea și îmbunătățirea principiului funcțional	<ul style="list-style-type: none"> - corelarea strictă a consumurilor materiale cu cerințele funcționale ale produsului - reducerea consumului raportat la unitatea de efect 	<ul style="list-style-type: none"> - ușurarea și modernizarea produsului - reducerea cheltuielilor de producție 	<ul style="list-style-type: none"> - asigurarea unei calități și fiabilități sporite
Ridicarea performanțelor produsului fără creșterea proporțională a consumurilor	<ul style="list-style-type: none"> - consumuri specifice reduse pe unitatea de putere 	<ul style="list-style-type: none"> - sporirea capacității performanței produsului pe unitatea de masă - economii la cheltuielile de producție 	<ul style="list-style-type: none"> - asigurarea unor produse care răspundă unor nevoi reale de consum (din punct de vedere al performanțelor)
Înlocuirea unor materiale deficitare, mai scumpe, cu materiale din țară, mai ieftine	<ul style="list-style-type: none"> - economii de materiale deficitare, scumpe 	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea costurilor de producție - condiții mai bune de aprovizionare 	<ul style="list-style-type: none"> - îmbunătățirea sau menținerea calității și fiabilității produsului
Tipizarea maximă a reperelor, pieselor și materialelor utilizate la fabricarea produsului	<ul style="list-style-type: none"> - reduceri de consumuri la fabricarea reperelor, pieselor, materialelor tipizate, prin creșterea seriei de fabricație 	<ul style="list-style-type: none"> - ieftinirea reperelor, pieselor și materialelor tipizate - o mai mare siguranță în aprovizionare 	<ul style="list-style-type: none"> - eventualele creșteri de consum la utilizatori prin folosirea unor repere, piese sau materiale tipizate să fie cât mai mici decât economiile la producătorii de produse tipizate
Revederea și perfecționarea proceselor tehnologice	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea pierderilor de prelucrare - creșterea coeficientului de utilizare a materialelor 	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea costurilor de fabricație 	<ul style="list-style-type: none"> - menținerea sau creșterea calității și fiabilității produsului - sporirea productivității muncii
Reducerea rebuturilor	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea consumurilor specifice 	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea cheltuielilor de producție 	<ul style="list-style-type: none"> - menținerea calității reperelor fabricate
Reutilizarea materialelor și resurselor energetice secundare	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibili 	<ul style="list-style-type: none"> - diminuarea cheltuielilor de producție - creșterea gradului de valorificare a materialelor 	<ul style="list-style-type: none"> - asigurarea unei calități corespunzătoare a materialelor utilizate în procesul de producție
Creșterea duratei de serviciu a produselor	<ul style="list-style-type: none"> - economii de materiale în perspectivă prin prelungirea duratei de utilizare a produsului 	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea relativă a necesarului de investiții pentru noi capacități de producție 	<ul style="list-style-type: none"> - eventuale creșteri de consumuri specifice la producție să fie compensate, într-o perioadă de timp determinată, în funcție de produs, prin reducerea cererii de produse noi
Îmbunătățirea lansării în fabricație în loturi optime	<ul style="list-style-type: none"> - reducerea consumurilor specifice - reducerea rebuturilor 	<ul style="list-style-type: none"> - utilizarea mai bună a capacităților - reducerea cheltuielilor de producție 	<ul style="list-style-type: none"> - economiile obținute să fie mai mari decât cheltuielile suplimentare legate de stocarea pe perioade mai mari a produselor finite

nu se poate obține, în continuare, reduceri de consumuri specifice, raportate bineînțeles la unitatea de performanță, la unitatea de efect util obținut. Unul din rezultatele acestei analize a fost, de pildă, trecerea la construirea batiurilor unor mașini-unelte din beton armat în loc de fontă sau oțel. Am amintit acest exemplu deoarece și în economia noastră există o anumită inerție față de produsele „puse la punct”, iar unii proiectanți și tehnologi acceptă cu greu corecturi care să îmbunătățească consumurile actuale.

În acest cadru, o atenție deosebită capătă **revederea dimensiunii și îmbunătățirea principiului funcțional al produselor**, care, după cum rezultă din tabelul alăturat, permit realizarea unor însemnate economii, concomitent cu creșterea performanțelor produselor. Aceasta se referă, de fapt, pe de o parte, la revederea calculelor de rezistență, de dimensionare, spre a se evita orice supraîncărcare inutilă a produsului, iar, pe de altă parte, la aplicarea unor noi principii funcționale.

Cîteva exemple demonstrează în mod concludent importanța acestor operațiuni.

Reperele și produsele din materiale plastice au de regulă „puncte slabe” în care cedează, în timp ce restul reperului ar mai putea fi folosit vreme îndelungată. Același lucru se întâmplă la multe piese de mobilă, care sînt scoase prea repede din uz datorită faptului că cedează prematur în anumite puncte subdimensionate ca rezistență, în timp ce restul piesei are o durabilitate de cîteva ori mai mare. Practica mondială a confirmat lucruri similare la producția de confecții din stofe, care se făceau înainte mai groase și mai rezistente, corespunzător zonelor cu cea mai mare solicitare și uzură. În prezent, greutatea pe mp a stofelor a scăzut pe plan mondial foarte mult, utilizîndu-se însă tehnica dublării stofei în punctele critice ale unui material mai ieftin, practică ce ar trebui extinsă și în industria noastră.

Importante economii se pot obține prin **ridicarea performanțelor funcționale ale produsului, fără a mări corespunzător masa acestuia**. Este vorba de fapt de o altă latură a dimensionării produsului în raport cu funcționalitatea, care este larg practică în industria modernă. Ne referim, îndeosebi, la creșterea vitezelor de lucru, a puterii, a fiabilității, a duratei de serviciu, care se pot realiza, de regulă, fără a mări greutatea produsului și, respectiv, consumurile specifice de materiale. În industria noastră constructoare de mașini au fost obținute o serie de rezultate convingătoare în această direcție. Ne referim, îndeosebi, la unele tipuri de tractoare, motoare electrice, mașini-unelte. Dar important este ca **fiecare produs** să fie revăzut în această concepție, să se scoată tot ce este fizic posibil din fiecare kilogram de material folosit.

Ce efecte favorabile are aplicarea unor asemenea soluții pentru întreprinderi, pentru societate și, în final, pentru fiecare om al muncii, o arată și următoarele exemple: conceperea unui nou tip de filtru cu vid la I.M.M.U.M. Baia Mare a permis ca pe fiecare bucată produsă să se obțină anul acesta economii de 500 000 lei, concomitent cu reducerea consu-

Mircea PIRJOL

(Continuare în pag. 7)

Obiectiv fundamental pe șantierele de construcții REALIZAREA INTEGRALĂ A PLANULUI, RECUPERAREA RESTANȚELOR

PENTRU FĂURIREA unei economii moderne, pentru diversificarea continuă a producției și ridicarea nivelului calitativ al acesteia, statul nostru alocă, an de an, o cotă importantă din fondul de acumulare destinată construirii unor noi capacități și obiective industriale. Pe această cale numai în primii trei ani ai actualului cincinal au fost puse în funcțiune din fondurile statului aproape 1 600 capacități de producție importante, peste 17 000 capacități și obiective social-culturale din competența de aprobare a centralelor și întreprinderilor și aproape 390 mii de apartamente.

În această perioadă, prin strînsă colaborare a factorilor participanți la procesul investițional, numeroase capacități de producție au fost puse în funcțiune la termen și unele înainte de termenul planificat. În 1978, de pildă, au fost date în funcțiune, integral sau parțial, 23 capacități care aveau termene planificate în 1979 și chiar în 1980. Printre acestea se numără noua capacitate de autocamioane cu motor Diesel de la Întreprinderea de autocamioane Brașov, capacitatea de lămpi speciale de la întreprinderea „Steaua electrică”-Fieni, o nouă capacitate de prelucrare a maselor plastice la Focșani etc.

Cu toate acestea, sarcinile planificate pe anul trecut au fost îndeplinite doar în proporție de 92,7% la total investiții și de 86,8% la structura construcții-montaj. Au rămas nepus în funcțiune un număr mare de capacități de producție industriale și agrozootehnice, precum și un număr important de apartamente. În conformitate cu reglementările în vigoare toate **obiectivele nerealizate din planul pe anul trecut s-au reportat pe 1979 ca sarcini restante care trebuie recuperate.** În mod asemănător s-au reportat și importurile pentru investiții contractate în 1978 și nerealizate, cu asigurarea echilibrului financiar și valutar planificat.

Analizînd aceste probleme, în general stadiul de înlăptuire a programului de investiții, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în ședința din 5 aprilie a.c., a indicat în mod concret căile pe care trebuie să se acționeze în vederea accelerării ritmului de construcții și montaj pe șantiere, recuperării restanțelor și îndeplinirii integrale a planului de punere în funcțiune pe acest an.

● Rolul activ al unor programe de măsuri bine întocmite ● Concentrarea forțelor pe obiectivele principale ● De ce restante în livrarea și montarea utilajelor ? ● Participarea beneficiarilor la realizarea unor obiective — o acțiune ce se cere larg extinsă

În acest cadru un rol deosebit revine **elaborării unor programe de măsuri cu date precise pentru punerea în funcțiune a fiecărui obiectiv.** De fapt, titularii de investiții, împreună cu constructorii și băncile finanțatoare, au avut sarcina să actualizeze, pînă la 31 ianuarie 1979, graficele de execuție, la fiecare obiectiv de investiții în raport cu stadiile fizice realizate la sfîrșitul anului trecut în vederea respectării termenelor de dare în funcțiune atît la capacitățile noi din planul pe 1979, cît și la cele restante. Aceste programe, completate și îmbunătățite, ca urmare a indicațiilor date de conducerea superioară de partid, sînt menite să concentreze eforturile beneficiarilor, constructorilor și furnizorilor de utilaje pentru realizarea tuturor sarcinilor de punere în funcțiune. Acțiuni deosebite trebuie desfășurate pentru investițiile din chimie, construcții de mașini, metalurgie, economia forestieră și materialelor de construcții, precum și de consilii populare, pentru că la ministerele

respective se localizează peste 60% din totalul obiectivelor noi și restante prevăzute să intre în funcțiune în semestrul I 1979.

Ce trebuie întreprins pentru accelerarea ritmului de construcții și montaj pe șantiere ?

INAINTE DE TOATE se impune evitarea împrăstierii forțelor, **concentrarea eforturilor pentru punerea în exploatare a acelor capacități care se află în stadiu avansat de execuție.** Numeroase capacități reprogramate din 1978, de deosebită importanță, ale căror produse sînt așteptate de alte unități și sectoare din economie, se află în stadii înaintate de execuție, unele fiind în probe tehnologice, iar altele se apropie de această fază. Este cazul, între altele, al unei instalații la Combinatul de îngrășăminte chimic Bacău, al trăgătoriei de bare și turnătoriei mixte la Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviște, al Fabricii de ciment de la Tașca etc.

Pentru grăbirea punerii în funcțiune a acestor obiective este necesar ca titularii de investiții, constructorii și furnizorii de utilaje să concentreze cei mai buni specialiști în vederea rezolvării cu competență și operativitate a problemelor ce se ridică în legătură cu asigurarea condițiilor necesare desfășurării neîntrerupte a probelor tehnologice, remedierii la fața locului a defecțiunilor ce apar la utilaje și instalații. Conectarea într-un termen cît mai scurt a acestor capacități, în prezent imobilizate, la procesul productiv va avea efecte deosebit de favorabile, reflectate în mai buna acoperire a unor cerințe ale economiei naționale, în satisfacerea promptă a contractelor de export.

Rezolvarea acestei probleme este nemijlocit legată de **montarea cu prioritate a utilajelor existente în stoc.** Pe multe șantiere s-au acumulat mari stocuri de utilaje tehnologice, din care o parte stau nemontate de multă vreme, depășind simțitor duratele normate,

imobilizând astfel importante fonduri de investiții. Un rol deosebit în grăbirea montării acestor utilaje îl au beneficiarii investițiilor respective. Potrivit reglementărilor în vigoare, aceștia au avut sarcina că, pînă la 31 ianuarie 1979 să stabilească — împreună cu constructorii (în funcție de nevoile producției și ale lucrătorilor pe șantiere) — numărul de muncitori calificați din unitățile proprii și să asigure participarea acestora la montajul utilajelor și instalațiilor.

Experiența a numeroase întreprinderi, cum ar fi cele din județul Prahova, de pildă, demonstrează că participarea beneficiarilor, alături de constructori, la executarea unor lucrări de construcții-montaj asigură punerea mai devreme în funcțiune a capacităților de producție. **Generalizarea unor asemenea preocupări este de natură să contribuie la accelerarea lucrărilor pe șantiere, la recuperarea rămănerilor în urmă.**

Odată cu aceasta este necesar să se asigure și livrarea celorlalte utilaje la termenele prevăzute în grafice. După cum se știe, încă din noiembrie 1978 s-a trasat sarcina ca întreprinderile furnizoare să întocmească, împreună cu beneficiarii de investiții, pînă la 30 decembrie 1978, grafice — pe fiecare obiectiv de investiții — pentru livrarea utilajelor, inclusiv a celor restante, în concordanță cu stadiile fizice necesare punerii în funcțiune.

Analizele efectuate la aproape 200 capacități importante de producție industrială (cu termene de punere în funcțiune pînă la 30 iunie a.c.) au scos în evidență faptul că la circa 38% din acestea nu s-au luat toate măsurile pentru darea lor în exploatare la termenele planificate, fie din cauza inerției beneficiarilor de investiții sau întreprinderilor de comerț exterior, fie din cea a furnizorilor de utilaje. Aceștia din urmă, **deși și-au asumat prin grafice obligația de a livra utilajele la termene bine definite, atunci cînd s-a trecut la încheierea contractelor au propus termene mult mai îndepărtate, care întîrzie simțitor punerea în funcțiune a unor obiective.** Este cazul întreprinderii „23 August”-București, care avea prevăzut în grafic să livreze în trim. IV. 1978 întreprinderii „Neferal” utilaje pentru un convertizor de cupru, dar care în contractul încheiat a impus ca termen de livrare sfîrșitul acestui an, periclitînd astfel

realizarea la data fixată a obiectivului respectiv.

Pe de altă parte, unele întreprinderi constructoare de mașini, care au contractat, cu termene ferme, livrarea unor utilaje de care depinde nemijlocit realizarea planului de investiții și punerea în funcțiune a unor capacități de producție importante, n-au luat toate măsurile pentru **respectarea cu fermitate a disciplinei contractuale**, provocînd prin aceasta dereglări în desfășurarea activității organizațiilor de construcții-montaj. Ne referim la Întreprinderea de mașini grele București, în restanță cu livrarea turbosuflantelor și la întreprinderea „23 August”-București, restanțieră în livrarea culbutoarelor pentru capacitățile prevăzute să intre în funcțiune la întreprinderea „Victoria”-Călan.

Ținînd seama de importanța hotărîtoare a mașinilor și utilajelor tehnologice — ca partea activă a viitoarelor mijloace fixe — în realizarea capacităților de producție se impune ca ministerele furnizoare și, în primul rînd M.I.C.M., ca principal furnizor pe economie, să ia **măsuri imediate pentru lichidarea restanțelor și livrarea cu prioritate a utilajelor necesare punerii în funcțiune din acest semestru.** O activitate similară este chemată să desfășoare și întreprinderile de comerț exterior, ministerele titulare de investiții pentru urgentarea, prin agențiile comerciale, a livrării utilajelor restante și contractarea resturilor de utilaje necesare capacităților cu termene de punere în funcțiune în acest an.

O **IMPORTANȚĂ** deosebită pentru accelerarea ritmului de lucru, pentru realizarea în general a planului de investiții o are **mai buna aprovizionare tehnico-materială a șantierelor.** Activitatea organizațiilor de construcții-montaj este confruntată în prezent cu o serie de greutăți provocate de neasigurarea șantierelor cu necesarul de materiale de construcții și cu prefabricate ușoare și ieftine. Aceasta impune ca întreprinderile furnizoare să depună toate eforturile pentru producerea și livrarea materialelor necesare șantierelor, pentru ca acestea să aibă asigurată baza materială necesară realizării sarcinilor de plan.

În același timp trebuie să se acționeze cu operativitate pentru

avizarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice, asigurarea repartițiilor pentru utilaje și materiale, redistribuirea mijloacelor care prisosesc pe unele șantiere și lipsesc pe altele. Aceasta cu atît mai mult cu cît nerealizările de plan pe trim. I. a.c. la producția de construcții-montaj au fost determinate în proporție de peste 40% de neasigurarea documentațiilor tehnico-economice pentru obiectivele prevăzute în planul constructorilor (multe proiecte se găsesc și în prezent în diverse stadii de avizare și aprobare la organele locale și centrale de decizie). Astfel, pentru lucrarea cabluri de energie de 110 kilowolți de la Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante București, beneficiarul a depus nota de comandă pentru avizare la Consiliul tehnico-științific al M.I.C.M. în decembrie 1977; Consiliul a avizat documentația la 10 februarie 1978, lăsînd în suspensie o serie de probleme. În aceste condiții, organele centrale de avizare au restituit documentația cerînd diferite completări. Beneficiarul și proiectantul (I.P.C.M.) au înaintat ministerului la 8 septembrie 1978 o parte din completări, fără însă să clarifice și alte elemente solicitate. Așa că lucrarea, cu termen de punere în funcțiune în trimestrul II 1979, se află și în prezent fără documentație asigurată.

La nerealizarea unor investiții a contribuit și neasigurarea în întregime a altor condiții pentru începerea lucrărilor: aprobările pentru utilizarea terenurilor, autorizațiile de construcții, aprobările de combustibili etc. Din aceasta decurge necesitatea **creșterii operativității și înlăturării oricăror manifestări de formalism în soluționarea problemelor legate de activitatea de investiții.**

Punerea în valoare a rezervelor existente pe șantiere, gospodărirea și utilizarea rațională a bazei tehnico-materiale, întărirea disciplinei, asigurarea permanentă a frontului de lucru pentru oameni și utilaje — iată modalități sigure și eficiente pentru realizarea unor construcții de calitate, la termenele stabilite și la costuri reduse, pentru punerea în funcțiune a tuturor capacităților de producție planificate.

Gh. RUSCANU
Banca de Investiții

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

ANALIZA FACTORIALĂ A EFICIENȚEI PRODUCȚIEI ZOOTEHNICE DIN COOPERATIVELE AGRICOLE

ÎN CADRUL programului de dezvoltare multilaterală și intensivă a agriculturii, un obiectiv important îl reprezintă creșterea tot mai intensă a gradului de valorificare a bazei tehnico-materiale de care dispune agricultura, sporirea pe toate căile a eficienței economice din această ramură.

În acest sens, în Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979 se subliniază: „În vederea creșterii eficienței economice — problemă hotărâtoare pentru progresul agriculturii noastre — în activitatea tuturor cooperativelor agricole de producție trebuie să se aplice noul mecanism economico-financiar, autoconducerea și autogestiunea fiecărei unități“.

În primii trei ani ai actualului cincinal, în unitățile agricole cooperatiste din județul Teleorman s-au înregistrat progrese însemnate, ca urmare a antrenării tuturor factorilor tehnici, economici și sociali ce generează efecte pozitive pe linia creșterii producțiilor agricole și a eficienței economice. Astfel, în perioada 1976—1978 producția agricolă globală ce a revenit anual la 100 ha teren agricol a crescut cu 38% față de media anuală a cincinalului 1971—1975, un ritm superior înregistrându-se în zootehnie, ceea ce a făcut ca ponderea acestui sector în producția agricolă totală să crească substanțial (cu 8,2%).

În același timp, producția agricolă la mia de lei fonduri fixe a sporit cu 23%, iar ponderea producției nete în producția agricolă totală a crescut cu 6,4%.

Îmbunătățirea indicatorilor economici a fost și mai evidentă în zootehnie, unde producția medie anuală în perioada 1976—1978 a fost de 2,7 ori mai mare decât cea din anul 1970, în timp ce costurile totale de producție au crescut doar de 1,8 ori, iar costurile materiale de numai 1,6 ori.

În cadrul sectorului zootehnic al județului, taurinele ocupă un loc central, producția de lapte și carne obținută de la această specie reprezentând 42% din întreaga producție zootehnică. Ca urmare, evidențierea și valorificarea superioară a tuturor factorilor care concură la creșterea producțiilor medii și a eficienței economice la specia taurine constituie o preocupare de bază a tuturor unităților agricole de profil. Consecință logică, rezultatele superioare nu s-au lăsat așteptate: producția medie anuală de lapte pe cap de vacă în perioada 1976—1978 a fost mai mare cu 50% față de cea înregistrată în cincinalul anterior; a sporit numărul unităților care obțin în mod constant peste 4000 litri de lapte pe cap de vacă furajată; costurile de producție la mia de lei producție totală au scăzut cu 6,4%.

„Comprimarea“ perioadei de creștere a vițelilor de reproducție

UNA DINTRE unitățile care, într-o perioadă relativ scurtă, a înregistrat un ritm ridicat de creștere a tuturor indicatorilor economiei la ferma de vaci este C.A.P. Purani (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica unor indicatori principali ai fermei de vaci cu lapte de la C.A.P. Purani

Indicatori	U/M	1974	1975	1976	1977	1978
Producție medie	l/cap	1836	3033	3704	4050	4550
Costuri la 1000 lei prod. globală	lei	1174	767	763	740	711
lin care : materiale	lei	966	569	530	515	502
Natalitate	%	70	77	84	91	93

Progresele pe care cooperativa le-a înregistrat au fost rodul competenței și continuității cu care s-a acționat pentru rezolvarea deficiențelor legate de factorii care influențează, în proporții diferite, eficiența economică a fermei de vaci.

Natalitatea scăzută a constituit una din direcțiile principale de acțiune, dat fiind că ea reprezintă unul din factorii esențiali în procesul de creștere atât a producției de lapte și carne, cât și a beneficiului.

O primă cale de rezolvare a situației necorespunzătoare pe linia reproducției la ferma de vaci s-a concretizat în introdu-

ccrea la montă a vițelilor la virste timpurii. Dacă în anul 1974, montecele fecunde au avut loc la virsta de 27 luni, în anul 1978 această virstă a fost substanțial redusă, ajungând la 16,5 luni.

Prin specificul lor, categoria „vițele pînă la fătare“ reprezintă, de fapt, un volum de cheltuieli „stocate“, care se recuperează în perioada de producție și prin valorificarea cărnii cu ocazia reformării.

După cum este știut, cu cât viteza de creștere în greutate a vițelilor este mai mare, cu atât ele ajung mai timpuriu la greutatea aptă de montă și pot fi însămițate imediat după virsta de 14—15 luni, cînd are loc și maturizarea lor fiziologică. În acest fel se poate reduce perioada de creștere a vițelilor, în favoarea perioadei de producție — și, totodată, cheltuielile ce urmează să fie recuperate ulterior prin producția de lapte și carne sînt mai mici.

Pentru a intui mai clar efectul economic al realizării montelor timpurii, să pornim de la cele două situații prezentate în graficul din fig. 1, care se referă la două vițele date la montă la virste diferite, de la care se obține câte o fătare anual, au o producție medie de 3000 l lapte pe lactație și amîndouă se reformează la virsta de 8 ani.

Făcînd calculele economice aferente celor două situații analizate (vezi caseta), rezultă că, pe întreaga viață productivă există o diferență a beneficiului de 4800 lei, iar aceasta numai datorită devansării cu un an a montei, celelalte condiții considerîndu-se ca fiind identice.

Pentru a marca amploarea acestui fenomen, subliniem că, reducerea cu numai o lună a virstei de montă la toate vițelele existente în unitățile agricole socialiste din județ ar avea ca efect creșterea eficienței economice (a beneficiului) cu 3,2 milioane de lei anual.

Consecințele economice ale scurtării perioadei de creștere

Cazul A (montă la 27 luni)		Cazul B (montă la 15 luni)	
Producții		Producții	
15000 l lapte	= 30000 lei	18000 l lapte	= 36000 lei
5 viței	= 2000 lei	6 viței	= 2400 lei
60 t gunoi	= 600 lei	60 t gunoi	= 600 lei
450 kg carne	= 4500 lei	450 kg carne	= 4500 lei
Total	= 37100 lei	Total	= 43500 lei
Cheltuieli		Cheltuieli	
- de creștere (36 luni)	= 10800 lei	- de creștere (24 luni)	= 7200 lei
- de întreținere (60 luni)	= 26000 lei	- de întreținere (72 luni)	= 31200 lei
Total	= 36800 lei	Total	= 38400 lei
Beneficiu	= 300 lei	Beneficiu	= 5100 lei

Menționăm că efectuarea montelor timpurii la vițele, cu efectele economice pozitive evidențiate, este posibilă numai dacă se asigură condiții optime de creștere a lor, astfel încît pînă la maturizarea fiziologică să se înregistreze un spor mediu pe zi furajată de peste 700 grame; în această perioadă, fiecare exemplar trebuie să ajungă la greutatea aptă de montă, respectiv de 65—70% din greutatea animalelor adulte.

Ameliorarea continuă a factorului natalitate

O ALTĂ CALE importantă de ameliorare a parametrului „reproducție” — și, prin aceasta, a eficienței economice, — o constituie creșterea procentului de natalitate la animalele matcă. Orice crescător de animale competent urmărește ca intervalul dintre două fătări să fie cât mai scurt, pentru ca în limitele biologice specifice să se poată ajunge la dezideratul „anul, vaca și vițelul”, cu influențe deosebit de favorabile în producția de lapte și carne.

Considerând costurile de producție pe cap de animal furajat invariabile, — respectiv de 5 000 lei/cap — și o producție medie de 3 500 litri la o lactație, influența natalității în producția medie de lapte la o fermă de 600 capete de vaci, precum și în beneficiu, se concretizează în rezultatele prezentate în tabelul nr. 2.

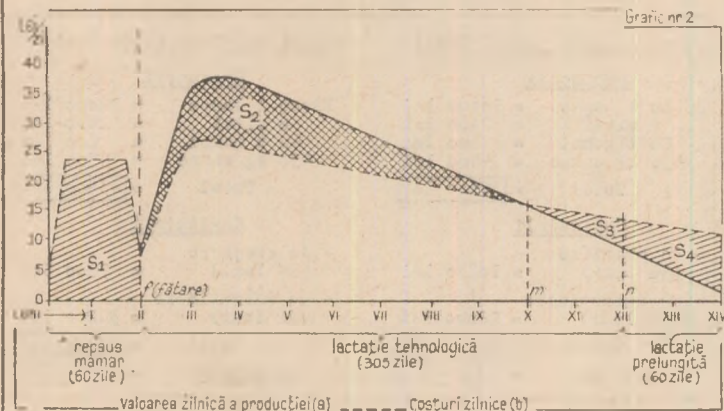
Tabelul nr. 2

Variația producției și a rezultatelor financiare în funcție de procentul de natalitate la o fermă cu 600 de vaci de lapte

Natalitate %	Producția medie pe cap de vacă furajată — litri —	Producția totală pe fermă — hl —	Număr de viței	Beneficiu pe cap de vacă — lei —	Beneficiu pe fermă — mii lei —
70	2450	14700	420	250	150
75	2625	15750	450	620	370
80	2800	16800	480	980	590
85	2975	17850	510	1350	810
90	3150	18900	540	1720	1030
95	3325	19950	570	2080	1250

Se observă că prin creșterea natalității pe fermă de la 70% la 95%, se realizează în plus 5 250 hl de lapte, 150 capete de viței și, în mod corespunzător, un beneficiu suplimentar de 1,1 milioane de lei.

În cazul în care se face o furajare diferențiată, în funcție de producția medie și starea fiziologică a animalelor, costurile totale pe fermă nu pot fi constatate. În această situație, beneficiul total nu crește în același raport cu ritmul de îmbunătățire a natalității. Pentru a clarifica mai bine acest aspect, să analizăm corelația care există între natalitate și beneficiu, avându-se în vedere un singur animal. Se știe că perioada medie de gestație este de 280 de zile și că în 85 de zile este posibilă instalarea unei noi gestații, ceea ce demonstrează că se poate obține o fătare în fiecare an. În această perioadă, vaca este în lactație tehnologică timp de 305 zile și în repaus mamar — 60 de zile. În acest caz, curba producției, exprimată valoric, precum și cea a costurilor se prezintă ca în graficul din fig. 2. Din grafic rezultă că, în fapt, un ciclu de producție începe cu perioada de pregătire a noii lactații (când are loc și repausul mamar), și se

„Suprafețele” de beneficii sau pierderi în cadrul unui ciclu de exploatare a unei vaci de lapte

termină cu încheierea lactației tehnologice de 305 zile, când se reia un nou ciclu.

Se observă, totodată, că cele două curbe nu urmează aceeași evoluție, deoarece costurile cu furajare — care reprezintă 65% din totalul costurilor de producție — sînt determinate de rația

pentru întreținerea funcțiilor vitale (stabilită în raport cu greutatea corporală a animalului), și rația pentru producție (care se administrează în raport cu producția de lapte și starea fiziologică). Astfel, partea de întreținere a funcțiilor vitale din rație rămîne constantă la orice variație a producției.

Beneficiul se calculează pornind de la relația $B = S_2 - S_1 - S_3$, la care se adaugă valoarea vițelului obținut, ceea ce, matematic, se poate exprima astfel:

$$B = \sum_{i=60}^m (a_i - b_i) - \sum_{i=1}^f b_i - \sum_{i=305}^n (b_i - a_i) + v,$$

în care:

f — reprezintă momentul fătării, după repaosul mamar (60 de zile);

m — intersecția celor două curbe la 305 zile de la începerea ciclului productiv sau la 245 zile de la fătare;

n — încheierea lactației tehnologice de 305 zile, sau 365 zile de la începerea ciclului;

v — valoarea vițelului.

Efectuînd calculele, rezultă un beneficiu de 765 lei.

În cazul în care o nouă gestație nu se instalează în cel mult 85 zile de la fătare, pot avea loc două situații:

• ori se produce întârzierea la 305 zile de la ultima fătare, în care caz se efectuează în continuare cheltuieli, fără nici un corespondent în producție;

• ori se prelungește lactația, dar cu costuri care depășesc din ce în ce mai mult nivelul valoric al producției obținute.

Din grafic rezultă o prelungire a lactației cu 60 de zile, ca urmare a întârzierii monei — și, deci, o creștere în mod corespunzător a intervalului dintre două fătări. În acest caz, beneficiul pe un ciclu de producție scade cu diferența dintre costuri și producție din perioada cînd lactația a fost prelungită

$$\left[S_1 \text{ sau } \sum_{i=365}^r (b_i - a_i) \right],$$

în care r reprezintă 425 zile de la începerea ciclului, sau 365 zile de lactație.

Din calcul rezultă că $S_1 = 280$ lei, ceea ce înseamnă că beneficiul pe ciclu de producție scade de la 765 la 485 lei, respectiv cu aproape 37%.

În cazul în care lactația se încheie totuși la 305 zile de la fătare, costurile de producție care se înregistrează în continuare,

pină la începerea unui nou ciclu, sînt de 495 lei $\left(\sum_{i=365}^r b_i \right)$,

iar beneficiul pe un ciclu de producție este de numai 270 lei.

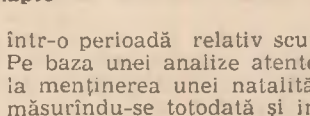
Dacă se consideră viața productivă a unei vaci ca fiind de 6 ani, condițiile menținîndu-se constante, ar rezulta un beneficiu pe cap, în primul caz de 4 590 lei (6 cicluri \times 765 lei), iar în al doilea caz numai de 2 425 lei (6 cicluri \times 485 lei).

În situația în care perioada dintre două fătări se prelungește cu 60 zile (de la 365 zile la 425 zile) și întârzierea are totuși loc la 305 zile de la fătare, beneficiul pe întreaga viață productivă a vacii este de numai 1 350 lei (5 cicluri \times 270 lei).

Factorii infertilității:

1. Furajare
2. Conducere
3. Calitatea materialului seminal
4. Moment optim la însămînțare
5. Calificarea însămînțătorului
6. Alți factori

Ponderea principalilor factori care determină infertilitatea la vacile de lapte

Furajare și îngrijire corespunzătoare

PROBLEMA îmbunătățirii natalității la vaci a constituit o preocupare de bază la C.A.P. Purani, fapt ce a determinat ca

într-o perioadă relativ scurtă să aibă loc saltul calitativ arătat. Pe baza unei analize atente s-au stabilit factorii care concurează la menținerea unei natalități scăzute înainte de anul 1974, măsurîndu-se totodată și influența lor relativă (graficul nr. 3).

Se observă că 95% din nivelul infertilității la vaci se datora, de fapt, unor cauze (deficiențe) ce puteau fi înlăturate în mod operativ și cu cheltuieli normale.

Ponderea principală o reprezentau carențele existente în furajare. Pînă în anul 1974, crearea unei baze furajare capabile

să asigure întregul complex de principii nutritivi necesari pentru animale nu a fost, la C.A.P. Purani, o preocupare de bază, însă, începând cu anul respectiv, s-au luat măsuri hotărâte pentru rezolvarea problemei furajării corespunzătoare a animalelor, ca de exemplu :

- pe suprafața destinată producerii furajelor s-au amplasat culturi care garantau obținerea unor cantități tot mai mari de unități nutritive și proteină digestibilă brută la hectar ;

- s-au asigurat condiții tehnice pentru a obține producții medii cât mai mari pe unitatea de suprafață (la lucernă, de pildă, de pe cele 120 ha cultivate s-au realizat la hectar, 60,7 tone de masă verde, echivalentul a 9 700 unități nutritive și a 2 000 kg de proteină digestibilă brută) ;

- s-au ameliorat 70 ha de pășuni naturale, obținându-se, pe fiecare hectar, peste 30 de tone masă verde anual ;

- furajele grosiere, înainte de administrare, se pregătesc prin tocarea, melasare și drojduire asigurându-se astfel atât creșterea valorii lor nutritive, cât și a indicelui de digestibilitate ;

- s-a permanentizat, în rația tineretului și chiar a vacilor

de lapte, componenta „uree tehnică“, ca sursă suplimentară de proteină digestibilă ;

- au fost administrate rații echilibrate, cuprinzând întregul complex de principii nutritivi, precum și diferențiate în funcție de producția și starea fiziologică a fiecărui animal ;

- în furajarea tineretului bovin, s-a început administrarea dejecțiilor de păsări de la ferma proprie a unității, cu efecte pozitive în creșterea aportului proteic din rație și în reducerea costurilor.

Experiența C.A.P. Purani este pe cale de a fi generalizată în întregul județ ; de pe acum se constată îmbunătățirea continuă a indicelui de natalitate, creșterea producției de lapte și carne și, implicit, sporirea eficienței economice la toate unitățile care au preluat această experiență.

drd. Ion ZOICAN
director general adjunct
D.G.A.I.P.A. Teleorman

Reducerea consumurilor materiale

(Urmare din pag. 2)

mului de metal și a consumului de energie electrică la exploatarea produsului ; la întreprinderea „Electro-Argeș“, reproiectarea unei game largi de produse a contribuit la diminuarea cheltuielilor materiale cu aproape 10 lei la 1 000 lei producție-marfă, creșterea producției nete cu 10% și a productivității muncii cu peste 20%.

Impactul tehnologiei asupra consumurilor

UN ROL important în economisirea materialelor revine tehnologiei. Dacă ne referim, de pildă, la industria **metalurgiei feroase**, este de subliniat rolul decisiv al tehnologiei asupra consumului propriu de metal. După cum este cunoscut, **gradul de scoatere al laminatelor din oțelul brut supus prelucrării** este un indicator caracteristic al siderurgiei, iar sarcina stabilită este de a se atinge un indice mediu de scoatere de cel puțin 0,85. Or, în anul 1978, datorită nerealizării integrale a sarcinii respective, au fost depășite consumurile de metal cu circa 500 000 tone, care ar fi trebuit să devină produse laminate destinate fabricației de mașini și utilaje. Desigur, un rol mare revine în acest domeniu extinderii procedurii turnării continue, dar în același timp este posibil și necesar ca în fiecare combinat să fie extinse și alte măsuri aplicabile chiar la tehnologiile „clasice“, și anume : reducerea maselotelor prin folosirea de prafuri și plăci termoizolante și exoterme, diversificate corespunzător calității oțelurilor turnate, optimizarea

formatului lingotierelor, reducerea adaosurilor de coajă, valorificarea declasatelor și scurtăturilor prin autoutilarea cu microlaminare, instalații de sudare cap la cap etc. Asemenea procedee, deși cunoscute și aplicate parțial în marile combinate, nu sînt încă generalizate în activitatea tuturor unităților și formațiilor de lucru. Aceasta, în principal, datorită unor întârzieri în execuția unor instalații și procurarea unor utilaje necesare. Este necesar, de aceea, să se analizeze stadiul aplicării tehnologiilor avansate, eficiența realizării măsurilor luate pentru creșterea cantității de metal scos dintr-o tonă de lingou, astfel încît să se grăbească aplicarea programului special întocmit în acest scop.

În **construcția de mașini** trebuie să crească preocupările pentru extinderea mult mai largă a tehnologiilor cu adaosuri mici de prelucrare, cu pierderi **minime** de metal, îndeosebi în sectoarele calde. Pierderi încă mari de metal se produc prin oxidare în procesele de încălzire pentru forjarea pieselor, pierderi care, după unele estimări, se pot ridica pînă la 3% din greutatea piesei brute. Extinderea unor tehnologii de încălzire a pieselor în nitrare cu atmosferă neutră, controlată, conduce la diminuarea sensibilă a acestor pierderi.

Merită atenție și o altă problemă. După cum se știe, în prezent **exprimarea și repartizarea sarcinilor de plan, în special în sectoarele primare, se face în tone, ceea ce conduce la goana după cantitate, la risipă de metal. Ar trebui să se studieze posibilitatea aprecierii activității din aceste sectoare, nu numai cantita-**

tiv, ci și calitativ, prin prisma consumului de materie primă pe unitatea de produs ; în acest scop ar fi necesar să se stabilească norme tehnico-științifice, astfel încît greutatea unui produs turnat sau forjat să se situeze cât mai aproape de cota finală. S-ar evita în acest mod operațiuni importante de prelucrare, s-ar asigura mai repede piesele sau subansamblele necesare secțiilor de montaj.

În industria **chimică**, creșterea randamentelor de utilizare a materiei prime, astfel încît consumurile specifice industriale să fie cât mai apropiate de cele stehiometrice, este una din direcțiile principale, în special la fabricarea amoniacului, metanolului și altor materii prime. În același timp, industria chimică poate aduce o contribuție substanțială la reducerea consumurilor specifice în alte ramuri. Este foarte actuală, de pildă, extinderea producției de lacuri peliculogene aplicabile prin electroforeză, care permit economisirea a 15—20% din cantitatea de grunduri, de asemenea, asimilarea unor noi produși cu reactivitate mărită pentru tratamente superficiale — fosfatări, nitrogenări ș.a. — poate contribui foarte mult la creșterea rezistenței la uzură a pieselor confecționate în industria constructoare de mașini.

Găsirea soluțiilor celor mai potrivite pentru realizarea unor produse cu performanțe ridicate și cu un consum cât mai mic de materie se înscrie astăzi ca una din sarcinile cele mai importante din economie. Realizarea ei în cele mai bune condițiuni necesită o preocupare constată a tuturor cadrelor de specialitate din unitățile economice, din ministere și institute de cercetare și inginerie tehnologică.

PREVENIREA ȘI LICHIDAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE, CONDIȚIE A GOSPODĂRII JUDICIOASE A FONDURILOR

● Aprovizionarea nerațională, sursă importantă a imobilizărilor ● De ce comenzi pentru produse aflate în stoc ? ● Lansarea în fabricație numai a produselor cu desfacere asigurată

MĂSURILE de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare impun pentru toate colectivele de oameni ai muncii din unitățile socialiste un înalt spirit de responsabilitate în procesul din ce în ce mai complex al gospodăririi mijloacelor materiale și bănești, astfel încît producția să se obțină cu fondurile și costurile planificate, nivelul stocurilor și al consumurilor să nu fie depășit, ciclurile de fabricație să fie riguros dimensionate, iar disciplina contractuală — la aprovizionare și la desfacere — să fie respectată. În acest context, prevenirea și lichidarea imobilizărilor de fonduri capătă o importanță deosebită, cu atît mai mult cu cît imobilizările înseamnă de fapt scoaterea din circuitul economic a unei părți din mijloacele materiale și bănești, ceea ce pînă la urmă reflectă, la nivel de întreprindere, o folosire nerațională a mijloacelor materiale și bănești.

După cum se știe, imobilizările de fonduri se creează în sfera activității de producție prin constituirea de stocuri peste necesar de materii prime și materiale, datorită unor aprovizionări neraționale, prin volumul mare al producției neterminate ca urmare a depășirii ciclurilor de fabricație, precum și prin stocuri de produse fără desfacere asigurată, datorită nerespectării obligațiilor contractuale. Și în activitatea de investiții se creează un volum destul de mare de imobilizări prin prelungirea duratei de execuție a lucrărilor,

achiziționarea cu mult înainte a utilajelor și neasigurarea condițiilor de montaj.

De altfel, imobilizările îmbracă forme variate și complexe; de aceea și acțiunile de combatere și prevenire trebuie să fie cît mai diversificate și concrete, potrivit specificului activităților unde se formează, pentru a contribui efectiv la înlăturarea cauzelor care generează asemenea neajunsuri.

Preocupările pentru combaterea imobilizărilor de fonduri trebuie să se manifeste în toate fazele și etapele activității economice, de la cercetare-proiectare pînă la procesul de execuție, în munca curentă a colectivelor de oameni ai muncii din unități. Aceste preocupări trebuie să înceapă în faza de cercetare-proiectare deoarece în multe cazuri s-a constatat că, datorită neaprofundării studiilor tehnico-economice ale noilor obiective în ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială, procesele și tehnologiile de fabricație, desfacerea produselor la intern și export s-au creat, după punerea în funcțiune, o serie de greutăți determinate de apariția, menținerea și chiar creșterea unor imobilizări de fonduri.

Avînd în vedere complexitatea cauzelor care generează imobilizări de fonduri și gradul uneori ridicat de dificultate în stabilirea măsurilor de lichidare și prevenire a acestora, numai prin acțiuni convergente și colaborare permanentă între compartimentele tehnice și economico-financiare, pre-

cum și prin unirea eforturilor specialiștilor se poate acționa eficient pentru preîntîmpinarea imobilizărilor sau pentru punerea cît mai rapidă în circuitul economic a fondurilor aflate în această situație.

Creșterea rolului controlului preventiv

IMOBILIZĂRILE în stocuri peste necesar de valori materiale, reprezentînd materii prime și materiale, sînt determinate de aprovizionări neraționale, ca o consecință a necunoașterii cu operativitate și exactitate a stocurilor existente, modificării sarcinilor de producție și a nivelului normelor de consum aprobate sau, pur și simplu, de greșeli de calcul în determinarea necesarului de aprovizionat. Este semnificativ în această privință faptul că organele de control specializate au prevenit numai în cursul anului trecut un volum de aprovizionări nejustificate în sumă de peste 2 miliarde lei; în majoritatea cazurilor era vorba de încheierea unor contracte și emiterea de comenzi pentru aprovizionarea cu materii prime și materiale peste necesarul de producție, deoarece nu s-a ținut seama de stocurile existente, de contractele încheiate sau de consumul normat.

Cîteva exemple concludente în această privință. La Centrala industrială de îngrășăminte chimice Craiova s-a respins aprovizionarea din import a unor tuburi re-

former în valoare de peste 11 milioane lei destinate unor lucrări de investiții, întrucît aceste tuburi fuseseră anterior contractate și primite, iar la Șantierul naval Drobeta-Tr. Severin s-a refuzat vizarea unui contract în valoare de aproape 13 milioane lei emis de Întreprinderea mecanică navală Galați, întrucît piesele respective mai fuseseră comandate anterior. **Cum este organizată evidența și cum sînt dimensionate fondurile de investiții în aceste unități, din moment ce ele își permit să comande de două ori aceleași bunuri?** Iată probleme asupra cărora organul de conducere colectivă trebuie să mediteze și să adopte măsuri care să facă imposibilă repetarea unor asemenea practici. Nu mai puțin dăunătoare sînt și practicile de genul celei de la Întreprinderea mecanică Muscel, unde s-a refuzat definitiv aprovizionarea unor cantități de șuruburi, scule, curele auto, pietre polizor, anvelope și garnituri din cauciuc, în valoare de 4 milioane lei, întrucît nu s-a ținut seama de stocurile existente și de necesarul pentru îndeplinirea planului de producție.

Toate acestea demonstrează că prevenirea imobilizărilor în stocuri de materii prime și materiale este nemijlocit legată de existența unei **ordini desăvîrșite** în ce privește cunoașterea zi de zi a situației reale a structurii stocurilor respective, de o colaborare permanentă între diferitele compartimente din întreprinderi pentru ca orice modificare a sarcinilor de plan, a normelor de consum, a tehnologiilor de fabricație să fie cunoscută cît mai operativ, ținîndu-se seamă de toate acestea în procesul de aprovizionare tehnico-materială. În același timp, în cadrul compartimentului de aprovizionare-desfacere trebuie să se acorde cea mai mare însemnătate **evidenței** corecte și la zi a contractelor, comenzilor, livrărilor și în general a derulării operațiunilor respective, pentru a se preveni neajunsurile ce mai au loc (comenzi duble, aprovizionări peste necesar, etc.).

Cu aceeași acuitate se impune însă și **intensificarea acțiunii controlului financiar preventiv** exercitat prin organul propriu al fiecărei unități, care este chemat să oprească încă în faza de angajare

și de plată orice operație neconformă cu legea sau inefficientă. Aceasta presupune ca persoanele însărcinate cu exercitarea controlului financiar preventiv să cunoască în orice moment sarcinile de plan-producție, volumul și structura stocurilor existente, nivelul normelor de consum și în general orice alte date și elemente care sînt necesare în judecările de valoare ce au loc atunci cînd cel în cauză este chemat ca, prin semnătura sa, să ateste sau să respingă operații legate de procesul de aprovizionare.

O problemă de actualitate, importantă prin implicațiile ce le poate produce, este aceea a modului în care întreprinderile determină mărimea stocurilor **producției neterminate** ce se ia în calculul valorii producției nete, în sensul de a combate acele situații, ce se mai manifestă pe alocuri de a majora pe diferite căi volumul producției neterminate. Prevenirea imobilizărilor în producție neterminată impune să se acționeze pentru urmărirea zilnică a realizării producției fizice și încadrarea în ciclurile de fabricație, evitarea modificărilor în structura sortimentală a planurilor de producție și a lansării în fabricație, în avans, a unor comenzi.

Fundamentarea documentațiilor pe baza unor studii de piață

UN ALT MOMENT din activitatea întreprinderilor în care se produc imobilizări de fonduri este acela legat de asigurarea desfacerii produselor finite. Se obișnuiește de foarte multe ori ca atunci cînd se analizează situația stocurilor de produse finite fără desfacere asigurată să se explice că aceasta s-ar datora exclusiv influențelor pieței și că deci mai puțin s-ar putea acționa pentru prevenirea unor asemenea situații. Analizele efectuate de organele Ministerului Finanțelor și băncilor infirmă însă o asemenea părere, întrucît stocurile respective s-au creat de multe ori datorită unor cauze subiective, cum ar fi lansarea în fabricație a unor produse care nu aveau în mod cert desfacerea asigurată, nelivrarea la timp în cadrul termenelor din

contracte a produselor respective etc.

Stocurile de produse finite fără desfacere asigurată au, la unele întreprinderi, un volum important. Astfel, la finele lunii februarie a.c. asemenea stocuri reprezentau la unitățile aparținînd de Ministerul Industriei Ușoare aproape un sfert din totalul stocurilor de produse finite.

Prevenirea unor situații de această natură presupune înainte de toate respectarea de către întreprinderi și organele lor tutelare a prevederilor legale, care interzic lansarea în fabricație a unor produse fără desfacere asigurată sau fără prețuri aprobate. În urmărirea, cunoașterea și semnalarea unor astfel de situații un rol deosebit revine contabililor șefi, organelor de control financiar-bancar care trebuie să dovedească fermitate față de asemenea abateri de la lege și față de cei vinovați de producerea lor. Apoi, lupta pentru asigurarea livrării la timp și de bună calitate a mărfurilor către beneficiarii rămîne una din sarcinile de mare răspundere a colectivelor de oameni ai muncii din toate unitățile socialiste.

Desigur, unele măsuri în această privință trebuie să fie luate chiar în etapa **elaborării, avizării și aprobării documentațiilor pentru noile capacități** ce se pun în funcțiune în cadrul planului de investiții. În acest scop, pentru prevenirea formării în viitor a unor stocuri de produse fără desfacere, în documentațiile tehnico-economice pentru noile investiții este necesar să se fundamenteze temeinic, pe ramuri, necesitatea realizării produselor și a sortimentelor proiectate în raport de cerințele, privite în perspectivă, ale consumului intern și pieței externe. În acest context considerăm că ar fi necesar ca :

organele de avizare a investițiilor să nu dea curs și să nu avizeze documentațiile care nu motivează temeinic și convingător că desfacerea producției este asigurată la intern și export, iar produsele sînt competitive și au un nivel calitativ superior.

Radu CIURILEANU
director general
în Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 22)

Creșterea intensivă a exportului și rolul cadrelor care asigură designul

CONTINUÎND preocupările revistei pe linia identificării căilor intensive de creștere a exporturilor, se impune a acorda, o atenție deosebită, în cadrul grupei bunurilor industriale de consum, exportului de mobilă, care deține în ultimele două decenii o pondere de circa un sfert din volumul valoric al grupei. În valoare absolută exportul de mobilă a crescut în intervalul 1960—1977 de 22,5 ori; în aceeași perioadă exportul de cherestea de rășinoase și foioase s-a redus, dar nu în aceeași proporție, ci numai cu 22,5 la sută. Rezultă de aici existența unor importante rezerve de valorificare superioară a masei lemnoase prin încorporarea ei în mobilă de înaltă calitate, solicitată pe piața internațională. Ponderele materiilor prime și materialelor din import este redusă în producția de mobilă (spre deosebire de industria țesăturilor din bumbac, sau a încălțămintei, de pildă), dar având în vedere posibilitățile limitate de exploatare în condiții de raționalitate a lemnului se impun preocupări deosebite pentru gospodărirea și valorificarea lui cu cea mai mare grijă, astfel încât să rămână o resursă permanent regenerabilă și astfel permanent disponibilă.

Ciștigarea prestigiului de mare exportator mondial...

SARCINA de creștere cu circa o treime a exporturilor de bunuri de consum industriale până în 1980 pune problema de a se găsi și în domeniul exportului de mobilă, căi intensive de creștere, în primul rând datorită faptului că industria respectivă a dovedit că dispune de capacități de producție și de cadre calificate, apte să producă cele mai prețioase genuri de mobilă. Se cuvine să amintim în acest sens existența unei îndelungate tradiții a meșteșugului prelucrării lemnului, a modelării artistice a lui, exprimată cât se poate de elocvent de obiectele autentice de mobilier rustic, sculpturile în lemn ce împodobesc casele, porțile, în satele din numeroase regiuni ale țării dovedind dragostea față de frumos, abilitatea de a crea frumosul, de a transforma lemnul în operă de artă, calități transmise din generație în generație. Astfel se explică și existența a numeroase colective de creatori și sculptori în lemn în fabricile de specialitate, ce au devenit cunoscuți și

apreciați — pentru măiestria lor artistică și înalta calitate a produselor executate — mult peste hotarele țării.

De asemenea, ținând seama de creșterea cheltuielilor de transport și în general de criza de materii prime și energie se impune orientarea producției către sortimentele de înaltă valorificare. Dacă examinăm, spre exemplu, segmentul de piață occidentală vom constata că cererea de produse de mare rafinament, de artă a lemnului, este în extindere, ceea ce pledează pentru orientarea nomenclaturii de export spre acele produse care încorporează într-o măsură cât mai mare munca cadrelor de înaltă calificare de care dispune această ramură, inclusiv munca de creație de noi modele prin design.

O dovadă a marilor rezerve de care dispunem în acest sens o constituie îmbunătățirea substanțială a structurii exporturilor de mobilă în anii '70, prin înnoirea și diversificarea nomenclaturii. Astfel, numărul modelelor de mobilă exportate a depășit 3 000 (de circa 6 ori mai multe decât erau în urmă cu 2 decenii), printre acestea numărându-se garnituri diverse de mobilă clasică, rustică, nordică și alte genuri de mobilă de calitate superioară cerute pe piața externă. Ca realizări de prestigiu ale acestor ani pot fi amintite programele de fabricație și export pentru mobila stil (Ludovic XIV, XV, XVI; Altdeutsch; Biedermeier; Chipendale, Sheraton, Renaissance, Regency, Baroque) care s-a dovedit a fi foarte bine apreciată și solicitată de partenerii externi. Alte grupe de mobilier ce au cunoscut o rapidă dezvoltare sînt mobila rustică-americană și românească, ca și mobilierul modern modularizat, cerut în țările nordice.

Structura producției de mobilă

Grupe de mobilă	(%/a)	
	1976	1980
Mobilă modernă	49	46
Mobilă stil	17	23
Mobilă tapițată	20	19
Scaune	14	12

Existența unor contracte-cadru, pe termen lung a permis specializarea unor fabrici sau combinate de prelucrare a lemnului spre execuția unor grupe de mobilier (exemplu: mobilă stil — Arad, Tg. Mureș; mobilă rustică ame-

ricană — „Early American” — Cluj Oradea, Caransebeș; mobilă rustică românească — Reghin; mobilă nordică — Codlea, Iași).

De menționat este faptul că exporturile acestor grupe de mobilier se îndreaptă în bună măsură spre țări cu o puternică dezvoltare a producției proprii cum sînt: R.F. Germania, Franța, Suedia, Olanda, Anglia, în Europa de vest ca și spre S.U.A. și Canada. Datorită orientării sale spre produse de înaltă calitate, cerute de piața mondială datorită performanțelor de execuție artistică și rafinament ale acestora, în ultimii ani România a ajuns să dețină locul 5 în Europa și locul 7 în lume în ceea ce privește exportul de mobilă. Este un motiv de întemeiată mîndrie pentru industria noastră faptul că datorită prestigiului de care se bucură mobilă românească în prezent pe piața internațională, întreprinderii Tehnoforest-export i-a fost acordat „Premiul internațional de promovare” de către Institutul de promovare și prestigiu de la Geneva.

Avantajele pe care le oferă această specializare a producției — pe lângă cele directe ale întreprinderilor producătoare — vizînd creșterea productivității muncii, îmbunătățirea ritmicității aprovizionării, creșterea experienței și măiestriei în execuție mai încluz și alte aspecte privind competitivitatea externă: omogenitatea și constanța calitativă a loturilor executate în cadrul contractelor externe și în acest fel consolidarea poziției pe piața mondială, flexibilitatea mai mare în constituirea partizilor conform evoluției desfacerii la beneficiarul extern etc.

...și obligațiile ce decurg pentru sectorul de mobilă modernă

ASIGURAREA în perspectivă a debuseelor pentru industria mobilei impune cunoașterea preferințelor pe segmente și zone, a atitudinii omului contemporan față de amenajarea locuinței. Dacă se poate considera că pentru o serie de segmente se vor menține atașamentul și prețuirea față de valorile clasice (mobilă stil) ca o tendință de respingere a lucrurilor efemere, de serie, de contestare a civilizației numite de Georgescu Roegen a „aparaturii de ras electric”, aceeași cauză produce însă și o tendință diferită, de „umanizare” și înnoire a aspectului mediului inconjurător prin design. De aici căutarea a noi și noi idei de mobilă modernă, funcțională, polivalentă, intersanjabilă, în conceperea căreia se constată tendința către o libertate nelimitată în alegerea și asocierea formelor, culorilor, materialelor. Mobila modernă nu se mai limitează la o singură materie primă — lemnul, ci apelează concomitent la ceramică, materiale textile, metal, sticlă etc.

Dacă la mobila clasică, după aprecierea unor parteneri externi în ceea ce privește calitatea finisajului și rafinamentul detaliilor am reușit uneori (cum este cazul mobilei stil renaștere spaniolă) să depășim calitatea fabricației proprii a întreprinderilor din țările în care au fost create stilurile respective, trebuie văzut care sînt forțele cu

gare vom aborda în viitor piața mobilă modernă.

Prestigiul de mare producător mondial de mobilă pe care-l deține azi țara noastră obligă la o prezență de același nivel calitativ în sectorul mobilei moderne ca cea din sectorul mobilei stil. Beneficiind de capacități de producție moderne, bine dotate, de cadre cu înaltă calificare, ce au trecut de mult examenul aptitudinilor de producători la nivel mondial, se pune problema identificării factorilor care ar permite ca și în sectorul mobilei moderne să se asigure o valorificare mai înaltă a materiei prime, prin încorporarea în produse a unei munci de cea mai înaltă calificare, de creație artistică originală a designerilor.

Conform previziunilor pentru actualul cincinal (vezi tabelul) ponderea mobilei moderne în totalul producției de mobilă, va continua să se mențină la aproape jumătate din total. Pentru această grupă, cea mai importantă a producției de mobilă, soluții de valorificare superioară nu poate oferi decît designul.

Designul, o formă a exportului de inteligență

CA O TRĂSĂTURĂ generală a producției de bunuri de consum, pe plan mondial se constată azi o tot mai pronunțată tendință de apreciere și definire a calității în funcție de designul produsului. Oricît de ridicată ar fi parametrii tehnici ai produselor, dacă sub aspectul asigurării liniei de design, al integrării în mediul ambiant, produsul suferă, el va fi tot mai greu acceptat pe piața mondială, aspect de altfel valabil atît pentru mobilă ca și pentru alte domenii ale producției materiale. Cum se regăsește activitatea de design — în fapt activitatea de concepție — în cadrul unităților producătoare de mobilă modernă, adică în marea majoritate a fabricilor ?

Pentru a răspunde la această întrebare este necesar să vedem mai întîi modul de asigurare a acestor specialiști de către învățămîntul superior. Încercînd o comparație de exemplu cu Danemarca, care s-a impus în perioada postbelică pe piața mondială cu școala sa de design de mobilă („danish look” — aspect danez) constatăm că la un volum apropiat al exportului de mobilă (1 200 mil. coroane daneze în 1976) numărul absolvenților învățămîntului su-

perior de specialitate este foarte diferit ; în Danemarca absolvă anual 60—80 de designeri specializați în mobilă, iar în țara noastră absolvă anual (în ultimii 4 ani de învățămînt) Facultatea de arte decorative — secția de forme industriale numai 7 designeri, care practic sînt solicitați în egală măsură, pentru construcții de mașini, chimie, mobilă sau industrie ușoară (cu excepția domeniilor textile și ceramică-sticlă pentru care există secții separate ale facultății).

De remarcat este faptul că proiectele elaborate de absolvenții reprezintă în peste 90 la sută din cazuri lucrări de o deosebită valoare practică, pentru unitățile beneficiare (din industria de autovehicule, electronică, medicamente și chiar mobilă) ; în același timp semnificativ pentru necesitățile resimțite de practică pe linia designului este faptul că sarcinile stabilite în cadrul procesului de integrare cu producția a învățămîntului de specialitate au fost depășite de circa 10 ori. Cu toate acestea trebuie recunoscut că păstrînd acest ritm de pregătire al specialiștilor este greu să se asigure tuturor unităților producătoare — peste 500 numai în industria mobilei, cadrele de concepție necesare, care să genereze o efervescență creatoare, un reviriment în producția mobilei moderne, al bunurilor de consum în general.

Pe linia promovării designului în producția de bunuri de consum ar fi necesară și o clarificare a statutului acestei profesii, menținută azi în nomenclatoarele de funcții numai în mod excepțional (prin derogare) și asimilată cu „desenator artistic cu studii superioare”.

Vorbînd despre promovarea exportului și de aportul designului, ca o condiție sine qua non a pătrunderii și menținerii pe piața mondială a bunurilor de consum, trebuie amintit că majoritatea organismelor naționale de promovare a exporturilor acordă o importanță deosebită designului *).

Printre concluziile studiului „Exportul românesc de mobilă” elaborat în urmă cu cîțiva ani de Institutul de economie mondială figura necesitatea creării unui centru de design care să coordoneze activitatea atelierelor de proiectare din industria mobilei, să stimuleze înnoirea, să organizeze cursuri anuale pentru modele noi, — caracterizate prin multifuncționalitate, aspect estetic, economisire de material lemnos — așa cum procedează exportatorii de mobilă de înaltă rentabilitate, propu-

neri care însă în bună măsură au rămas în faza de deziderat.

Accentuarea crizei de materii prime și energie pune în prezent cu deosebită acuitate problema orientării structurii industriei către acele domenii care asigură valorificarea superioară a materiilor prime, care permit încorporarea în produse a unei ponderi tot mai mari a muncii de înaltă calificare, dintre care cea mai scumpă (potențată) este munca de creație a designului. În fapt, designul a depășit de mult stadiul intervenției vizînd exclusiv latura vizuală, de stilizare a produselor, el aducîndu-și azi contribuția la cercetarea și proiectarea de produs, conlucrînd activ la pregătirea tehnologică a fabricației și la lansarea noilor produse. Pentru a sublinia semnificația foarte pragmatică a demersului design-ului în competitivitatea produselor Raymond Löewy, unul din părinții designului industrial american și-a intitulat sugestiv una din primele sale lucrări „Uritul se vinde rău”. România, țara care l-a dat pe Brîncuși, marele demiurg al formelor moderne — inspiratorul celor mai perfecte profile aerodinamice — are tradițiile și capacitatea de a-și crea o școală reputată de design, valorificînd astfel larg oportunitățile pe care le oferă implicarea designului în producția de bunuri de consum.

Pentru a pregăti azi piața de mîine în domeniul exportului de mobilă, pentru a menține și extinde piețele cîștigate este necesară identificarea de pe acum a segmentelor ce cuprind produse de înalt nivel calitativ, care permit obținerea de prețuri avantajoase și orientarea eforturilor producției în îndeplinirea acestei cereri. În același timp pe plan intern se impune acordarea atenției pentru acoperirea în condiții de raționalitate a tuturor sortimentelor, a tuturor cerințelor, prin produse durabile, multifuncționale, modulate, care să elimine pericolul uniformizării spațiului locuit, al șablonizării ca și al supra-dimensionării mobilierului față de spațiul construit.

În ceea ce privește tehnologiile, în industria prelucrării lemnului, ca și în celelalte ramuri ale industriei se impun măsuri de maximă economie de energie prin revizuirea tehnologiilor folosite, prin reîntoarcerea în unele cazuri la tehnica tradițională de prelucrare, care, de altfel, asigură și o calitate excepțională a produselor, fără consum de energie (exemplu : uscarea naturală a lemnului).

Ioan GEORGESCU

* Spre exemplu, Consiliul de export al Norvegiei împreună cu Federația Industriei au creat în 1965 Centrul norvegian de design — ce își propune să promoveze o linie de design de calitate produselor norvegiene, în vederea creșterii competitivității acestora. Centrul adăpostește o expoziție permanentă, unde sînt prezentate anual 2000 de produse, acordîndu-se certificate de design și premii. La București am putut cunoaște, în cadrul expoziției „Design-ul industrial — educație și cultură” organizată de Consiliul britanic de design, realizările acestui organism (subvenționat de guvern, prin Departamentul industriei), în diseminarea cunoștințelor de design și asistența tehnică acordată producătorilor de bunuri de consum, inclusiv mobilă. Aspirația oricărui producător englez este să fie înscris în „Design Index”, un catalog cuprînzînd peste 10 000 de produse industriale cu design, funcționalitate și performanțe ridicate, pe care-l ține consiliul. În Franța, promovarea design-ului este una din principalele atribuții ale „ministerului calității vieții”. Preocupări similare există și în țările socialiste.

Spre exemplu în Cehoslovacia în urmă cu 15 ani s-a creat „Consiliul pentru promovarea creației în producție”, compus din reprezentanți ai diferitelor ramuri economice, ce și-a propus să acționeze multilateral pentru introducerea designului industrial în activitatea productivă. Activitatea consiliului s-a axat pe 3 direcții principale : acordarea de asistență producătorilor și propagandă pentru design-ul de calitate ; elaborarea de noi criterii de evaluare a produselor, imbi-

nînd criteriile funcționale cu cele estetice ; coordonarea activității de design, prin includerea sa în planul de stat al dezvoltării științei și tehnicii și în programele de cercetare-dezvoltare ale diferitelor unități economice. Amplasarea și importanța pe care a căpătat-o activitatea de design în economie a impus crearea în 1972 a Institutului de design industrial — în subordinea Ministerului federal pentru dezvoltare tehnică și investiții. În acest fel designului i-a fost acordat un statut egal cu toate celelalte discipline tehnice în proiectarea de produse. Obiectivele promovării activității de design sînt înscrise în prognoza de dezvoltare tehnică pe care o elaborează ministerul, ca o latură inseparabilă a procesului de cercetare-dezvoltare. Institutul coordonează totodată activitatea centrelor de profil existente în diferite sectoare ale economiei cum sînt : centrul de design al amenajării interioare și îmbrăcămintei, centrul de design pentru construcții de mașini grele și ușoare, centrul de design arhitectonic și al elementelor prefabricate de construcție produse industriale.

Institutul dispune totodată de un studio propriu de design, care abordează sarcinile prioritare din planul de stat fie cu forțe proprii, fie prin organizarea de concursuri. Activitatea institutului a demonstrat posibilitatea intervenției decisive a design-ului, înainte de lansarea în fabricație de noi produse, pentru asigurarea unei competitivități superioare producției.

PUNCTE DE VEDERE

PROMOVAREA LARGĂ A ȘTIINȚEI — FACTOR DE INTENSIFICARE A PRODUCȚIEI AGRICOLE

SUPRAFAȚA agricolă a României reprezintă în prezent mai puțin de 0,7 ha pe locuitor, din care 0,45 ha teren arabil. Sporul natural al populației determină ca această suprafață medie pe locuitor să scadă în continuare deși intensitatea scăderii poate fi — și trebuie — diminuată de acțiunile menite să asigure reintroducerea în circuitul agricol al țării, la indicii de fertilitate inițiali sau chiar mai mari, a numeroase suprafețe dezafectate acestuia din diferite motive mai mult sau mai puțin raționale, cât și scoaterea cât mai judicioasă din acest circuit a unor noi terenuri. În aceste condiții, sarcina fundamentală a agriculturii — creșterea continuă a producției agricole, crearea resurselor pentru ridicarea nivelului de trai al populației — poate fi îndeplinită numai prin creșterea producției la ha, prin intensificarea culturilor. De altfel practica mondială dovedește că o asemenea opțiune se înscrie ca direcția fundamentală a dezvoltării producției agricole în condițiile acțiunii tehnicii și științei moderne, progresului industriei contemporane. În studiul de față ne vom referi la câteva coordonate de ansamblu ale procesului de intensivizare a producției agricole românești.

Integrarea vastă a cercetării cu producția — element esențial pentru îmbunătățirea rezultatelor

AȘA CUM ESTE CUNOSCUT, o importanță deosebită pentru progresul agriculturii naționale o are integrarea largă a producției din această ramură de bază a economiei cu cercetarea științifică și învățămîntul — sectoare cu o veche tradiție în agricultură, într-o unitate complexă, asigurîndu-se ca un obiectiv esențial introducerea mai rapidă în practică a progresului tehnic. În repetate rânduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a ridicat această problemă în fața agriculturii românești. S-a constatat că dacă în C.A.P. și I.A.S.-uri s-ar realiza producțiile din stațiunile și institutele de cercetări, producția de cereale ar crește pe economie cu 40—50%, ajungînd la 26—28 milioane tone/an iar cea de lapte s-ar dubla; or, nu există nici o îndoială că integrarea cercetării științifice într-o mai mare măsură cu unitățile productive, o coordonare mai bună a forțelor de cercetare va duce la realizarea acestor importante sarcini, la ridicarea agriculturii noastre pe o treaptă superioară.

Trebuie spus, totodată, că nivelurile de producție prevăzute pentru agricultura anilor 1990—2000, aproape duble față de cele actuale, vor putea fi atinse numai în condițiile utilizării integrale a resurselor naturii, ale ameliorării lor raționale, îndeosebi a surselor. Sint obiective a căror îndeplinire necesită fără echivoc un efort deosebit din partea cadrelor de cercetare pentru crearea unor noi variante de plante hibride precum și a unor rase și linii de animale mai productive decît cele actuale, pentru realizarea unor descoperiri în știința nutriției animaliere menite să eficientizeze în mai mare măsură, din punct de vedere energetic, acest proces. Pe baza unor acțiuni ce își află geneza în cunoașterea științifică a nutriției animalelor și păsărilor va trebui să se realizeze 1 kg de carne cu mai puțin de 3 kg de furaje, respectiv 1 kg de carne de pasăre cu mai puțin de 2 kg furaje, indicii de conversiune obținuți de stațiuni și chiar de unități productive din unele țări cu o agricultură mai dezvoltată. Totodată, este necesar ca unitățile productive să realizeze 6—7 tone cereale și 8—10 tone fin din leguminoase la ha. Numai pe această bază se pot obține producții animaliere rentabile, se pot asigura condiții pentru creșterea într-un ritm accelerat a nivelului de trai al poporului.

Din analiza unor programe de studii și măsuri elaborate în acest sens de Academia de cercetări agricole și silvice se desprinde ca acută necesitatea creșterii capacității productive a solului pe calea irigațiilor și a desecărilor, prin lichidarea eroziunii solului, prin atragerea în producție a noi terenuri din lunca și delta Dunării. O însemnătate deosebită o are, totodată, ameliorarea și crearea de noi varietăți de plante cu un proces de fotosinteză mai ridicat precum și crearea de varietăți de cereale și plante care să acumuleze azotul din aer în aceeași măsură în care îl realizează plantele leguminoase, asigurîndu-se astfel economisirea energiei fosile și deopotrivă limitarea procesului de poluare.

Importanță prezintă, de asemenea, revoluționarea tehnologiilor culturii plantelor în vederea reducerii investițiilor de fonduri și de muncă vie pe 100 ha; ridicarea conținutului de proteine în cereale ca și creșterea conținutului de grăsimi în floarea-soarelui și a conținutului de zahăr în sfeclă; realizarea unor soiuri de porumb cu conținut de proteină pînă la 15% (azi — 9%). Ultima dintre aceste acțiuni preconizate, foarte importantă pentru alimentația omului ca și a animalelor, deja înfăptuită la Stațiunea de cercetări din Turda, pune în lumină capacitatea cercetătorilor noștri, la nivelul celei a cercetătorilor din stațiunile agricole ale țării lor cu o agricultură mai dezvoltată. De altfel, capacitatea noastră de a crea noi soiuri a fost dovedită elocvent de producerea de semințe hibride de porumb într-un timp foarte scurt, de noul soi de orz de mare productivitate — Miraj, de soiuri de grâu Dacia, Ileana etc.

Introducerea rotațiilor în cultura plantelor ca și aplicarea în mai mare măsură a gunoierului de grajd (a îngrășămintelor naturale) constituie și ele căi principale și eficiente pentru creșterea producției la ha, pentru **reducerea consumului de energie** prin **diminuarea consumului de îngrășăminte chimice** și pesticide, pentru reducerea gradului de poluare a mediului. Numai pe asemenea căi se poate de viață grijii pe care agricultura poate și trebuie să o aibă față de ecosistem, față de conservarea mediului natural.

Trebuie menționat că cercetarea științifică din alte țări, ca și din țara noastră, sub presiunea creșterii populației și a crizei de energie, caută noi resurse alimentare în sectorul producției vegetale și animale. În Mexic, de exemplu, a fost creat grâu pitic de mare productivitate de către profesorul Borlaug. Producțiile mari realizate cu acest soi au determinat răspîndirea lui în țările tropicale, sub denumirea de „revoluție verde“. De asemenea a fost creat un hibrid între grâu și seara Triticale, cu calități productive superioare grăului și cu mare rezistență la ger și diferite boli. De mai mulți ani se fac cercetări de adaptare a acestui soi și la noi în țară, la I.C.C.P.T. Fundulea. Cercetări deosebit de importante se realizează în domeniul creării unor soiuri de plante care să folosească mai bine energia solară în procesul de fotosinteză. Astăzi plantele folosesc numai 1—2% din energia solară. Creșterea cu numai un procent a acestei utilizări ar rezolva criza alimentară ca și problemele apărute în agricultură odată cu **criza de energie**.

În vederea dezvoltării cercetărilor biologice a fost recent elaborat „Programul național de inginerie genetică“, cuprinzînd într-o concepție unitară atît cercetările în curs de desfășurare, cît și cele de perspectivă. În cadrul realizării acestui program, se întrevide deja posibilitatea creării unor soiuri și hibridi cu mare potențial de producție: 10—12 tone de grâu la hectar, 10—12 tone de porumb, 60—80 tone cartofi, 70—80 tone mere, 20 tone struguri etc. Cercetările urmăresc de asemenea, sporirea conținutului de substanță utilă. Astfel la grâu se prevede crearea unor soiuri cu un conținut de 17—18% proteine și cu însușiri superioare de panificație, la porumb — hibridi cu un conținut

de 13—15% proteină bogată în aminoacizi esențiali, la floarea-soarelui hibridi bogați în ulei (54—56%), etc. Totodată se urmărește crearea de soiuri și hibridi cu o perioadă scurtă de vegetație la toate plantele de cultură și în special la porumb.

Sînt obiective care, înfăptuite și generalizate în producție, vor asigura o creștere considerabilă a nivelului producției agricole vegetale, a eficienței materiale și energetice cu care se realizează aceasta.

În ce privește sarcina ameliorării și adaptării de rase de animale, a creării de noi linii de animale și păsări mai productive și mai rezistente la boli, la condițiile de creștere în sistem de complexe industriale, în care să se asigure transformarea furajelor în calorii într-un procent mai ridicat decît cel de astăzi, ni se pare important ca cercetarea noastră din agricultură să folosească experiența proprie pe care o are. Trebuie utilizată, de asemenea, experiența din alte țări cu rezultate remarcabile în ridicarea producției de iarbă pe pășuni și fînețe, în producerea de mai mult lapte și mai multă carne din iarbă, în scopul economisirii cerealelor, atît de necesare consumului uman.

Revenind asupra unei probleme amintite, menționăm că reducerea consumului specific de cereale pentru obținerea unui kg de carne, la păsări de la 3 kg cereale la 2 kg iar la porci de la 4 kg la 3 kg este concepută să asigure mari disponibilități de cereale pentru consumul uman. La taurine se urmărește obținerea unor populații cu un potențial genetic de 7—8 000 l de lapte cu 4,3% grăsimi. Prin hibridare, la porcine se urmărește obținerea a 20—21 purcei anual pe scroafă, realizarea unei greutate de 100 kg în viu în 5—5,6 luni, cu un consum specific de 2,6—2,8 UN/kg spor. Prin obținerea de hibridi intra și interspecifici la păsările domestice, se vor crea populații noi pentru carne și ouă, cu performanțe superioare celor actuale, atît în ceea ce privește potențialul producției, cît și consumul specific.

În condițiile noi organizări a agriculturii, a creării de complexe unice agroindustriale de stat și coperatiste — complexe în care cercetarea științifică este cuprinsă cu atribuții concrete, dintre cele mai însemnate, se creează premise corespunzătoare pentru realizarea sarcinilor care au fost puse în fața cercetării, respectiv în fața Academiei de științe agricole și silvice de către conducerea de partid și de stat. Acumulările cantitative realizate de cercetarea agricolă în ultimii 30 de ani, ajutorul deosebit de substanțial primit din partea partidului și statului în domeniul investițiilor, al asigurării condițiilor pentru pregătirea cadrelor în țară și perfecționarea lor în țări cu o agricultură și o cercetare mai avansată decît a noastră, și în mod deosebit intensificarea propriilor eforturi ale cadrelor de cercetători sînt elemente care dau, în mare măsură, consistența necesară acestei aprecieri.

Viziunea prospectivă asupra eficienței implicată direct în progresul agriculturii

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ din agricultura noastră a produs și produce schimbări fundamentale în viața satului românesc. Valorile, idealurile, întreaga viață a satului a fost și este revoluționată de pătrunderea noilor tehnologii bazate pe descoperirile care au avut loc în genetică, în chimie, în știința alimentației animalelor. Referindu-ne numai la domeniul psihologiei muncii, putem ușor desprinde ce schimbări radicale s-au petrecut în gîndirea unei fete de țaran, deprinsă să aibă acasă o cloșcă care să scoată în luna aprilie 10—12 pui, cînd a fost pusă să conducă o cloșcă mecanică ce poate să producă în tot cursul anului 1 000 000 de pui! Putem desprinde ce schimbări fundamentale s-au produs în satul românesc prin cei 200 000 tractoriști și mecanici agricoli, prin îngrijitorii de animale care folosesc cele mai moderne metode de creștere și îngrijire a animalelor, prin cele 10 000 femei care lucrează și produc tomate, castraveți, gogoșari și flori în tot timpul anului în industria de sere. Ce schimbări fundamentale s-au produs în psihologia țaranului prin construcția complexelor de îngrășarea porcilor în care, utilizînd o exprimare peiorativă, un „fost” țaran, ce îngrijea un porc în propria gospodărie, este pus în prezent să îngrijească 10 000 de porci în valoare de 1 000 000 lei într-un complex industrial cu capacitatea de 100 000 porci.

A fost revoluționată, de asemenea, atitudinea față de proprietate. Dotat cu spirit practic, în condițiile noilor tehnologii agroindustriale țaranul se orientează mai mult înspre fructul pămîntului — „fructul” muncii lui, decît înspre proprietatea acestuia. Se schimbă atitudinea față de propria acumulare. Odată cu achiziționarea unor însemnate bunuri de folosință îndelungată, crește ponderea acumulărilor în educație și cultură. Dacă înainte idealul țaranului era să acumuleze cît mai mult pămînt, acum acumulează, ei și îndeosebi copiii săi, cît mai multă școală, învățătura înscriindu-se ca o condiție de bază în

ridicarea veniturilor muncii sale. Or, asemenea sensibile mutații, cîmp deosebit de fertil pentru cultivarea unor noi și noi cunoștințe, trebuie valorificate în mai mare măsură, cu o mai mare eficiență, efectele urmînd să se regăsească nemijlocit în creșterea producției agricole.

În, și pentru agricultură au fost formate cadre de tehnicieni agricoli, zootehniști și mecanici, de organizatori și conducători de mari unități agricole. Dar, trăsăturile și caracteristicile agriculturii moderne și cu atît mai mult în noul cadru perfecționat de organizare și conducere al agriculturii, pretind cu necesitate obiectivă însușirea la o scară de masă a unor cunoștințe de planificare, de aprovizionare și desfacere, de organizare a muncii, a conducerii oamenilor în procesul de producție. Consider că tocmai sub acest aspect în toate unitățile agricole, zootehnice, viticole și pomicele mai trebuie îmbunătățită munca. Însușirea largă a cunoștințelor în domeniul conducerii întreprinderilor agricole socialiste se înscrie ca obligatorie pentru realizarea unor producții eficiente, pentru ridicarea productivității muncii, condiție esențială a sporirii nivelului de trai al oamenilor, sarcina fundamentală a societății noastre socialiste.

Iată acum o altă problemă, aflată în legătură cu cele de mai sus. Așa cum se știe, rezultatele revoluției în tehnică și tehnologia agricolă au fost repede însușite, datorită pregătirii de bază pe care o au tehnicienii și inginerii din acest important sector al economiei naționale. Însă poate din cauza caracterului lor mai abstract, au fost însușite mai puțin bine problemele economice, conținutul și importanța lor. În acest cadru, experiența dovedește că se însușesc mai anevoios problemele legate de optimul economic, chiar și în stabilirea mărimii unei ferme sau întreprinderi agricole. Se apreciază, astfel, că cu cît este mai mare o întreprindere sau o construcție, investiția specifică fiind mai mică, crește automat rentabilitatea. Dar această ipoteză este infirmată de multe ori în practică. Particularitățile producției agricole demonstrează utilitatea limitată a indicatorului investiției specifice: fiind un indicator tehnic și nu economic acesta se cuvine a fi analizat mai temeinic și folosit cu multă grijă. Din cauza aplicării lui fără discernămint de către ingineri și economiști, de institutele de proiectări, într-o viziune limitată, s-a ajuns la crearea de întreprinderi gigant, în care indicatorul investiției specifice este mic, dar indicatorul de sinteză — beneficiul, nu se realizează. Ca atare starea de optim economic a întreprinderii este depășită, organizarea muncii nu mai poate fi cuprinsă în conul eficientizării.

Nu numai teoria ci cu deosebire practica demonstrează că există o foarte strînsă legătură între mărimea întreprinderii, a fermei vegetale sau zootehnice și puterea de cuprindere a conducerii în domeniul organizării și dirijării procesului de producție, al aprovizionării și desfacerii. S-ar putea de asemenea aprecia că procesele economice și financiare fiind mult mai complexe decît cele tehnice se însușesc mai greu în practică și din cauză că nu a fost acordată suficientă atenție disciplinei economice în învățămînt, cunoașterii acțiunii specifice a legilor economice în agricultură. Am amintit că însușirea cunoștințelor tehnice este mult mai ușoară decît a științelor conducerii unei mari întreprinderi agricole. Dar experiența pune tot mai mult în relief că, în final, hotărîtoare în procesul de conducere se vădese a fi capacitatea conducătorului, competențele ce i-au fost delegate, corelate cu capacitățile și competențele cadrelor de pe toate treptele ierarhice, de calificarea muncitorilor, și în ultimă instanță de gîndirea colectivă, a tuturor.

Din toate acestea se pot desprinde importante concluzii asupra conținutului unor mutații necesare în procesul de învățămînt agricol desfășurat pe diferite trepte, în procesul de planificare a dezvoltării acestei ramuri de bază a economiei, în procesul însuși de desfășurare a activității curente din agricultură. În această direcție apare necesar ca cercetarea științifică din agricultură — dotată numai la nivelul Academiei de Științe Agricole și Silvice cu circa 7 000 lucrători, din care 2 500 cercetători — să acorde o mai mare atenție problemelor legate de organizarea și conducerea mai bună a întreprinderilor agricole socialiste, de realizarea, și pe această bază, a unei rentabilități sporite, capabile să contribuie în măsură însemnată la creșterea venitului național și a nivelului de trai al poporului. „Epoca în care trăim, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, este dominată de cea mai profundă revoluție tehnico-științifică pe care a cunoscut-o istoria și care marchează un uriaș salt înainte în toate domeniile cunoașterii, în dezvoltarea forțelor de producție, în creșterea capacității creatoare a omului”. Iată deci cerințe care pun în lumină nu numai componente și trăsături esențiale ale timpului nostru, ci însăși ceea ce avem de făcut, ridicarea cunoașterii concrete a realităților, a perspectivelor de dezvoltare a agriculturii noastre în forme proprii, conforme condițiilor specifice de sol și climă, de aplicare mai rapidă în practică a rezultatelor științei.

prof. dr. Bucur ȘCHIOPU

Optimizare

ARTICOLUL „Optimizarea transporturilor”, apărut în „Revista Economică” nr. 40/1978 a stîrnit un larg interes în rîndul cititorilor. Articolul demonstrează efectele pozitive ce rezultă din optimizarea transporturilor pentru economie, atît în ceea ce privește creșterea eficienței utilizării mijloacelor de transport, cît și în domeniul reducerii cheltuielilor materiale. Dar, în același timp, este legitimă și preocuparea economiștilor din unitățile expeditoare pentru ca rigorile acestei optimizări a transporturilor să nu afecteze suplețea articulațiilor contractului economic de livrare, sulețe atît de necesară.

Propun ca în cadrul definitivării noului sistem de optimizare globală a fluxurilor de transport pe calea ferată, auto și fluvială, la care s-a referit și nota din nr. 6/1979, să se stabilească o procedură similară cu cea prevăzută de art. 10 din Legea contractelor economice. Este vorba de eliminarea unor etape și scurtarea altora, prin care expeditorii să poată contacta direct organele de resort din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor sau M.A.T.M.C.G.F.F. în vederea obținerii aprobării de derogare de la regulile optimizării, în cazurile în care o atare măsură este reclamată efectiv de interesul economiei naționale.

Paul MIHĂILESCU
arbitru de stat
București

Penalități

COMBINATUL de celuloză și hîrtie Dej a plătit anul trecut penalități neimputabile în sumă de 7,7 mil. lei pentru depășirea cotelor repartizate de energie electrică. Cu toate acestea unitatea nu a depășit norma de consum stabilită și aprobată prin plan de către organul tutelar; dimpotrivă, a realizat o economie. Este vorba, în mod evident, de o neconcordanță între volumul cotei repartizate de către organul tutelar, respectiv Centrala industrială de celuloză și hîrtie Brăila, și norma de consum planificată.

Pornind de la o astfel de situație propun ca printr-un act normativ să se reglementeze ca stabilirea cotelor de energie electrică sau de gaz metan să se facă în perfectă concordanță cu normele de consum aprobate. Propun, de asemenea, ca volumul penalităților să fie stabilit de către o comisie din care să facă parte reprezentantul furnizorului de energie electrică sau gaz metan, cite un delegat al dispecerelor teritoriale interjudețene, cite un delegat din partea întreprinderii și organului tutelar.

Dumitru DRUMEN
inspector principal
Sucursala județeană Cluj
a Băncii Naționale

Cooperare

COOPERATIVA agricolă de producție Camăr din județul Sălaj a amenajat un atelier pentru confecționarea cîrligelor de rufe. În cursul anului 1978 am realizat din această activitate un venit global de aproape 1,2 mil. lei. În felul acesta am asigurat de lucru unui număr de 40 de cooperatori, îndeosebi în perioadele în care sînt mai puține lucrări de executat în agricultură. În momentul de față amenajăm un atelier de confecționat lăzi, cu un volum

de lucru contractat pe anul 1979 de 500 mil. lei. Am putea realiza însă o colaborare mai strînsă cu unele unități industriale. De exemplu, am putea confecționa obiecte de uz gospodăresc, paleți pentru transportul mărfurilor etc.

Pentru o mai bună informare asupra cererii și ofertei de lucrări și servicii, propunem ca solicitările să fie făcute cunoscute cooperativelor agricole interesate în mod operativ fie prin suplimentul săptămînal al „Revistei economice”, fie prin intermediul ziarelor județene sau printr-un buletin informativ editat de resortul de specialitate din Ministerul Agriculturii și Industrializării Produselor Agricole.

Iosif SULYOK
președintele C.A.P. Camăr,
județul Sălaj

ECOURI

Piese de schimb

ÎN ARTICOLUL „Producția fizică la nivelul sarcinilor cantitative și calitative ale planului”, publicat în nr. 41/1978, se fac unele considerații juste cu privire la necesitatea realizării producției fizice în unitatea noastră.

Dorim să arătăm cu acest prilej că filiera de aprobare a prețurilor pentru noile produse este complexă și greoaie. În legătură cu lipsurile interne care prelungește durata de realizare a unor produse am luat măsuri ca fiecare maștru, la linia tehnologică ce o conduce, să urmărească respectarea ciclului de fabricație pentru fiecare sortiment aflat în lansare. Pentru evitarea staționărilor de utilaje am hotărît ca o parte din piesele de schimb necesare să se execute în atelierul mecanic, iar mecanicii de linie să execute intervențiile la timp și de cea mai bună calitate.

Pentru pregătirea noilor cadre de muncitori necesare unității noastre, propunem ca în cadrul unui liceu industrial din localitate să fie înființată o clasă cu profil de confecții de încălțămînte, cel puțin pentru treapta a I-a de liceu.

Dan PRICOP
directorul întreprinderii
„Partizanul” - Bacău

Metalul

ÎN UNITĂȚILE Ministerului Industriei Metalurgice se acționează pe un front larg în vederea eliminării unor deficiențe și a promovării proceselor tehnologice cu efect mare în creșterea scoaterii de laminate. Mai sînt însă și unele rămîneri în urmă, care afectează obținerea unor rezultate și mai bune, așa cum se arată în articolul „Gospodărirea rațională a metalului”, apărut în nr. 43/1978. Astfel, la Combinatul siderurgic Galați nu s-au pus în funcțiune la termenul stabilit mașinile 3 și 4 de turnare continuă, ceea ce ar fi asigurat un plus de circa 25 000 tone laminate. De asemenea, activitatea de valorificare a capetelor s-a desfășurat destul de modest.

Pentru remedierea situației s-au inițiat măsuri eficiente astfel că, în acest an, o cantitate însemnată de scurtături vor fi sortitate, lotizate și valorificate în toate unitățile laminatoare.

Mulțumim pentru sprijinul acordat, pentru sugestiile valoroase. Menționăm însă că în literatura de specialitate nu apar rezultatele ce se obțin în diferite țări privind

consumul de metal și evoluția acestuia pentru realizarea producției de laminate finite. Nu dispunem de suficiente informații ca: structura sortimentală și calitativă a producției, ponderea cu care intervin anumite procese tehnologice — de exemplu turnarea continuă, — proporția dintre oțelurile calmate și necalmate, proporția dintre produsele plate și profile și dintre produsele plate livrate în foi și cele livrate în rulouri. Am fi bucuroși dacă am întîlni în paginile revistei informații de această natură.

Gh. GHIORGHIU
director în Ministerul
Industriei Metalurgice

★

ÎN SCOPUL creșterii indicelui de scoatere au fost mecanizate o serie de operații tehnologice cum ar fi: introducerea în cajele degrositoare a materiei prime la laminorul 4, debitarea în flux a tablei după laminare la laminorul 3. De asemenea, s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea regimului de încălzire, în vederea laminării și tratamentului termic, micșorîndu-se astfel pierderile prin ardere.

Pentru acest an ne-am propus să realizăm noi măsuri menite să contribuie la creșterea indicelui de scoatere, cum ar fi: aprovizionarea cu materie primă pe sortimente și calități, conform programului de fabricație; reactualizarea și completarea tehnologiei de fabricație a tablei inoxidabile; definitivarea soluției constructive și punerea în funcțiune a echilibrului de la caja trio laminor 3; realizarea unui mecanism de antrenare a cilindrilor superiori de la cajele degrositoare laminor 4 în vederea asigurării preciziei dimensionale la tabla mijlocie și grasă.

Transpunînd în practică măsurile amintite, precum și altele ce vor fi studiate și aplicate pe parcurs, colectivul întreprinderii noastre s-a angajat să realizeze în anul 1979 același indice de scoatere ca cel planificat în 1978 în condițiile planificării unor sortimente mult mai dificile de fabricat, respectiv în condițiile creșterii ponderii tablei inoxidabile.

V. SCORȚANU
directorul întreprinderii
„Laminorul de tablă” - Galați

★

DEOARECE structura de fabricație a oțelurilor la Combinatul metalurgic din Cimpia Turzii cuprinde peste 86% oțeluri aliate și oțeluri carbon de calitate, procedeul de turnare continuă nu poate fi aplicat. De asemenea, nu se poate trece la creșterea ponderii oțelurilor necalmate.

În scopul valorificării capetelor provenite de la debitarea la lungimi fixe a profilelor laminate și trase, a sirmelor sub formă de colaci mici este necesară preluarea acestora de către bazele de aprovizionare și desfacere, în vederea valorificării lor.

Colectivul de muncă al combinatului nostru se va preocupa în continuare de găsirea și aplicarea de noi soluții care să conducă la utilizarea cît mai rațională a materiilor prime, materialelor și în special a metalului, în vederea îmbunătățirii indicelui de scoatere. În acest scop, avem un plan de măsuri pentru perioada 1978-1980, prin realizarea căruia vom asigura în continuare o dinamică favorabilă a consumului specific de metal, respectiv a coeficientului de scoatere.

Ioan OLTEANU
director adj. tehnic și de producție
Combinatul metalurgic Cimpia-Turzii

Prin rezolvarea specifică a organizării

și conducerii activităților economico-sociale

EFICIENȚĂ SPORITĂ ÎN FUNCȚIONAREA PLATFORMELOR INDUSTRIALE

Importantul potențial tehnic și uman concentrat în marile complexe industriale poate fi utilizat mai bine prin coordonarea și centralizarea unor funcțiuni și activități comune tuturor întreprinderilor de pe aceeași platformă. Aceasta ar contribui la folosirea cât mai productivă a dotărilor tehnologice și de deservire, a forței de muncă, a personalului de specialitate, la valorificarea mai completă a materiilor prime, la reducerea consumurilor de energie.

LA FINELE CINCINALULUI ACTUAL, circa 75% din producția industrială a țării se va realiza în întreprinderile grupate ca amplasament în cadrul platformelor industriale; proporția se va ridica, la nivelul anului 1985, la peste 80%. Ponderea este și mai mare în cazul județelor din categoria celor care, pornind de la un nivel mai redus al dezvoltării economice, urmează ca în anul viitor să atingă o producție industrială globală de cel puțin 10 miliarde de lei — și unde amplasarea noilor capacități atinge cel mai înalt grad de concentrare teritorială. În perioada cincinalului următor, noile obiective de investiții în industrie vor fi realizate, în principal, pe platformele existente, amplificându-le considerabil potențialul.

O concepție calitativ nouă

CREAREA ACESTOR MARI COMPLEXE, importantul lor rol economico-social reprezintă o expresie elocventă a caracterului științific imprimat de către partid, de către secretarul său general strategiei românești de dezvoltare, în care politica industrializării accelerate este împletită cu cea a dezvoltării active și armonioase a teritoriului, prin amplasarea rațională, echilibrată a forțelor de producție, antrenând rezolvarea concomitentă și corlată a unor probleme sociale majore.

Materializarea indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu a determinat, în actualul cincinal, o etapă nouă, superioară în evoluția concepției platformelor industriale. Valorificându-se avantajele economiei socialiste planificate, simplei alăturări spațiale a întreprinderilor i s-a adăugat criteriul economicității maxime în utilizarea terenurilor, în realizarea și funcționarea utilităților și altor dotări, prevăzute a fi exploatate în comun; s-au introdus, în procesul investițional al platformelor, responsabilități unice la nivelul coordonării, al proiectării și al execuției.

Aceasta a însemnat nu numai evitarea unor paralelisme, nu numai blocarea unor canale de risipire a resurselor financiare și materiale, ci și deschiderea perspectivelor de adâncire în domenii multiple a cooperării între unitățile situate pe o platformă — atât în ce privește echipamentele auxiliare producției, cât și sub aspectul utilizării superioare a resurselor materiale, a potențialului uman, gospodăririi judicioase a energiei etc.

Intuind aceste generoase posibilități și apreciind just necesitatea unei cât mai grabnice valorificări a lor în vederea creșterii eficienței economice, Academia „Ștefan Gheorghiu”, în colaborare cu instituții și organisme interesate, a abordat în ultimii ani o problemă calitativ nouă și de vast orizont: organizarea și conducerea platformelor industriale și a complexelor economico-sociale mari. Recent, concluziile principalelor studii, investigații și proiecte concrete elaborate de cadre didactice și cursanți ai academei, de alți specialiști au fost prezentate în cadrul unei ample dezbateri*) care a oferit, pornind de la experiența practică și având în vedere orientările date de conducerea partidului, idei de deosebită actualitate și oportunitate în acest moment când se pregătesc noul cincinal, îmbunătățirea legislației în domenii importante ale sistemului nostru economic. S-a evidențiat pregnant modul cum accentuarea factorilor intensivi, de natură calitativă ai dezvoltării trebuie să se reflecte în conducerea și organizarea platformelor, pentru eliminarea unor dificultăți apărute, pentru valorificarea deplină a potențialului lor tehnic și uman, printr-o mai bună coordonare în toate etapele de pregătire, realizare și funcționare a lor. Din analiza unor soluții aplicate pînă acum, a performanțelor obținute, a rezultat clar necesitatea de a întregi și corela pro-

*) Organizată de către catedra de organizare și conducere a unităților industriale de construcții, transporturi și telecomunicații împreună cu laboratorul de organizare și conducere din Academia „Ștefan Gheorghiu”, cu participarea Comitetului de Stat al Planificării, Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie (prin comisia de conducere modernă a unităților, din Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor), Institutul de economie socialistă ș.a., dezbaterile a avut loc la București, în zilele de 30-31 martie a.c.

iectele constructiv, tehnologic, al echipamentelor sociale, ecologic etc. ale investițiilor, printr-un proiect de conducere și organizare, de a soluționa elementele metodologice și normative capabile să realizeze sinergia aportului individual al unităților de pe platforme.

Unitate în diversitate

STADIUL DE REALIZARE, posibilitățile de dezvoltare, gradul de integrare (profil de producție omogen sau variat al întreprinderilor componente), gradul de concentrare în teritoriu, precum și o seamă de alți factori naturali și de mediu, tehnici și economici, organizaționali și de conducere, sociali și politici reprezintă tot atâția parametri care diferențiază între ele platformele industriale, chiar în cadrul limitat al unei localități. Aprofundarea elementelor lor tipologice a evidențiat nu mai puțin de 38 de criterii de apreciere — și desigur că, lărgind unghiul de vedere, și această selecție s-ar amplifica. O asemenea diversitate nu exclude însă, ci dimpotrivă, impune — pornind de la o abordare sistemică — o **metodologie unitară de cercetare și proiectare a platformei, care să confere, sub aspectul conducerii și organizării, unitate în obiective și flexibilitate în soluții, fie pentru perfecționări în platformele existente, fie pentru a regla, încă din faza de proiectare a investițiilor, elementele de bază ale funcționării viitorului sistem.**

Au fost identificate, prin analize-diagnostic, o serie de funcții și activități din domeniul organizării conducerii, a producției, a muncii, care au o specificitate aparte în cazul complexelor industriale. Neluarea ei în considerare, rezolvările fragmentare și târzii au dat naștere la dificultăți, uneori serioase, în asigurarea unor condiții indispensabile producției unităților de pe platforme (vezi pregătirea cadrelor pentru întreprinderile constructoare de mașini din Bistrița, transporturile c.f. la Slatina ș.a.).

Argumente pentru constituirea platformelor pe baza unei documentații tehnico-economico-organizatorice complete, cu o tratare mai substanțială a ultimului din acești trei termeni, au furnizat unele proiecte-cadru elaborate la Academia „Ștefan Gheorghiu“ pentru noi investiții de amploare. Astfel, studiul de organizare și conducere la nivelul etapei a II-a de dezvoltare a Combinatului siderurgic Călărași a adoptat o formulă a structurii pe unități, mai rațională decât la platformele existente ale acestei industrii, bazată pe gruparea după criteriul tehnologic și după cel al centralizării unor activități (de pildă, cea mecano-energetică), prevăzându-se și un centru propriu de cercetare-proiectare cu preocupări exclusive de inginerie tehnologică. Și pentru Combinatul minier Roșia-Poeni, proiectul de organizare a fost întocmit în paralel cu cel tehnologic și cel de construcție, ceea ce a permis armonizarea soluțiilor ce prezentau implicații reciproce. O asemenea experiență accentuează o dată în plus imperativul (subliniat în repetate rânduri în documente cu caracter normativ, în studii și dezbateri științifice, în articole din coloanele revistei noastre) ca **proiectanții generali de platforme și fiecare institut pentru proiectări de investiții să abordeze nu întimplător și formal, ci de o manieră constantă și la un nivel corespunzător (ceea ce solicită și personal specializat) coordonatele cadrului organizatoric în care vor funcționa noile obiective.**

Domenii de cooperare

ÎN LISTA ACESTOR COORDONATE necesare și posibile, un segment important prin cîmpul de acțiune și prin efectele prezumabile îl reprezintă **perfecționarea mecanismului de relații (interne și externe platformei) care, pornind de la o planificare corectă și adaptată elastic la situațiile concrete, să se deruleze în condiții de eficiență maximă.**

● Considerînd pentru început faza de realizare a platformelor, practica arată că proiectantul general și antreprenorul general participă într-un sistem de relații trunchiat, deoarece atribuțiile și răspunderile lor nu au fost suficient adîncite potrivit cerințelor unui complex de investiții. Antreprenorul general, de pildă, nici nu are relații contractuale cu antreprenorii de specialitate, corelarea făcîndu-se cel mult prin grafice comune lipsite de o autoritate, deci de o garanție formalizată. Proiectantul general pentru platformele eterogene nu poate interveni decisiv față de proiectanții diferitelor obiective, de pildă în determinarea realistă și economică a necesarului global de utilități, întrucît în unele ramuri acest necesar se determină după criterii tehnologice particulare procesului de fabricație respectiv, iar în altele — după norme de consum cu caracter departamental. La rîndul lor, întreprinderile de pe platformă, beneficiare de investiții, mențin configurația de atribuții în acest domeniu caracteristică unităților amplasate izolat, cu risipă de efort și de personal și fiind puse (mai ales în cazul unităților noi) în situația de a învăța o lecție care nu le folosește în activitatea lor de bază. Toate aceste neajunsuri de adaptare poate că ar dispărea dar în orice caz ar fi atenuate dacă **la nivelul platformei problematica investițiilor ar fi concentrată într-o structură comună, unică, operînd cu o diagramă de relații mult simplificată și urmîrind lucrările pînă la punerea în funcțiune a noilor capacități — eventual sub anumite aspecte, chiar pînă la atingerea parametrilor proiectați. Ea ar putea organiza și folosirea programată, continuă a echipelor de întreținere și reparații cu profil de construcții ale unităților de pe platformă, inclusiv pentru lucrările de modernizări și dezvoltări ce se execută cu forțe proprii.**

● Cît privește activitățile legate de producție, o soluție promițătoare pare a fi aceea de a **centraliza capacitatea de efectuare a reparațiilor de instalații și utilaje tehnologice.** S-ar obține astfel o diminuare a efectivelor necesare în condițiile satisfacerii cerințelor pentru toate specialitățile, încărcarea lor constantă; o platformă și-ar putea asigura ceea ce pentru fiecare unitate în parte ar fi încă un lux — electroniști și automatiști care să intervină pentru utilizarea celor mai moderne echipamente în condițiile indicate și la parametrii garanțați de furnizori. Iar dată fiind afirmarea tot mai largă a concepției „întreținerii permanente“, care tinde să prevaleze asupra sistemului reparațiilor planificate și care se bazează pe înlocuirea pieselor uzate pe măsură ce sînt depistate, apare perfect rațională și **centralizarea confecționării și recondiționării pieselor de schimb.** Aceasta ar înlesni o dotare calitativ mai completă, deși cantitativ mai redusă a sectorului mecanic comun decât a sumei atelierelor separate ale unităților de pe platformă, o folosire mai intensivă a capacității, aplicarea unor tehnologii de recondiționare bine puse la punct (de pildă, acoperirea cu pulberi metalice), recu-

perarea selectivă a aliajelor valoroase din piesele uzate pentru producerea altora noi. Cu forțe unite, și chestiunea autodotării ar putea fi redimensionată pe alte coordonate.

● O **gospodărie comună** a platformei ar putea deservi toate unitățile printr-un atelier de întreținere și reparații auto, o stație de încărcat acumulatorii pentru electrocare, o dotare minimă cu mijloace pentru nevoi speciale (automacara, tractor cu echipament de bulldozer și cu trailer etc.), instalații și amenajări sociale care să utilizeze căldura reziduală de la centralele termice etc.

● Faptul că într-o platformă, pe măsura creșterii gradului ei de omogenitate, diversitatea tehnologiilor este mai mică decât a produselor ne duce cu gândul la **coordonarea și chiar comasarea unor activități din domeniul cercetării științifice aplicative, al ingineriei tehnologice și introducerii progresului tehnic**. S-ar putea, de pildă, constitui **colective ad-hoc** pentru cercetări utile mai multor sau tuturor unităților din cadrul complexului: prelucrarea succesivă a materiilor prime și a resurselor secundare, valorificarea deșeurilor unei întreprinderi în producția alteia (situații ce pot constitui chiar un criteriu de completare a platformei cu noi obiective), concertarea acțiunilor pentru protecția mediului, pentru economisirea energiei și pentru obținerea ei din noi surse (colectoare solare, microcentrale electrice eoliene construite și exploatate în comun).

● Apare într-o lumină nouă și rolul unor „**echipamente asociate**”, care să susțină activitățile de pe platformă. S-au făcut studii, au fost inițiate și unele experimentări sugestive: sisteme informatice integrate, eventual sprijinite pe centre de calcul proprii (platforma Mureșeni, din Tg. Mureș), unități complexe de pregătire și perfecționare a cadrelor, centralizarea telecomunicațiilor în scopuri de a reduce costurile de investiții și de exploatare (platforma Brașov-Nord) ș.a.

Introducerea autogestiei și autofinanțării unităților economice oferă șansa, deloc neglijabilă, de a **mări eficiența cheltuirii unor fonduri proprii** ale acestora, dându-le destinația unor obiective de dezvoltare sau sociale **comune**, care ar solicita un efort financiar peste posibilitățile fiecărei întreprinderi luate în parte

Coordonarea : cine — și cum ?

CREȘTEREA CONTINUĂ A PLATFORMELOR, extinderea relațiilor lor în zonă, fie prin cooperare, fie prin satelitizare (secții industriale amplasate în localități învecinate, care deplasează locurile de muncă la sursa de forță de muncă), întrepătrunderea elementelor de dezvoltare economică cu cele de natură socială largesc în progresie geometrică sfera problematicii de organizare și conducere a acestor mari complexe. Este, de aceea, momentul de a pune pe o bază solidă elementele ce au fost idendificate, gândite și testate disparat, de a le integra organic la nivel de concepție și acțiune, începând cu instituirea unor **norme de relații contractuale ferme pe platforme** și urmînd cu crearea unui instrument de reglementare a cooperărilor obligate.

Obiectiv lesne de realizat — și efectiv atins în punctele sale esențiale — în cazul platformelor „monocolore”, cu un profil de fabricație limitat și integrat

tehnologic (vezi, de pildă, Combinatul siderurgic Galați). De asemenea, obiectiv relativ simplu de implementat (dar care să nu fie tratat simplist) cînd e vorba de părți consistente ale platformelor, compuse din unități cu aceeași apartenență de ramură, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a realizat acest lucru, comasînd sau grupînd unități cu specific tehnologic asemănător, chiar dacă profilele lor industriale le destinau unor subordonări diferențiate pe centrale. Un început (poate insuficient pregătit, dar perfectibil prin rodare) s-a făcut la Bistrița, prin constituirea primului combinat pentru construcții de mașini — care, reunind mai multe fabrici, a integrat activitatea de proiectare tehnologică, a comasat în unități centrale de zonă activitatea mecano-energetică și gospodăria de fluide; formula a fost repetată la Sf. Gheorghe, se intenționează extinderea ei la Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova și, completată cu noi elemente, la Tulcea, Oltenița, Drobeta-Turnu Severin.

Specialiștii în conducere-organizare (mai puțin cei din ministerele economice, inhibați poate de granițele departamentale) opinează și pentru experimentarea unui **organism de coordonare funcțională interramuri**, adecvat platformelor cu profil complex. Domeniile amintite exemplificativ mai sus dovedesc că interesele eficienței economice în activitatea fiecărei unități și global, a întregii platforme trebuie să cîntărească în balanță mai greu decât opreliștile sectoriale și că rezolvarea acestora ar limita problema la simpla departajare a cotelor de participare la cheltuielile implicate și la beneficiile, cu mult mai mari, ce pot fi întrevăzute.

Într-o serie de cazuri, statutul de coordonator de platformă revine consiliilor populare județene. Care nu întotdeauna și-au asimilat atribuțiile și răspunderile aferente, inclusiv pentru că structura și dimensionarea aparatului propriu nu sînt adaptate noii funcțiuni: oricum însă, în etapa de funcționare a platformelor intervenția lor este, încă frecvent, palidă și nesemnificativă. Procesul de accentuare a conducerii economice în profil teritorial impune în mod obiectiv creșterea rolului organelor locale în acest domeniu.

PUNEREA ÎN VALOARE A CONDIȚIILOR și avantajelor pe care le oferă gruparea întreprinderilor în platforme trebuie, de bună seamă, realizată prin modalități care să nu dea loc la dereglări în alte sisteme de relații. Avem nevoie să creăm nu structuri noi cărora apoi să le căutăm funcțiuni, ci **cadru adecvat pentru ca funcțiunile necesare să fie exercitate optim în ansamblul structurilor existente**, pentru ca autoconducerea, autogestiuinea, autofinanțarea să se afirme din plin. Modele teoretice încă nu au fost elaborate și nici n-ar fi credibile cîtă vreme nu s-a încheiat o investigație exhaustivă și o interpretare științifică complexă a realității existente (Academia „Ștefan Gheorghiu” a inițiat recent o astfel de cercetare la platformele Buzău și Găești). Dar **organizarea unei platforme-model**, cu minimul de condiții derogatorii pe care-l cere experimentarea unui set omogen de soluții bine triate în conformitate cu orientările politicii economice a partidului, ar putea oferi concluzii pertinente pentru fundamentarea unor decizii globale.

Dorin CONSTANTINESCU

IMPULSIONAREA CREȘTERII ECONOMICE PE CALEA VALORIFICĂRII SUPERIOARE A RESURSELOR NATURALE

LEGĂTURA strânsă dintre creșterea accentuată a economiei și baza energetică și de materii prime sub forma fondurilor circulante își găsește expresia în aceea că proporțiile și ritmurile înalte de sporire a producției și venitului net reclamă într-o anumită măsură și creșterea necesarului absolut de surse materiale.

Deoarece resursele materiale influențează producția atât prin volumul sau cantitatea lor cât și prin eficiența cu care sînt utilizate, respectiv gradul de valorificare, relația dintre creșterea economică și fondurile circulante în unitatea celor două laturi — extensivă și intensivă poate fi exprimată matematic sub forma :

$$V_1 = F_{c0} \cdot E F_{c1}$$

în care :

V_1 este venitul național în perioada curentă

F_{c0} — fondurile circulante în perioada de bază

$E F_{c1}$ — eficiența utilizării fondurilor circulante în perioada curentă.

Intrucît fondurile circulante reprezintă cea mai mare parte în structura cheltuielilor materiale (amortizarea reprezentată în anul 1977 în industrie numai circa 5%) investigarea privind aportul acestora la creșterea economică poate fi efectuată utilizînd, în special, indicatorul — cheltuieli de producție.

Ponderea ridicată a cheltuielilor materiale în produsul social (la nivelul întregii economii între 48,8% în 1950 și 59% în 1977) dovedește că procesul creșterii economice a fost însoțit de utilizarea unui volum tot mai ridicat de fonduri circulante. În industrie și construcții acestea au întrecut media pe economie : în industria republicană, spre exemplu, cheltuielile cu materiile prime și materialele, combustibil, energie și apă în anul 1977, reprezentau în structura costului efectiv al producției marfă 75,3% ; în metalurgia fieroasă 83,4% ; în industria cocschimică 81,2%, iar în industria alimentelor, săpunurilor și conservelor peste 86%. Dacă avem în vedere că din volumul producției industriale globale în anul 1978, producția netă reprezenta doar 32,5% concluzia este că cheltuielile materiale de producție continuă să dețină o pondere ridicată în structura produsului finit.

DEPENDENȚA dintre evoluția cheltuielilor materiale și cea a produsului social și venitului național evidențiază sporirea mai accentuată a cheltuielilor materiale (în perioada 1950—1977 de 12,95 ori față de circa 12,7 ori a produsului social și 12,3 ori a venitului național). Așa se explică și evoluția mai rapidă după anul 1955, a cheltuielilor materiale specifice pe unitatea de produs social de la 0,561 lei în 1955 la 0,590 lei în 1977, iar pe

unitatea de venit național de la 1,157 lei la 1,21 lei, în aceeași perioadă.

Desigur, că sporirea cheltuielilor materiale specifice pe unitatea de produs social și venit național a fost determinată și de transformările multilaterale în baza tehnico-materială în cadrul programului de industrializare socialistă, de înzestrare cu tehnică tot mai înaltă a muncii, care a amplificat și posibilitățile forței de muncă de a prelucra și transforma în produse finite o cantitate tot mai mare de fonduri circulante. Raportînd volumul cheltuielilor materiale de producție de 48 mld. lei în 1950 și 622,4 mld. lei în 1977 la numărul personalului muncitor de 1 394,7 mii persoane în 1950 și respectiv 5 862,5 mii persoane în 1977 rezultă o sporire a cheltuielilor materiale ce revin pe un muncitor de la 33,7 mii lei la 106,1 mii lei adică, de peste trei ori.

Este cunoscut însă, că problema materiilor prime și energetice capătă pe zi ce trece noi dimensiuni, fapt ce obligă la găsirea de soluții noi în vederea asigurării echilibrului material al creșterii economice. Desigur, posibilitățile de lărgire a bazei de materii prime nu sînt încă epuizate, cuceririle științei și tehnicii diversificîndu-le neconținut. Avem în vedere că sub impulsul revoluției tehnico-științifice contemporane, se lărgesc și limitele economice ale exploatarei resurselor naturale, considerate, pînă nu de mult, neeconomicoase. Este vorba de extinderea exploatarei și creșterea gradului de recuperare a rezervelor de țitei și gaz metan îndeosebi prin repunerea în producție a unor sonde inactice, punerea în valoare a unor însemnate surse de minerale utile conținute de minereurile neferoase, atragerea și valorificarea altor surse naturale interne cum ar fi minereurile destinate feroaliajelor. O altă cale importantă de întregire a necesarului de materii prime o constituie atragerea în circuitul economic a resurselor cu un conținut mai redus de substanțe utile care devin interesante datorită noilor tehnici de exploatare și prelucrare.

FOLOSIREA într-o mai mare măsură a înlocuitorilor cu caracteristici similare sau chiar superioare față de materialul înlocuit și care se obțin cu cheltuieli de producție mai scăzute, oferă posibilitatea economisirii muncii sociale și extinderii astfel, a dimensiunilor venitului național. De aceea, pentru cincinalul în curs se prevede în mod expres : „...extinderea utilizării înlocuitorilor de metal, material lemnos, materii prime pentru industria ușoară și alte materiale“¹⁾.

În condițiile manifestării pregnante pe plan mondial a fenomenului restrîngerii relative a resurselor de materii prime și al scumbirii acestora, extinderea pînă la generalizare a refolosirii re-

surselor secundare, a altor surse și subproduse, suplimentează disponibilul de surse materiale. Importația acestei acțiuni, legiferată în țara noastră, s-a concretizat în elaborarea unui program unitar de măsuri care au avut drept prim efect, obținerea numai în cincinalul 1971—1975 a circa 1,12 mld. lei economii la materii prime noi și a unei producții suplimentare de 1,1 mld. lei. De aceea, găsirea posibilităților de recuperare a resurselor secundare și a unor materiale vechi refolosibile, îndeosebi materii prime energetice, metale, cauciuc, uleiuri minerale, zgură de furnal, cenuși de termocentrale, hîrtie etc. trebuie să constituie o preocupare de prim ordin a cercetării și producției.

O măsură deloc neglijabilă, de sporire a volumului resurselor materiale necesare creșterii economice o reprezintă și limitarea ambalării produselor în paralel cu recuperarea în proporții sporite a ambalajelor, economisirea astfel, a unor cantități însemnate de tablă, lemn, sticlă, materiale plastice, hîrtie și cartoane și dirijarea lor spre o nouă prelucrare industrială. Acțiunea de determinare a rezervelor și stocurilor de materii prime și materiale pe baza unor criterii științifice, potrivit necesităților stricte ale producției, stimulează procesul creșterii economice prin aceea că asigură ritmicitatea în aprovizionarea tehnico-materială, în sensul evitării în unele întreprinderi a imobilizărilor de fonduri circulante în stocuri materiale, accelerînd astfel viteza de rotație a acestora. În acest sens, secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu — arăta că : „Numai pe calea intensificării vitezei de rotație a fondurilor, atât în producție cât și în circulație, vom putea asigura progresul economic al țării, ridicarea nivelului de trai al poporului“²⁾. Dată fiind importanța acestei acțiuni, în cincinalul în curs, viteza de rotație a mijloacelor circulante va fi accelerată cu 11 zile, față de accelerarea de 4,7 zile în cel anterior.

Pentru reducerea necesarului de surse naturale, de o deosebită importanță, atât economică cât și socială, este înlăturarea risipei, gospodărirea cu înalt simț de răspundere a resurselor materiale, păstrarea nealterată a integrității proprietății obștești — acțiune care trebuie să se extindă, în aceeași măsură și asupra consumului casnic, în sensul înlăturării din fiecare gospodărie a consumului irațional de surse energetice, produse alimentare și in-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu : România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate. Vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 474.

²⁾ Nicolae Ceaușescu : Ibidem, p. 478.

dustriale etc. În gospodărirea cu înalt simț de răspundere a resurselor naturale o importanță deosebită o are acțiunea de educare și ridicare a conștiinței socialiste a maselor, promovarea unei atitudini combatative împotriva concepțiilor consumatoriste, instaurarea unui spirit activ de economie în toate sectoarele de activitate.

CREȘTEREA ECONOMICĂ se reflectă mai ales în sporirea venitului național. De aceea, poziția, rolul și modul de utilizare a resurselor materiale, în procesul creșterii trebuie considerat îndeosebi, în legătură cu evoluția coeficientului de dependență a greutății specifice a venitului național în structura produsului social față de greutatea specifică a cheltuielilor materiale — coeficient redat în tabelul următor.

Evoluția coeficientului de dependență a venitului național în structura produsului social față de cheltuielile materiale în perioada 1950—1977

Ramurile	Anii						
	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Economia națională	0,95	0,88	1,00	1,04	1,45	1,38	1,43
Industrie	1,07	0,90	1,20	1,07	1,56	1,43	1,62
Construcții	1,39	1,73	1,19	1,56	1,57	1,51	1,35
Agricultură	0,80	0,73	0,60	0,84	1,13	1,29	1,08
Transporturi și telecomunicații	0,91	0,62	0,91	0,80	0,93	0,77	0,76

Coeficienții de dependență supraunitari, începând cu anul 1960 la nivelul întregii economii, în industrie și construcții aproape în întreaga perioadă, iar în agricultură după anul 1970, reflectă că mărirea cheltuielilor materiale de producție în structura produsului social, a întrecut-o pe aceea a venitului național (tendință manifestată mai puternic în industrie până în 1970, iar în celelalte două ramuri pînă la sfârșitul ultimului cincinal expirat). Această situație întărește concluzia anterioară potrivit căreia, creșterea economică a țării noastre s-a realizat prin consumarea productivă a unui volum tot mai ridicat de resurse materiale. Coeficienții aproape constanți supraunitari din industrie și construcții față de cei subunitari din transporturi — telecomunicații și agricultură (pînă în 1970), reflectă specificul celor două categorii de ramuri — primele mari consumatoare de fonduri circulante, dar în același timp și faptul că ritmul creșterii noastre economice susținut cu un consum mare de resurse materiale a fost afectat negativ tocmai din această cauză. De aici, necesitatea sporirii eficienței utilizării fondurilor circulante, a ridicării gradului de valorificare a lor.

Coeficientul de devansare a dinamicii venitului național de către dinamica produsului social (calculat prin raportarea dinamicii produsului social la cea a venitului național) supraunitar pe ansamblul perioadei 1965—1977, deși în ultimii ani raportul s-a inversat, semnifică totuși o sporire a cheltuielilor materiale de producție în produsul so-

cial. Practica social-economică arată deci că în condițiile în care eficiența muncii crește mai rapid decît înzestrarea ei cu fonduri de producție, se realizează tendința dominantă de sporire mai accentuată a produsului social față de cheltuielile materiale și în consecință, a venitului național față de produsul social. „Calea principală, sigură de ridicare a eficienței economice — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — o constituie reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs³⁾”. Așadar, la un nivel dat al produsului social, mărirea venitului național depinde de mărirea cheltuielilor materiale, iar reducerea acestora din urmă își găsește corespondentul în creșterea relativă a valorii nou create. Altfel spus, **accelerarea ritmurilor creșterii economice se poate realiza nu printr-un consum suplimentar de fonduri circulante ci prin sporirea eficienței utilizării lor**, ca urmare a ridicării gradului de valorificare a acestora prin prelucrarea succesivă a materiilor prime și sporirea cantității de muncă încorporată în produs.

RELAȚIA dintre ridicarea gradului de valorificare a fondurilor circulante și creșterea economică trebuie neapărat apreciată și în legătură cu reducerea consumurilor specifice de materiale pe unitatea de produs și respectiv, a cheltuielilor materiale în produsul finit. Aceasta, deoarece consumurile materiale ridicate înseamnă nu numai risipă ci și o diminuare a competitivității produselor. Discrepanțe însemnate apar în țara noastră, mai ales în privința consumului de energie pe unitatea de produs. Astfel în timp ce în anul 1975, România avea pe locuitor un consum de energie în echivalentul huiilă de 3,6 kg la un dolar venit național pe locuitor, Belgia, R.F.G., Franța consumau doar circa 1 kg. Avînd în vedere și structura necorespunzătoare a balanței de energie primară, printre obiectivele de ordin calitativ ale perioadei curente stabilite la Conferința Națională din decembrie 1977 se prevede că în mod deosebit „trebuie să acordăm atenție asigurării și gospodăririi raționale a combustibililor și energiei — problemă vitală pentru însăși dezvoltarea în continuare a întregii noastre societăți⁴⁾”.

Între căile mai importante menite să ridice gradul de valorificare a resurselor de materii prime și energetice și să reducă astfel consumurile specifice redăm: menținerea și extinderea în fabricație a acelor produse și grupe care corespund nevoilor concrete ale economiei valorificînd superior resursele materiale în paralel cu limitarea la strictul necesar a producerii acelor

mari consumatoare de resurse materiale; continuarea îmbunătățirii constructive a produselor concomitent, cu aplicarea unor metode și tehnologii eficiente de fabricație; raționalizarea structurii materialelor produse și consumate, prin tipizarea și restrîngerea judicioasă a sorto-tipodimensiunilor acestora; punerea în fabricație și consum a unor materiale și semifabricate noi cu caracteristici superioare și costuri minime de producție etc. Numai în acest fel ponderea cheltuielilor materiale în structura produsului social se va reduce continuu; pînă în anul 1985 la 53—54% astfel ca la o creștere de 45—50% a produsului social să se realizeze un spor de 51—55% a venitului național.

RIDICAREA gradului de valorificare a fondurilor circulante dinamizează procesul creșterii economice și prin aceea că determină sporirea de la o perioadă la alta a volumului producției obținute pe seama reducerii consumurilor specifice de materiale pe unitatea de produs și în mod corespunzător, sporirea valorii nou create în structura valorii produselor. Aceasta deoarece micșorarea normelor de consum permite și fabricarea unor produse din economiile de materiale obținute, în genere sporurile valorice de producție obținute pe seama economiilor de materiale fiind mai mari decît proporția în care se reduc normele de consum. Așa se explică faptul că în industria constructoare de mașini, în timp ce consumul de metal ce revenea la 1 mil. lei producție netă în 1965—1975 s-a redus cu 40,5% din care cel de laminat fieros cu 41,9%, valoarea producției nete obținute dintr-o tonă de metal prelucrată, a sporit cu 68,2% din care dintr-o tonă de laminat fieros cu 72%.

Măsura în care reducerea consumurilor specifice de materiale accelerează ritmul creșterii economice depinde însă și de proporțiile producției, de gradul dezvoltării economice atins. Potențialul economic al țării noastre din ce în ce mai ridicat, a materializat fiecare procent de reducere a cheltuielilor materiale într-un volum tot mai sporit de economii. Astfel, în perioada 1950—1977, echivalentul unui procent de reducere a cheltuielilor materiale în producția globală industrială a fost mai ridicat de 27 ori (de la 0,275 md. lei la 7,538 md. lei), iar în produsul social de 12,7 ori (de la 0,83 md. lei la 10,54 md. lei), urmînd ca în 1980 el să fie de circa 10,0 md. lei și respectiv 13,5 md. lei.

În concluzie la nivelul întreprinderilor, economiile obținute prin micșorarea normelor de consum se reflectă direct în creșterea beneficiului, iar indirect în obținerea mai ieftină a produselor ca urmare a reducerii consumului de muncă materializată; la nivelul ramurilor și al economiei în scăderea cheltuielilor materiale în fondul de înlocuire și sporirea corespunzătoare a venitului național.

Luînd în considerare relația care se stabilește între produsul social și venitul național prin ridicarea gradului de

dr. Angelica M. VRABIE
Galati

(Continuare în pag. 22)

³⁾ Nicolae Ceaușescu: România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Vol. 7. Ed. politică, București, 1973, p. 882.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu: Raport la Conferința Națională a P.C.R. din 7—9 decembrie 1977. Ed. politică, București, 1977, p. 18.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

PRINTRE GÎNDITORII ce au studiat, cu rezultate remarcabile, problemele economiei românești un loc de seamă ocupă Lucrețiu D. Pătrășcanu (1900–1954). Numeroasele sale studii și articole, ca și activitatea sa politico-revoluționară – din păcate, întreruptă tragic în plină maturitate – ni-l prezintă, așa cum îl caracteriza tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca pe „un om de mare valoare intelectuală, un om de vastă erudiție și cultură marxist-leninistă, un remarcabil conducător de partid”.¹⁾ Deși gândirea sa economico-socială nu este lipsită de unele limite și în consecință – generate adesea de împrejurări ce se mai cer descifrate și studiate – ea poate fi considerată ca o contribuție de mare valoare științifică, teoretică și practică la elucidarea, de pe pozițiile socialismului științific, a problemelor de bază ale societății românești, la îmbogățirea patrimoniului științific și al tradițiilor progresiste, revoluționare din gândirea economică românească.

În diferitele sale lucrări, ca de pildă „Un veac de frământări sociale”, „Sub trei dictaturi”, „Probleme de bază ale României”, „Reforma agrară în România Mare și urmările ei” etc. utilizând un amplu material documentar și o metodă cu profunde valențe științifice, L. Pătrășcanu studiază sistematic mai toate prefacerile și momentele importante ale istoriei moderne a României cu scopul declarat de a desprinde „drumul pe care are de mers poporul român în viitor”, în scopul soluționării marilor probleme ale României „în interesul maselor populare, în interesul propășirii și dezvoltării forțelor vii, creșterii ale poporului român”.²⁾

Un prim grup de concluzii importante din opera lui L. D. Pătrășcanu, se leagă de studiul genezei și etapelor dezvoltării capitalismului în România până la primul război mondial. După cum se știe, toți cercetătorii acestei probleme până la Pătrășcanu, deși de pe poziții diferite (Gheera, Zeletin, Madgearu, Iorga, Rădăceanu ș.a.) legau începuturile dezvoltării capitalismului în țările române de pacea de la

Contribuții ale lui L. D. Pătrășcanu la dezvoltarea gândirii economice românești (1)

Adrianopole din 1829, respectiv de suprimarea monopolului turcesc asupra comerțului Principatelor și angrenarea lor în circuitul economic european. Pătrășcanu se înscrie ca primul cercetător care – analizând mai temeinic, și în lumina unei concepții mai avansate prefacerile din cadrul forțelor de producție și al relațiilor sociale – demonstrează că începuturile destrămării feudalismului și nașterii germinilor capitalismului în țările române se plasează încă la mijlocul secolului al XVIII-lea, fiind determinate, înainte de toate, de un complex de factori interni, în primul rând economici. De aici, o altă concluzie nouă, confirmată ulterior prin Programul partidului, elaborat la cel de al XI-lea Congres, după care mișcarea pandurilor, condusă de Tudor Vladimirescu, nu a fost o simplă răscoală țărănească sau antifanariotă – cum era apreciată în literatura istorică interbelică – ci a reprezentat începutul revoluției burghezo-democratice în Principatele Române.³⁾

Un merit esențial al gânditorului comunist este înțelegerea și sublinierea implementării revendicărilor de ordin social cu cele de ordin național ca o caracteristică a revoluției burghezo-democratice în țări în care există o aspirare străină. Aceasta pentru că – argumentează autorul – „ura generală a populației împotriva stăpînirii străine, prin definiție aspritoare și, economică, jăcmașe – se combină ușor, printr-o firească afinitate, cu revendicările revoluționare” (p. 100); pentru că masele țărănești, ridicate de Tudor – subliniază Pătrășcanu referitor la țările române re-

spectiv la Muntenia – „voiau să se elibereze deopotrivă, atât de jugul iobăgiei cât și de stăpînirea turcească” (p. 106). Apreciind mișcarea pandurilor nu numai ca început al revoluției burghezo-democratice, ci și ca „primul pas hotărîtor de emancipare față de suzeranitatea Porții”, Pătrășcanu ținea să sublinieze că aceasta a fost „o mișcare național-revoluționară și în nici un caz una naționalistă, șovină, xenofobă” (p. 73). După justa opinie a autorului, tocmai pe aceste coordonate sociale și naționale mișcarea condusă de Tudor se va continua prin revoluția de la 1848, prin luptele naționale și sociale ce au urmat.

O apreciere aparte merită ideea limpede exprimată și demonstrată de Pătrășcanu potrivit căreia **asuprirea străină este o frînă în calea dezvoltării forțelor de producție**, pentru progresul economic și social, după cum orice slăbire, și cu atât mai mult lichidarea jugului străin este de natură să accelereze progresul economico-social. De aici evidențierea **importanței economice și sociale a luptei de eliberare națională**. Această idee forțată se va regăsi în toate scrierile lui Pătrășcanu.

Pătrășcanu se înscrie ca unul dintre primii gânditori români care a desvăluit **profunda semnificație progresistă a revoluției de la 1848**, apreciind-o ca un „eveniment crucial al trecutului nostru”, ca „unul din episoadele în care tradiția de luptă a poporului român și-a găsit, la un moment dat, întruparea”, socotind că este de datoria reprezentanților clasei muncitoare „s-o ridicăm pe pedestalul de cinstă pe care-l merită”, că în împrejurările interbelice „muncitorimea și țărănimea, preluând moștenirea pașoptismului, rămîn singurele forțe sociale care luptă efectiv pentru desăvîșirea revoluției burghezo-democratice în România”. Totodată, este un merit al lui Pătrășcanu de a fi reabilitat și repus în circulație o valoroasă teză a lui Nicolae Bălcescu potrivit căreia revoluția de la 1848 nu a fost un fenomen întâmplător sau de import ci o continuare directă a revoluției pandurilor, avîndu și

FIȘE

Principii și forme juridice ale cooperării economice internationale

● **Lucrearea Principii și formele juridice ale cooperării economice internaționale** (Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979, 216 p.), conține șapte studii de drept internațional pe problematica noii ordini economice internaționale, a cooperării internaționale în domeniul dezvoltării industriale, acordului general pentru tarife și comerț (GATT), societăților mixte cu participare română constituite în străinătate, organizațiilor economice internaționale de tip neguvernamental ale țar-

rilor socialiste membre ale C.A.E.R., transferului de tehnologie, protecției mediului inconjurător și exploatarea rațională a resurselor naturale. Studiile au fost elaborate în cadrul Institutului de cercetări juridice al Academiei în coordonarea Dumitrei Popescu, de Victor Duculescu, Roxana Munteanu, Adrian Năstase, Octavian Căpășină, Victor Tănăsescu, Brîndușa Ștefănescu, Ion Rucăreanu, Olimpiu A. G. Crauciu și Dumitru Popescu.

„Planificarea structurii”

● **Cu revoluția tehnico-științifică** – scrie D. Palterovici în articolul Tehnicșii progress în planificarea structurii orodii truda (Progresul tehnic și planificarea structurii mijloacelor de muncă), apărut în nr. 2/1979 al revistei VOPROȘI EKONOMIKI – sporește diversitatea mijloacelor de muncă, apar deplasări structurale în cadrul lor. În unele ramuri crește numărul mașinilor și aparatelor pentru procese tehnologice principial noi sau esențial modernizate. Totodată se produce o puternică diferențiere

în nivelul tehnic al dotării muncii în diferite ramuri și tipuri de producție.

Pentru a remedia această situație, autorul consideră că planificarea structurii mijloacelor de muncă ar trebui să devină un obiect independent al planificării. Nu este vorba de renunțarea la planificarea ritmurilor de creștere, ci de îmbogățirea și perfecționarea metodelor conducerii planificate a economiei. Unul din neajunsurile substanțiale ale acesteia este planificarea pornind de la rezultate. Eforturile diferitelor ramuri și subramuri de a depăși sau menține nivelele și ritmurile atinse devin adesea piedici în calea deplasărilor structurale radicale. Planificarea structurii utilajului trebuie să urmărească stabilirea proporțiilor dintre diferite grupuri sau tipuri de mijloace de producție pe baza normativelor tehnologice sau criteriilor economice, resursele existente urmînd să determine dimensiunile producției întregii totalități structurale. Planificarea structurii ar trebui să excludă posibilitatea încălcării proporțiilor tehnologice stabilite.

Ce vor „noii economiști” ?

● **Paul Craig Roberts critică, de pe pozițiile „noilor economiști”, politicile keynesiene de stimulare a economiei**. În articolul The tax brake (Frîna fiscală), apărut în WALL STREET JOURNAL. Autorul consideră că remediile keynesiene nu au fost decât o jumătate de măsură. Conform lor, de cîte ori cererea se dovedește insuficientă pentru a garanta ocuparea deplină a brațelor de muncă, se sporesc cheltuielile statului pe bază de deficite bugetare, scotîndu-se astfel relansarea economiei. Dar, în telul acesta, spune Roberts, se acționează evident asupra cererii, dar nu și asupra factorilor care influențează elasticitatea ofertei în raport cu cererea. Astfel, dacă impunerea este progresivă, sarcina fiscală asupra veniturilor adiționale ar constitui de fapt o desincantare a producției. În acest caz, oricît de stimulat ar fi cererea, factorii de producție ar rămîne neutilizați. În consecință, autorul cere să se însuşească „frîna” fiscală și să se introducă un sistem eficient de

cauza profundă în contradicțiile economice și sociale interne, în lupta maselor pentru libertate socială și națională.

Semnificația profund progresistă a revoluției de la 1848 Pătrășcanu o releva, pe de o parte, în formularea unor revendicări larg democratice și general naționale, de natură să accelereze progresul economic și social în direcția capitalismului, iar pe de altă parte în declanșarea largă a luptei maselor populare, a unei lupte ce se va continua timp de un secol pentru realizarea nobililor aspirații de progres, libertate, egalitate socială și națională ale poporului român. El aprecia cu deplin teamei că idealurile și principiile pașoptismului „simbolizau teluri de luptă ulterior însușite de toate mișcările progresiste din țara noastră, iar în momentul de față, în parte, înscrise pe steagul de luptă al muncitorimii și aliaților ei” (134). Demonstrația amplă a acestei legături de continuitate între unele sarcini nerezolvate ale revoluției de la 1848 și sarcinile mișcării revoluționare din propria sa epocă reprezintă un argument decisiv în favoarea tezei juste, cuprinse în documentele Congresului al V-lea al partidului – la elaborarea căreia și-a adus contribuția și Lucrețiu Pătrășcanu – după care România interbelică nu se afla nici în fața revoluției burgheze, nici în fața celei socialiste, ci în fața desăvârșirii revoluției burghezo-democratice.

În ceea ce privește analiza și aprecierea relațiilor agrare din perioada 1864–1918 concluziile lui Pătrășcanu atît din Teza de doctorat (1925) cît și din lucrările de mai târziu sînt foarte aproape și uneori

identice cu cele ale lui Gherea, deși formal încearcă să se detașeze de acesta, să i se contraponă. După opinia noastră, meritoriu este tocmai faptul că într-o perioadă în care teoria neoibogiei a lui Gherea era adesea dur și nedrept criticată (vezi, de pildă, Antineobogia a lui S. Timov), iar comuniștilor români li se cerea insistent să arunce peste bord „blesmata moștenire gheristă”, L. D. Pătrășcanu, sub paravanul unei critici formale reafirmă, de fapt, valoroase teze ale lui Gherea privind regimul agrar din România de pînă la primul război mondial. Dintr-o analiză atentă rezultă că majoritatea criticilor sale vizează aspecte neesențiale sau chiar inexistente în opera autorului „Neoibogiei”. În schimb, în deplin consens cu ideea fundamentală a Neoibogiei, Pătrășcanu aprecia: „Legea învoielor agricole a scos întreaga țărănimă, proaspăt liberată din jugul boierescului, de sub puterea legilor obișnuite și a Constituției, dînd-o pradă, legată de mîini și de picioare marilor proprietari... Rezultatul legii... «Nouăzeci și cinci sutimi ale națiunii române erau prin această lege puse în afară de orice lege». Libertatea individuală și inviolabilitatea domiciliului țărănesc erau puse la cheremul marelui proprietar” (p. 266–267). În locul termenului de neoibogia Pătrășcanu va prefera însă termenul de „semiibogia”, apreciind, ca și Gherea că esența sistemului de semiibogia „constă într-un amestec de instituții capitaliste cu acele ale iobăgiei”.¹⁾

Desigur, la Pătrășcanu întîlnim și idei noi, mai întemeiate, mai realiste decît în opera lui Gherea. De pildă, Pătrășcanu înțelege mai profund rolul și semnificația progresistă, revoluționară a răscoalelor țărănești de la sfîrșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea; el pătrunde mai adînc în istorie cu analiza relațiilor agrare, dîncolo de 1864 și chiar de 1848, vînzînd în rezolvarea problemei agrare cerința fundamentală a progresului în întregul secol al XIX-lea; Pătrășcanu apreciază mai corect raportul dintre factorii in-

terni și externi ai dezvoltării, înțelege mai rațional împletirea elementelor vechi cu cele noi atît în cadrul „formelor” cît și a „fondului” vieții economice, sociale și politice sau faptul că împletirea relațiilor feudale cu cele capitaliste în agricultură, ca și alterarea instituțiilor burgheze de către resturile feudale nu a reprezentat ceva unic, specific numai României. Pe de altă parte în opera lui Gherea este abordată mult mai larg problema necesității vitale a industrializării țării în strînsă legătură cu grăbirea lichidării depline a resturilor feudale, cu rezolvarea problemei agrare sub aspectul ei tehnic și social.

Toate acestea, nu ne îndreptătesc însă – așa cum s-a făcut și se mai face uneori – să-l contraponem pe Pătrășcanu lui Gherea. Dimpotrivă noi credem că trebuie să-l considerăm un remarcabil continuator al studiilor și operei lui Gherea, evident, în condițiile mult schimbate de după primul război mondial. Căci, după opinia noastră, nu există decît o deosebire semantică sau cel mult neesențială între aprecierea sintetică a lui Gherea după care „trebuie să intrăm cu pinzele întinse în plină epocă burghezo-capitalistă” și aprecierea, tot sintetică, a lui Pătrășcanu după care, la începutul secolului, România „se îndreaptă spre desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice”.

Pentru evidențierea contribuțiilor lui Pătrășcanu ne rămîne doar să subliniem că, dacă pentru istoricii, economiștii și publicul larg din zilele noastre toate aceste idei și teze, aprecieri și concluzii reprezintă adevăruri bine cunoscute și necontestate, pentru epoca în care ele au fost formulate, în marea lor majoritate au reprezentat idei noi, originale, care nu mai fuseseră enunțate sau demonstrate, ori corelate; ele au reprezentat o fundamentare teoretico-istorică de mare valoare pentru descifrarea mai adîncă a realităților și perspectivelor dezvoltării economico-sociale și naționale ale României din preajma celui de al doilea război mondial.

V. IOJA

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, Ed. politică, București, 1969, vol. 3, p. 168.

²⁾ L. D. Pătrășcanu, *Problemele de bază ale României*, Editura Soceco, București, 1944, p. 328.

³⁾ L. D. Pătrășcanu, *Un veac de frămîntări sociale*, Ed. politică, București 1969, p. 61. Trimiterile din text se vor face la această lucrare.

⁴⁾ L. D. Pătrășcanu, *Reforma agrară în România Mare și urmările ei*, în volumul „Studii economice și social politice. 1925–1945”, Ed. politică, București, 1978, p. 39.

stimulare a creșterii economice. După cum se vede, deși vor să creeze impresia că se ridică împotriva intervenției statului, „noi” economiști recunosc necesitatea stimulării unei economii care pare incapabilă de a depăși „stagflația”. Ei nu se plîng de fapt de finanțarea economiei de către stat, dar nu agreează repercusiunile ei asupra protiturilor.

Problema „randamentelor descrescînde”

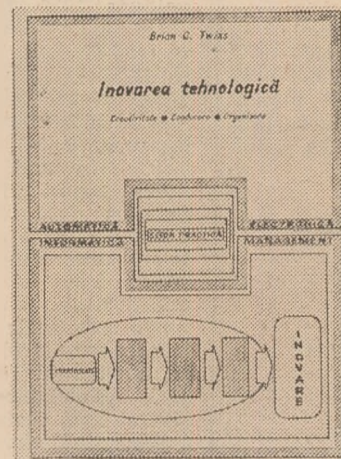
● Revista *PROBLEMES ECONOMIQUES* din 21 III a.c. republică, după „*Économie et industrie*”, articolul *Rendements techniques et coûts industriels* (Randamente tehnice și costuri industriale), în care se pune întrebarea care preocupă în ultimul timp cercurile industriale din Occident – anume dacă se manifestă sau nu în prezent, în domeniul progresului tehnic, legea ricardiană a „randamentelor descrescînde”. Făcîndu-se distincție între randamentele tehnice și costurile industriale, creșterea primelor putînd fi aco-

perită de creșterea secundelor, se arată că, dacă în unele sectoare, care au atins o anumită maturitate, randamentele strict tehnice cresc mai încet sau sînt chiar stagnante, în ansamblul industriei prelucrătoare ele sînt încă într-o fază crescătoare.

Se manifestă însă în Occident trecerea progresivă a sectoarelor cu tehnologie tradițională – astăzi dezvoltate și în multe țări din lumea a treia – spre producții mai diversificate, la care efectul de dimensiune, cu un rol atît de important în randamentul capitalului, va fi mai puțin semnificativ. Se ia deci în considerare probabilitatea unei încetîri a creșterii randamentelor tehnice, conjugată cu creșterea costurilor de investiții legate de măsurile antipoluante și de echipamentele de securitate. Numai mutații tehnice neabătute, se conchide în articol, ar putea contra încetîrirea creșterii randamentelor și chiar accelerarea acestei creșteri.

● În Editura tehnică a apărut cartea *Inovarea tehnologică* (București, 1979, 324 p.) de Brian

C. Twiss. Cartea este tradusă din limba engleză și are o prefață semnată de prof. dr. ing. Ștefan Birlea. Lucrarea are la bază practica cercetării și dezvoltării industriale din Marea

Britanie, precum și aspecte din alte țări, îndeosebi din Statele Unite ale Americii, Anglia, Franța și Japonia.

Cartea este destinată atît tehnologului, preocupat mai mult

FIȘE

de activitatea sa în cadrul unui proiect, cît și economistului, pe care îl interesează participarea sa la realizarea obiectivelor comerciale ale întreprinderii. Autorul își propune să elimine prăpastia de înțelegere, atitudini și justificări care există între reprezentanții acestor funcții dependente ale întreprinderii. După B.C.T., cercetarea și dezvoltarea sînt activități adeseori lăsa'e, din cauza incertitudinilor inerente, duratelor mari implicate ș.a., la periferia activităților de management. Dar planurile întreprinderilor trebuie să se bazeze tot mai mult pe contribuția tehnologiei în atingerea scopurilor propuse. Din cuprins: Procesul de inovare tehnologică; Strategii pentru cercetare și dezvoltare; Prognoza tehnologică în luarea deciziilor; Creativitatea; Evaluarea proiectelor; Organizare pentru inovare.

Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative

(Urmare din pag. 9)

Măsuri hotărâte se impun și față de imobilizările care se creează ca urmare a achiziționării utilajelor tehnologice din țară și din import cu mult timp înaintea montării lor, consecință a necorelării termenelor din contractele de livrare cu graficele de montaj sau a acceptării livrărilor în avans. Recentele analize pe bază de bilanț asupra rezultatelor activității economico-financiare ale anului 1978 au evidențiat un volum însemnat de imobilizări în stocuri de utilaje tehnologice ce necesită montaj cu durate de staționare depășite; la finele anului trecut aproape o treime din utilajele aflate în stoc aveau depășite duratele normate de staționare pe șantiere. În asemenea situații se găsea un volum important de utilaje la Combinatul de produse chimice Tr. Măgurele, Combinatul chimic Rm. Vilcea, Combinatul petrochimic Teleajen și la alte unități din cadrul Ministerului Industriei Chimice.

Pentru lichidarea imobilizărilor de fonduri în sectorul investițiilor supunem atenției următoarele propuneri:

● titularii de plan, în colaborare cu organizațiile de construcții, să asigure reducerea numărului obiectivelor aflate în execuție simultană, ceea ce va permite să se concentreze eforturile spre un număr mai mic de obiective, a căror execuție se va putea realiza în

termene mai scurte; pentru utilajele aflate în stoc cu durata normată de staționare depășită, se impune accelerarea ritmului de montaj;

● pentru utilajele livrate în devans față de termenele contractuale, considerăm că ar trebui adoptată soluția potrivit căreia **băncile să efectueze decontarea acestora numai dacă sînt asigurate condiții de montare, pe baza unei temeinice documentații prezentate de constructor și beneficiar.**

Concomitent cu aplicarea unor măsuri de lichidare a imobilizărilor de fonduri de investiții, este necesar să se acționeze și pentru prevenirea lor, prin asigurarea la timp și fundamentarea temeinică a documentațiilor tehnico-economice, contractarea la timp și în corelare cu termenele de montaj a utilajelor tehnologice, precum și prin crearea tuturor condițiilor necesare execuției lucrărilor pe șantiere.

Practica a demonstrat că preocupările și răspunerile în problema prevenirii și lichidării imobilizărilor nu se localizează numai la compartimentul financiar-contabil, cum de foarte multe ori se consideră, ci în primul rînd la acele compartimente (aprovizionare, desfacere, producție, tehnic) care, prin activitatea ce o desfășoară, generează ori pot genera asemenea fenomene. Odată cu creșterea preocupărilor și răspunerii compartimentelor financiar-contabile, este necesar ca și

celelalte compartimente din unitățile socialiste să fie mobilizate pentru prevenirea unor astfel de fenomene negative în activitatea economică. Poate ar trebui acționat pentru îmbunătățirea mecanismului practicat de organele bancare referitor la supravegherea plăților pentru aprovizionări, în sensul opririi oricărei plăți pentru aprovizionări destinate fabricării de produse care nu au desfacere asigurată.

În același timp, prin eforturi conjugate ale factorilor interesați, este necesară o **inventariere a tuturor stocurilor de materii prime și materiale existente** atît în unități economice cît și în bazele de aprovizionare tehnico-materiale, precum și o **redistribuire** urgentă a acestora spre unitățile care duc lipsă de asemenea stocuri, asigurîndu-se în felul acesta necesarul de aprovizionat pentru realizarea ritmică a planului.

În condițiile generalizării autoconducerii muncitorești și autofinanțării întreprinderilor, preocupările pentru prevenirea și lichidarea imobilizărilor trebuie să aibă un caracter continuu și sistematic. Cu alte cuvinte, grija și răspunderea pentru gospodărirea cît mai rațională a mijloacelor materiale și financiare la toate nivelurile trebuie să fie o componentă a procesului de organizare și conducere a activității economice, fără a se aștepta declanșarea unor anume acțiuni de analiză și control, decurgînd dintr-un act normativ sau din indicațiile conducerii superioare de partid.

Impulsionarea creșterii economice

(Urmare din pag. 19)

valorificare a fondurilor circulante și cunoscînd că în perioada 1950—1977 produsul social a fost de 12,7 ori mai ridicat, iar venitul național de numai 12,3 ori, aportul utilizării fondurilor circulante la creșterea economică poate fi stabilit utilizînd relația:

$$\begin{aligned} \Delta V \text{ vs. } fc &= \frac{\Delta V - \Delta PS}{\Delta(V-100)} \cdot 100 = \\ &= \frac{12,3 - 12,7}{12,3 - 100} \cdot 100 = - \\ &= - \frac{0,40}{87,7} \cdot 100 = - 0,4561 \end{aligned}$$

în care:

V vs. fc = venitul național pe seama valorificării superioare a fondurilor circulante

V = venitul național

PS = produsul social

Δ = creșterea în timp

Calculule scot astel la iveală că în perioada 1950—1977 fondurile circulante n-au fost valorificate în modul cel mai eficient, latura intensivă a utilizării acestora nu numai că n-a contribuit la accelerarea creșterii economice ci dimpotrivă, a determinat o reducere cu 0,4561% a venitului național ceea ce în mod absolut reprezenta la nivelul anului 1977 circa 2 md. lei. Altfel spus, dacă fondurile circulante ar fi fost utilizate cu un grad mai înalt de eficiență, venitul național ar fi sporit cu circa 2 md. lei, în limitarea acestei influențe negative un rol important avînd tocmai eforturile depuse pe baza indicațiilor secretarului general al partidului după anul 1965. În vederea eliminării deficiențelor semnalate privind nivelul încă insuficient de valorificare a fondurilor circulante au fost inițiate măsuri concrete care se vor materializa în cincinalul în curs prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în structura produsului social cu peste 3%, iar avînd în vedere și prevederile din programul suplimentar adoptat la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie

1977, economiile ce se vor obține peste prevederile cincinalului vor fi de minimum 22 mtd. lei. Faptul că în anul 1978 nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă în industria republicană a fost mai mic cu 17,4% față de 1977 ceea ce a permis realizarea unei economii (numai pe această bază) de 7 md. lei, dă garanția înfăptuirii prevederilor din programul suplimentar.

■ **N SFÎRSIT**, dacă avem în vedere că în cincinalul în curs venitul național este prevăzut să sporească într-un ritm superior față de produsul social (11% comparativ cu circa 8,5%), ceea ce va putea determina un spor de circa 1,7 ori a venitului național și de 1,675 ori a produsului social, ajungem la concluzia că utilizarea resurselor materiale va putea contribui la accelerarea ritmului creșterii economice cu 0,0254% ceea ce va echivala cu un plus de venit național în anul 1980 de circa 1,5 md. lei. Desigur însă că prin aceasta posibilitățile existente nu sînt epuizate, ridicarea în continuare a gradului de valorificare a resurselor materiale, constituind o condiție esențială a progresului economic al țării noastre.

CRIZA GENERALĂ A CAPITALISMULUI

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în învățămîntul economic superior, elaborate în învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economice din București, sub conducerea membru corespondent al Academiei Republicii

pentru candidații la examenul de admitere pe baza Programei Ministerului Educației și economie politică de la Academia de Studii prof. univ. dr. docent N. N. Constantinescu, Socialiste România.

PROCESUL ISTORIC al adîncirii contradicției dintre forțele de producție și relațiile de producție burgheze a generat intrarea capitalismului în criza sa generală, perioada în care legăturile obiective ale dezvoltării societății „cer făurirea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, care să asigure un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general”⁽¹⁾.

I. Conținutul crizei generale a capitalismului

EPOCA CONTEMPORANĂ se caracterizează prin profunde transformări cu caracter revoluționar în structura economico-socială a lumii, atît pe plan național, cît și pe plan mondial, ea este epoca istorică ce cuprinde perioada revoluțiilor socialiste, a revoluțiilor de eliberare națională, precum și a revoluționării forțelor de producție pe baza științei și tehnicii noi, epoca trecerii omenirii la socialism, a triumfului socialismului și comunismului pe plan mondial.

Începutul epocii contemporane a fost marcat de victoria primei revoluții socialiste din lume — Marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917 în Rusia — care a pus capăt existenței sistemului capitalist ca sistem atotcuprinzător. Ea se va încheia atunci cînd socialismul va deveni atotcuprinzător, cînd revoluția socialistă victorioasă se va împlini în toate țările lumii.

Una din componentele (laturile) distincte ale epocii contemporane o formează apariția și accentuarea crizei generale a capitalismului, limitarea sferei de acțiune a imperialismului. **Criza generală a capitalismului reprezintă procesul istoric complex și multilateral al prăbușirii orînduirii capitaliste și al nașterii societății socialiste.**

Esența crizei generale a capitalismului este unică. Aceasta înseamnă că prăbușirea capitalismului și nașterea socialismului, împreună luate, definesc procesul, indiferent de formele concrete prin care ele se manifestă.

În al doilea rînd, procesul crizei generale a capitalismului este ireversibil. Acest caracter decurge logic, din adîncirea continuă a contradicțiilor proprii capitalismului, care reprezintă cauza principală și directă a apariției și dezvoltării crizei.

În al treilea rînd, criza generală are un caracter complex și multilateral, ea cuprinzînd toate laturile vieții sociale și afectînd profund economia, activitățile social-politice și ideologice, relațiile dintre țările capitaliste, sistemul capitalist în ansamblu.

Criza generală a capitalismului are anumite trăsături care, de fapt, sînt identice cu acele fenomene specifice crizei, prezente într-o formă sau alta, în diferite faze ale existenței acesteia. Trăsăturile principale sînt următoarele :

- restrîngerea progresivă a sferei de dominație a capitalismului pe plan mondial ;
- criza sistemului colonial al imperialismului, destrămarea și prăbușirea acestui sistem sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională, lupta tinerelor state suverane pentru dobîndirea și consolidarea independenței lor economice și politice ;
- adîncirea instabilității economice capitaliste, atît pe planul intern al fiecărei țări, cît și în planul relațiilor internaționale ;
- criza politicii imperialiste de dictat, de folosire a forței, de amenințare cu forța ;
- criza ideologiei burgheze, criza tuturor componentelor suprastructurii burgheze, în special, a celei politice etc.

Criza generală a capitalismului reprezintă un proces istoric, ceea ce înseamnă că aceasta a început la un moment dat în anumite condiții istorice, că ea se dezvoltă pe baza modificării condițiilor care au determinat-o și că se va încheia atunci cînd toate popoarele lumii vor trece la socialism. Dar, procesul respectiv cunoaște, în anumite momente, asemenea modificări calitative (evident, pe direcția trăsăturilor principale arătate mai sus), care marchează trecerea de la o fază la alta a crizei generale. Pe baza unei asemenea viziuni, se consideră

că în desfășurarea crizei generale a capitalismului au fost parcurse două faze, în anii '70 ea intrînd într-o fază nouă.

II. Noua fază a crizei generale a capitalismului. Documentele P.C.R. despre conținutul și formele noii faze

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu au adus o contribuție remarcabilă la clarificarea unor probleme fundamentale ale lumii contemporane în ansamblul ei. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie teza adoptată la Congresul al XI-lea al Partidului nostru, conform căreia „în prezent ne aflăm la începutul unei noi faze a crizei sistemului capitalist”. În concepția partidului nostru, toate crizele care au cuprins sistemul capitalist în anii '70, toate manifestările profunde — vechi și noi — ale contradicțiilor capitalismului au marcat trecerea la o nouă fază a crizei sale generale.

Pornind de la trăsăturile generale, permanente ale crizei generale a capitalismului și ținînd seama de manifestările lor în ultimii ani, formele actuale de manifestare a noii faze pot fi grupate astfel :

- restrîngerea progresivă a sferei capitalismului pe plan mondial, îngustarea bazei de acțiune a imperialismului ;
- dezvoltarea mișcării de eliberare națională și socială, în trarea luptei tinerelor state suverane într-o nouă etapă ;
- adîncirea și diversificarea fără precedent a instabilității economice în țările capitaliste ;
- criza capitalismului monopolist de stat ;
- criza politicii și ideologiei burgheze ;
- intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reimpărțire a lumii ;
- criza vechii ordini economice și politice internaționale ;
- apariția unor probleme mondiale grave, a căror cauză ultimă se află în relațiile de producție burgheze, în politica imperialistă și neocolonialistă.

a) Restrîngerea progresivă a sferei capitalismului pe plan mondial

Prin victoria revoluției socialiste în Rusia și crearea primului stat socialist din lume, concomitent cu existența sistemului mondial capitalist, aflat în declin, a apărut socialismul, în continuă dezvoltare și înflorire. Ulterior revoluția socialistă a învins într-o serie de alte țări din Europa, Asia și America Latină, țările respective ieșind pentru totdeauna din sfera de exploatare a capitalismului.

În ultima perioadă, au survenit unele schimbări de ordin calitativ în raportul dintre dezvoltarea țărilor socialiste și a celor capitaliste. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale în țările socialiste a fost net superior celui al țărilor capitaliste. Tendința capitalismului de a se dezvolta în lărgime a încetat în ultimele decenii. Capitalismul în general nu mai poate asigura dezvoltarea forțelor de producție pe plan mondial, el nu mai oferă soluții acceptabile problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană. Socialismul s-a dovedit a fi singura orînduire capabilă să lichideze urmările politicii de inegalitate din trecut, să asigure progresul multilateral și armonios al tuturor națiunilor, să pună bazele unui nou gen de relații economice internaționale cu adevărat echitabile. Sînt caracteristici principale, ele decurg direct din esența epocii contemporane și exercită o influență hotărîtoare asupra tuturor celorlalte forme.

b) Noua fază a luptei tinerelor state suverane

Criza sistemului colonial al imperialismului a început încă din perioada primului război mondial și s-a manifestat sub diferite forme și intensități în toți anii interbelici. După al doilea război mondial, procesul respectiv a intrat într-o nouă fază, manifestîndu-se prin destrămarea și prăbușirea sistemului co-

lonial sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională.

În deceniul al 8-lea, lupta popoarelor din fostele colonii, semicolonii și teritorii dependente a intrat într-o nouă fază. Caracteristica principală a acesteia constă în **prioritatea luptei pentru independență economică în ansamblul eforturilor acestor țări și popoare**, pentru dezvoltarea de sine stătătoare. În acest sens, forțele progresiste din aceste țări promovează programe complexe menite să ducă la schimbarea structurii lor economico-sociale, la valorificarea resurselor materiale și umane de care dispun, în concordanță cu interesele naționale etc. Unele dintre popoarele acestor țări, în frunte cu forțele revoluționare, se orientează spre calea necapitalistă de dezvoltare.

Pe plan internațional, țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate, se afirmă tot mai puternic ca națiuni libere și independente, ridicându-se cu hotărâre împotriva vechilor relații de inechitate, pentru o nouă ordine economică și politică internațională.

c) Adîncirea instabilității economiei capitaliste

În perioada crizei generale a capitalismului, s-au accentuat asemenea fenomene, care evidențiază caracterul perimat la relațiilor de producție burgheze, cum sînt: irosirea unor cantități enorme de resurse pentru înarmări; ia proporții deosebite dezvoltarea inegală; se manifestă cu deosebită ascutime problema piețelor; apar o multitudine de crize economice ciclice și neciclice; ia o amploare deosebită lupta de clasă etc.

Procesul inevitabil al adîncirii instabilității economiei capitaliste a intrat recent într-o nouă fază, așa cum se va putea constata din cele ce urmează.

În ultimii ani, **capitalismul s-a confruntat cu una dintre cele mai puternice crize economice ciclice din istoria sa**. Masa produsului național brut al țărilor capitaliste dezvoltate a scăzut, în anul 1975, cu 2,4%, comparativ cu anul precedent. Criza economică ciclică respectivă a cuprins aproape toate țările capitaliste dezvoltate, ceea ce nu a permis unora dintre aceste țări să iasă din criză pe seama altora, cum s-a întîmplat de cîteva ori în perioadele postbelice anterioare.

Un alt aspect al noii faze a crizei sistemului capitalist, cu efecte deosebit de grave pentru masele de oameni ai muncii, îl constituie **șomajul cronic — total și parțial — de mare amploare**. În ultimii ani numărul șomerilor a crescut considerabil, în țările capitaliste dezvoltate, cu toate pronosticurile optimiste ale oficialităților burgheze, în pofida măsurilor întreprinse de statele respective. Se apreciază că, în ultimii ani, au existat peste 25 milioane de șomeri în țările capitaliste dezvoltate, față de aproximativ 14 milioane în anul 1970. La această armată industrială de rezervă din țările capitaliste dezvoltate, se adaugă șomerii totali și parțiali din țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate.

Inflația cronică, de o amploare fără precedent în anii de pace, constituie o altă componentă principală a instabilității economiei capitaliste contemporane. În unele țări capitaliste dezvoltate, ritmul anual al inflației a fost, în ultimul timp, de peste 20%. Amploarea deosebită a inflației, împletirea laturilor și determinărilor ei interne cu cele internaționale (legate de funcționarea sistemului valutar internațional), sînt trăsături ale inflației contemporane și, în același timp, aspecte distincte ale noii faze a crizei sistemului capitalist, ale instabilității economiei țărilor capitaliste.

Fenomenul inflației a devenit un proces structural, care definește contradicțiile de fond, permanente ale capitalismului contemporan. Departe de a fi un factor de creștere economică, inflația, scăpată de sub controlul statului, înrăutățește climatul conjunctural, grăbește apariția crizelor economice. Inflația acționează în statul burghez ca instrument de redistribuire a venitului național în avantajul capitaliștilor, îndeosebi al monopolisților; are loc creșterea prețurilor bunurilor de consum și scumpirea serviciilor, care, corelate cu menținerea salariilor nominale sau cu o creștere mai lentă și întîrziată a lor, se concretizează în creșterea costului vieții și înrăutățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii.

Totuși, deși se mențin și se agravează contradicțiile și disfuncționalitățile structurale ireductibile ale economiei capitaliste, ele nu duc obligatoriu și la o stagnare absolută a producției.

d) Intensificarea puternică a luptei pentru o nouă reîmpărțire a lumii.

Ultimii ani marchează tendința cercurilor dominante, imperialiste, de a ieși din criză prin intensificarea exploatarei și, totodată, prin aruncarea consecințelor crizei pe seama altor popoare, prin aservirea economică, mai ales a statelor mici și

mijlocii, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare. **Se poate afirma, remarcă tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la situația generală mondială — că lupta pentru reîmpărțirea lumii, a zonelor de influență, pentru cîștigarea de noi poziții dominante „a intrat acum într-o etapă nouă, ducind la ascuțirea extremă a contradicțiilor dintre diferite state și grupări de state, agravînd situația internațională și creînd pericole pentru noi conflicte și războaie“** ²⁾.

În promovarea politicii de reîmpărțire a lumii se folosesc tot felul de mijloace — atît pașnice cît și militare, inclusiv amestecul în treburile interne ale popoarelor, învrăjbirea între state, stimularea directă sau indirectă a stărilor de tensiune și chiar a conflictelor militare.

La agravarea acestor stări de lucruri contribuie într-o însemnată măsură, **continuarea și accentuarea cursei înarmărilor**, pentru care se cheltuiesc anual peste 400 miliarde dolari. Aceasta constituie o grea povară ce apasă pe umerii tuturor popoarelor, un obstacol imens în calea normalizării vieții internaționale, a depășirii crizei și instabilității economice și politice mondiale.

Analiza științifică a faptelor atestă că există însă forțele sociale progresiste capabile să se opună politicii imperialiste, de reîmpărțire a lumii în zone de influență și dominație, să determine oprirea cursei înarmărilor și soluționarea unor anomalii economice, sociale și politice care întretin și adîncesc diferitele stări de criză și conflicte, să impună promovarea în lume a unei politici noi, democratice, bazată pe echitate și dreptate socială, să asigure pacea pe planeta noastră. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea rostită cu prilejul a 60 de ani de la constituirea statului național român unitar, omenirea nu se află în fața unui război mondial iminent. Totul depinde de modul cum se mobilizează forțele păcii și progresului în direcția clarificării problemelor, a creșterii vigilenței și combativității lor, a luptei unite a tuturor acelor care se pronunță pentru progresul general.

e) Criza ordinii economice și politice internaționale.

Noua fază a crizei sistemului capitalist este marcată și de criza ordinii economice și politice internaționale generate de imperialism. Ea cuprinde întreg ansamblul relațiilor economice internaționale, sistemul monetar și financiar, mecanismul formării prețurilor pe piața mondială, a schimburilor internaționale de mărfuri și servicii, toate gravele perturbații din relațiile interțări care vin în contradicție flagrantă cu cerințele și avantajele cooperării internaționale.

Domeniul valutar este terenul unor evidente manifestări a crizei respective. Sistemul valutar capitalist, bazat pe etalonul aur și devize, ale cărui structură și mecanism au rezultat din raportul de forțe, existent la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial în lumea capitalistă, practic, în ultimii ani, a încetat să mai funcționeze. Efectele ample pe care le-a generat criza valutar-financiară asupra comerțului internațional, asupra relațiilor dintre țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și disputele inverșunate cu privire la reorganizarea sistemului valutar internațional au scos în evidență că această criză are la bază contradicții antagonice agravate continuu de adîncirea crizei generale.

Din cele arătate mai sus rezultă că în lumea contemporană continuă să se mențină stări de lucruri anacronice care contravin noilor forțe de producție, intereselor forțelor sociale și naționale progresiste. Rezolvarea de fond a tuturor acestor probleme este posibilă în socialism, chiar dacă și capitalismul mai dispune încă de anumite posibilități de adaptare la cerințele progresului, de soluționare a unora dintre problemele arătate. De aceea „nădejdea omenirii se îndreaptă tot mai mult spre idealul comunismului a cărui misiune istorică este eliberarea popoarelor, a întregii omeniri de exploatare și asuprire socială și națională, realizarea unei lumi a dreptății și egalității pe plan național și internațional“ ³⁾. Avînd în vedere că politica de colaborare între state, pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc este „singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — este clar că forțele progresiste, revoluționare, țările socialiste trebuie să sprijine această politică, să facă totul pentru impunerea și generalizarea ei pe scară mondială“ ⁴⁾.

prof. dr. Niță DOBROȚĂ

INTREBĂRI

1. În ce constă conținutul crizei generale a capitalismului?
2. Enumerați trăsăturile principale ale acestei crize.
3. Care sînt formele de manifestare a noii faze a crizei sistemului capitalist?
4. Analizați principalele fenomene social-economice care marchează și caracterizează adîncirea instabilității economiei capitaliste în noua fază a crizei generale.
5. Prin ce se caracterizează lupta pentru o nouă reîmpărțire a lumii, a zonelor de influență în etapa actuală?
6. În ce constă criza ordinii economice și politice internaționale?

ȚĂRILE SOCIALISTE

Realizări și priorități în dezvoltarea economică [1978-1979]

DATELE publicate asupra rezultatelor îndeplinirii, în diferite țări socialiste, a sarcinilor de plan pe anul 1978, precum și asupra obiectivelor de dezvoltare stabilite pe anul în curs reliefează continuitatea, perenitatea înaintării țărilor socialiste pe calea progresului economic și social. Totodată, această înaintare are loc în condițiile unor ritmuri diferențiate de creștere, evidențiind efortul depus de unele țări socialiste mai puțin dezvoltate pentru reducerea treptată a decalajelor economice existente între ele și țările socialiste care dispun de o bază tehnico-materială și infrastructură avansată. Așa se face că în Cuba (+9%), R.S. Vietnam (+7,0%), R.P.D. Coreeană, România sau Iugoslavia ratele de creștere a venitului național (ca, de altfel, și a producției industriale) pe anul 1978 sînt, de regulă, de 1,5—2 ori mai ridicate decît, de pildă, în Cehoslovacia sau R.D. Germană.

Pe de altă parte, în 1978 economia țărilor socialiste a fost confruntată cu o serie de probleme și greutăți cum sînt: calamitățile naturale, care au afectat agricultura unui număr considerabil dintre ele, dificultățile cauzate de conjunctura prelungită nefavorabilă pe piața externă, tensiuni în sectorul investițiilor, determinate de efortul sporit de restructurare — pe planul modernizării — a economiilor lor naționale ș.a. Condițiile climatice nefavorabile au afectat anul trecut agricultura în Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Iugoslavia, Laos, Polonia, România și U.R.S.S., cauzînd în unele cazuri nerealizări ale indicatorilor planificați. Persistența elementelor de criză sau recesiune în economia țărilor nesocialiste (avînd ca urmare intensificarea concurenței pe piața mondială), menținerea și chiar intensificarea măsurilor protecționiste adoptate de țările capitaliste industrializate, instabilitatea conjuncturii pe piața petrolului și unor materii prime etc. au constituit tot atîtea piedici în calea îndeplinirii obiectivelor privind dezvoltarea comerțului exterior al țărilor socialiste. Astfel, în condițiile unei dinamici ridicate a volumului schimburilor externe, rata creșterii importurilor în unele țări socialiste (Ungaria, Cehoslovacia, România, Iugoslavia ș.a.) a depășit pe cea a exporturilor lor. În ceea ce privește sectorul investițiilor capitale, sporurile realizate față de anul 1977 sînt puternic diferențiate de la țară la țară (+16,2% în cazul României sau 11% în cel al Iugoslaviei față de -0,2% în cazul Poloniei).

CU TOATE dificultățile amintite, anul economic 1978 s-a încheiat în țările socialiste cu un bilanț net favorabil, venitul lor național înregistrînd — în general — creșteri de ritm superioare celor realizate de produsul național brut al țărilor capitaliste dezvoltate (3,7% în S.U.A., 2,5% în R.F.G., 3,2% în Franța, 2,7% în Anglia, 2% în Italia etc.). Aceste rezultate au fost obținute în condițiile unui efort tot mai susținut de intensificare a proceselor din industrie, agricultură, transporturi. Trecerea progresivă pe calea dezvoltării intensive a economiei devenind un leit motiv al politicii economice în toate țările socialiste, atît datorită epuizării resurselor disponibile de forță de muncă cît și sub impulsul economisirii resurselor de energie și materii prime, al sporirii competitivității producției naționale. Anul trecut tendința s-a manifestat prin sporirea, în majoritatea țărilor socialiste, a ponderii investițiilor destinate procurării de noi mașini și instalații sau modernizării acestora (comparativ cu cele destinate lucrărilor de construcții-montaj), găsindu-și totodată expresia în creșterea în continuare a productivității muncii în toate aceste țări (vezi tabelul).

Succese remarcabile s-au obținut anul trecut în țările socialiste în domeniul ridicării continue a nivelului de trai al populației, al îmbunătățirii condițiilor sale de muncă și de viață. Este vorba aici de majorarea retribuției medii (reale) a personalului ocupat în economie cu 8,3% față de 1977 în România, cu 6% în Iugoslavia, cu circa 3% în Cehoslovacia, Ungaria, U.R.S.S., de mărirea veniturilor bănești (nete) ale populației cu 6% în R.P. Mongolă, cu 4% în R.D. Germană ș.a.m.d. Ele își găsesc expresia, de asemenea, în creșterea și diversificarea fondului de marfă destinat satisfacerii necesităților populației, în extinderea volumului desfacerilor de măr-

furi cu amănuntul în comerțul interior în proporții variînd — pentru țările cuprinse în tabel — între 3,5% în cazul R.D. Germane și 11,5% în cel al României. Nu poate fi omisă nici îmbunătățirea continuă a condițiilor de locuit ale populației, prin darea în folosință în 1978 a unei suprafețe locative noi însumînd aproape 109 mil. mp în U.R.S.S., 19 mil. mp. în Polonia, 169 mii mp în R.P. Mongolă, a 166 mii de locuințe în România, 146 mii în Iugoslavia, 128 mii în Cehoslovacia, aproape 112 mii în R.D. Germană, 88 mii în Ungaria, 82 mii în Bulgaria, 16,5 mii locuințe în Cuba etc. Tabloul este întregit de creșterea alocațiilor de la bugetul statului pentru învățămînt și cultură, pentru ocrotirea sănătății ș.a., în vederea satisfacerii la un nivel tot mai înalt a cerințelor materiale și spirituale ale populației țărilor socialiste.

PREVEDERILE planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale țărilor socialiste pe anul 1979 oglindesc o serie de orientări noi de politică economică sau măsuri menite să consolideze evoluții demarate în 1978 ori în anii anteriori. După cum se vede și din datele tabelului alăturat, condițiile specifice, concrete își pun amprenta asupra opțiunilor de politică economică. În unele țări — ca, de pildă, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia sau Ungaria — se urmărește menținerea la același nivel sau chiar încetinirea dinamicii venitului național, a producției industriale, în timp ce în alte țări — Bulgaria, R.D. Germană, R.P. Mongolă, România, U.R.S.S. — este vizată accelerarea dezvoltării economice pe anul în curs. O diferențiere similară se constată în privința prevederilor de plan în sectorul investițiilor (mergînd pînă la o reducere cu 9% față de 1978 în cazul Poloniei); obiective mai moderate în raport cu anul 1978 sînt stabilite, într-o serie de țări socialiste, în domeniul schimburilor comerciale externe, fiindu-se seama de perspectiva menținerii și în cursul acestui an a unei conjuncturi puțin favorabile pe piața mondială.

În schimb, luîndu-se în considerare faptul că în anii anteriori numeroase țări socialiste au sporit net fondurile de investiții alocate agriculturii (ceea ce a permis înlăurirea bazei sale tehnico-materiale și a creat premisele pentru sporirea randamentelor în producția vegetală și animală), precum și rezultatele în general mai slabe obținute în 1978, prevederile pe 1979 referitoare la creșterea producției agricole globale sînt, de regulă superioare ratelor înscrise în planul anual precedent.

O preocupare comună a țărilor socialiste o constituie economisirea materiilor prime și energiei, ridicarea eficienței întregii activități, inclusiv prin aplicarea în unele dintre ele a unor mecanisme noi de conducere economică (care accentuează în mod diferențiat asupra uneia sau alteia dintre pirghiile de stimulare a eficienței). În același scop, respectiv pentru a-și asigura în condiții optime necesarul de materii prime și energie, de mașini, utilaje și tehnologii, care nu se produc în interior, precum și pentru a-și spori impactul în cadrul exporturilor mondiale prin ridicarea competitivității propriilor lor produse și tehnologii, țările socialiste dezvoltă variate forme de colaborare și cooperare reciproc avantajoasă, prin încheierea de acorduri bilaterale și multilaterale. Asemenea acțiuni determină intensificarea participării țărilor socialiste la diviziunea internațională a muncii, contribuie la modificarea repartiției geografice a comerțului lor exterior. De pildă, anul trecut România a încheiat 23 de acorduri sau înțelegeri de cooperare și colaborare tehnico-economică, din care 6 cu țările socialiste și 16 cu țările în curs de dezvoltare; exportul R.D. Germane a sporit — față de nivelul atins în 1977 — cu 10,3% în țările membre ale C.A.E.R., cu 32% în țările nesocialiste în curs de dezvoltare și cu 6% în țările capitaliste industrializate, ș.a.m.d.

DACĂ în cele expuse mai sus au fost reliefate în primul rînd orientările asemănătoare existente în activitatea economică desfășurată în țările socialiste în cursul anilor 1978—1979, nu e mai puțin adevărat că în cadrul acestei activități se manifestă opțiuni și priorități specifice, legate înainte de toate de nivelul dezvoltării social-economice, de la care a început construirea socialismului într-o țară sau alta, precum și de etapa atinsă pe calea realizării societății socialiste și co-

(creșteri, în %, față de anul precedent)

Țara	Venitul național		Producția industrială		Producția agricolă		Volumul investițiilor în economie		Productivitate: muncii în industrie		Desfacerile de mărfuri în comerțul interior		Volumul comerțului exterior	
	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979	1978	1979
Bulgaria	6,0	7,0	7,0	7,8	5,0	7,0	5,5	5,0	6,0 ¹	6,7 ¹	4,0	4,1	12,8	9,0
Cehoslovacia	4,3	4,3	4,8	4,5	1,5	3,8	---	2,9	---	---	4,6	2,8	8,5	5,3 ²
R. D. Germană	4,0	4,3	5,4	5,5	1,3 ³	---	3,0	5,6	5,0	4,6	3,5	4,0	10,3 ⁴	9,8
Iugoslavia	7,0 ⁵	6,0 ⁵	8,7	7,0	-5,0	5,0	11,0	7,0	3,1 ¹	3,0 ¹	---	---	8,0 ²	5,0 ²
R. P. Mongolă	6,7	9,0	5,0	12,1	---	11,2	---	12,0	---	4,6	6,8	6,3	---	6,5
Polonia	2,8	2,8	5,8	5,0	4,2	5,3	-0,2	-9,0	5,8	5,3	7,7	10,0	7,0	9,0 ²
România	7,6	8,8	9,0	11,3	2,4	5,1	16,2	9,1	7,1	10,2	11,5	8,3	10,1	16,6
Ungaria	4,0	3-4	5,2	4,0	2,0	3-3,5	8,2	2,0	5,3 ¹	4,6	3,9	---	8,4	11,0
U.R.S.S.	4,0	4,3	4,8	5,7	4,0	5,8	5,0	4,9	3,6	4,7	3,9	4,0	10,4	---

1) În economie. 2) Volumul exportului. 3) Sporul față de producția agroalimentară planificată. 4) Exportul în țările socialiste, membre ale C.A.E.R. 5) Produsul social.

Sursa: Comunicatele organelor centrale de statistică din țările respective privind îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale pe anul 1978; Planurile de dezvoltare a economiei naționale a țărilor respective pe anul 1979.

muniste. Fapt, care determină ca problematica social-economică actuală din țările socialiste cu o economie predominant agrară să difere esențial de cea a țărilor mai avansate pe calea industrializării, a construcției socialiste.

În R.D.P. Laos, de pildă, obiectivul suprem al politicii economice îl constituie dezvoltarea multilaterală a agriculturii, pe calea colectivizării acesteia, crearea condițiilor și bazelor necesare pentru edificarea unei structuri industrial-agricole silvicolă a economiei naționale; investițiile în industrie urmăresc în primul rând sporirea contribuției sale la dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale. În Cuba, R.S. Vietnam, R.P. Mongolă și R.P.S. Albania accentul esențial se pune pe dezvoltarea și diversificarea agriculturii (îndeosebi pentru asigurarea din resurse interne a necesarului de produse agroalimentare pentru populație), concomitent cu inventarierea și punerea în valoare — mai ales pe calea cooperării bilaterale și multilaterale cu alte țări — a zăcămintelor minerale din subso-lul lor.

În acești ani, R.P. Chineză este angajată, pe baza mobilizării plene a resurselor sale naturale și a energiilor creatoare ale poporului, în realizarea prevederilor complexului plan de modernizare a economiei naționale, care să asigure transformarea ei într-o țară socialistă puternică până în anul 2000. Se pune un accent deosebit pe dezvoltarea agriculturii, considerată ca bază a economiei naționale (fiind prevăzut ca ea să atingă o producție cerealieră de 400 mil. tone în 1985), — dezvoltare echilibrată cu cea a industriei ușoare și grele; pentru accelerarea creșterii economice se preconizează asimilarea celor mai avansate realizări tehnico-științifice din lume și înfăptuirea unor descoperiri importante în principalele domenii ale științei și tehnicii.

Bazându-și în continuare dezvoltarea economică pe forțele proprii, R.P.D. Coreeană acordă în prezent prioritate dezvoltării industriei carbonifere, dezvoltării activității de cercetare științifică și tehnologică — premisă esențială pentru modernizarea economiei, pentru ridicarea calității producției, îndeosebi a celei destinate exportului.

În R.P. Bulgaria în centrul atenției organelor de stat și de partid se află problema sporirii eficienței economice, prin perfecționarea planificării și organizării activității, prin utilizarea rațională a resurselor existente, îmbunătățirea structurii teritoriale a producției, intensificarea relațiilor economice externe.

Printre obiectivele prioritare în dezvoltarea economiei naționale a Uniunii Sovietice se numără folosirea mai deplină a factorilor intensivi, extinderea luptei pentru ridicarea eficienței producției sociale și a calității muncii, un rol de prim ordin având aici desfășurarea largă a întrecerii socialiste și perfecționarea în continuare a metodelor de gospodărire și conducere. O atenție deosebită se acordă în acești ani ridicării productivității muncii, introducerii în producție a realizărilor științifice și experienței înaintate, a noilor tehnici și tehnologii, folosirii rezervelor și posibilităților existente pentru sporirea producției și ridicarea nivelului său tehnic, inclusiv dezvoltării intensive a agriculturii sovietice, în vederea sporirii contribuției sale la ridicarea bunăstării populației. Măsurile de politică economică aplicate în anii 1978—1979 în R.P. Polonă vizează întărirea stabilității dezvoltării economiei naționale prin încetinirea ritmului acesteia, o anumită reducere și reorientare a investițiilor, creșterea eficacității activității economice, îmbunătățirea raportului dintre sporirea ofertei de măr-

furi și servicii, pe de o parte, și majorarea veniturilor bănești ale populației, pe de altă parte.

Centrul de greutate al politicii economice în R.S.F. Iugoslavia îl constituie stimularea factorilor calitativi ai activității (creșterea productivității muncii, sporirea eficienței investițiilor, ridicarea competitivității produselor iugoslave pe piața externă etc.), urmărindu-se în principal stabilizarea economiei, îndeosebi prin dezvoltarea și consolidarea sistemului relațiilor socialiste de autoconducere. După cum se subliniază în documentele de stat și de partid din R.P. Ungară, problema cheie a dezvoltării sale pe mai departe o constituie îmbunătățirea echilibrului economiei naționale, prin promovarea treptată pe prim plan a factorilor calitativi și a eficienței, prin consolidarea succeselor realizate în producția materială, ameliorarea condițiilor de viață și a nivelului de trai ale poporului.

În R.S. Cehoslovacă atenția se concentrează asupra gospodăririi raționale a resurselor de energie, combustibili și materii prime, asupra îmbunătățirii activității în domeniul conducerii economice, în sectorul investițiilor și al construcțiilor, asupra accelerării introducerii progresului tehnico-științific, sporirii producției destinate exportului și ridicării eficienței comerțului exterior. Același obiectiv prioritar — al reducerii (cu 4% pe economia națională, în anul în curs) a consumului specific de energie, materii prime și materiale importante — este stabilit și în R.D. Germană, alături de dezvoltarea accelerată a industriei electronice și aplicarea realizărilor sale în diferite ramuri ale activității economico-sociale, de intensificarea cu prioritate a producției agricole vegetale, de îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației etc.

Pe fundalul general al politicii social-economice a partidului și statului nostru urmărind depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și ridicarea R.S. România în rîndul țărilor dezvoltate din lume, anii 1978—1979 sînt marcați de preocuparea intensă pentru perfecționarea conducerii economiei, asigurarea unei dezvoltări armonioase pe plan structural și teritorial, aplicarea unui regim riguros de gospodărire a resurselor materiale, financiare și de muncă etc. În acest context aplicarea generalizată a noului mecanism economico-financiar precum și hotărîrea Plenarei din 1 februarie a.c. a C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării unitare a agriculturii creează condițiile pentru punerea mai intensă în valoare a factorilor care determină progresul accelerat al forțelor de producție, consolidarea echilibrului material, financiar și valutar al economiei, sporirea mai rapidă a avuției naționale și înfăptuirea programului de ridicare a nivelului de trai al populației. Lucru, ilustrat în mod grăitor — între altele — de recenta majorare a sarcinii stabilite pe 1979 în domeniul construcției de locuințe pentru populație (de către stat sau cu ajutorul statului), respectiv de la 248 mii la 300 mii de locuințe.

Prezentarea, fie și sumară, a realizărilor obținute anul trecut de țările socialiste pe plan economic, precum și a tematicii variate a preocupărilor prioritare pe linia asigurării continuității dezvoltării lor economico-sociale oferă o imagine concentrată asupra caracterului specific, complex al problematicii, al căilor și mijloacelor de abordare și soluționare a obiectivului lor comun — edificarea societății socialiste și comuniste.

N. POPOV

Automobile optimism moderat pentru 1979

„MODIFICĂRILE structurale în economiile europene nu vor putea influența negativ vânzările de automobile, până la nivelul anului 1980” afirmă cotidianul britanic Financial Times, deși, chiar pentru anul în curs aprecierile sînt încă destul de puțin concludente. Se pare, astfel, că automobilele noi înregistrate în anul curent în Europa occidentală nu vor depăși cu mult cifra din 1978, de 10.073 milioane, aceasta în condițiile existenței unor capacități excedentare reprezentînd, în total un potențial de 2 milioane unități pe an.

Între principalii producători, perspectivele pentru acest an sînt de asemenea diferite, cu atît mai mult cu cît au existat modificări puțin semnificative în segmentele de piață deținute de aceștia în ultimii doi ani (vezi graficul). Astfel, producătorii vest-germani și britanici apreciază că nu vor mai atinge cifra totală de 2,6 și respectiv 1,59 mil. automobile noi înregistrate în 1978. Se preconizează o piață cerea mai bună pentru mașinile italiene și suedeze, mai ales pe seama exportului. În Franța se pare că nu se vor mai atinge înregistrările de 1.945 milioane din anul trecut.

Pe de altă parte, prognozele occidentale indică pentru sfîrșitul acestei decenii o orientare mai accentuată a producătorilor din Eu-

ropa de vest către realizarea de piese de schimb care să suplimenteze creșterile relativ mici în desfacerea de automobile. Astfel, în 1978 în Anglia încasările realizate pe seama vânzării de piese de schimb au depășit totalul celor obținute de pe urma desfacerii de automobile, camioane și autobuze, apreciindu-se că

această tendință — manifestată și în alte țări vest-europene — se va accentua în următorii ani. În acest context este de asemenea de menționat un aspect nou: principalii producători de automobile, care pînă în prezent acordau altor firme licențe pentru fabricarea de piese de schimb, încep să-și fabrice singuri

componentele necesare, în linii de producție integrate (vezi graficul reprodus după The Economist).

Șomajul în țările vest-europene

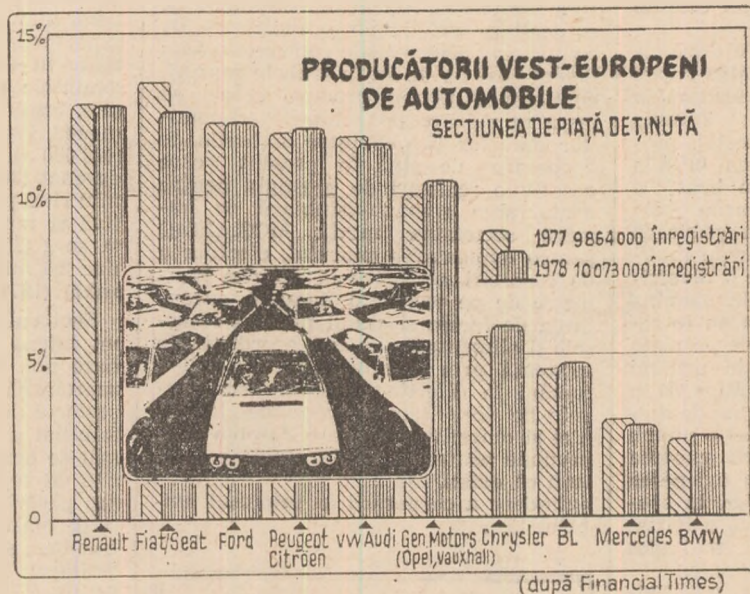
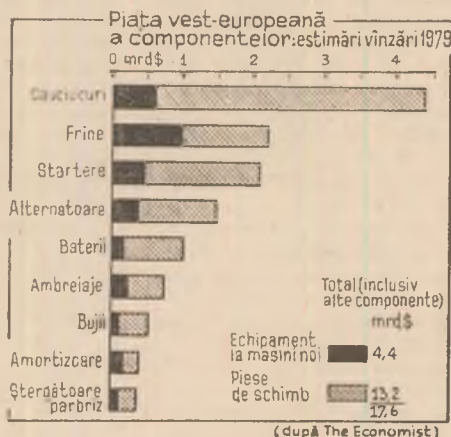
O PROGNOZĂ elaborată de specialiștii Centrului european de cercetări economice aplicative (de la Basel) ajunge la concluzii puțin liniștitoare privind evoluția șomajului în țările vest-europene în următorul deceniu. Se apreciază, astfel, că în jurul anului 1980 efectivul șomerilor va reprezenta 7,5% din populația aptă de muncă din țările respective, această pondere urmînd să crească la 9,1% în anul 1990, cînd numărul total al șomerilor se apreciază că va ajunge la 12 milioane.

Printre țările cu un nivel mai ridicat al șo-

majului în 1990 figurează Anglia (10,5%), R.F.G. (9,5%), Italia (10,4%), Spania (11%), Olanda (15,7%), Irlanda (18,4%) ș.a., în timp ce în cazul Luxemburgului, Norvegiei și Suediei se prognozează, o reducere a ratei șomajului în a doua jumătate a deceniului următor. În timp ce în Europa occidentală tendința de bază ar constitui-o deci agravarea șomajului, în cazul S.U.A. se apreciază că rata acestuia va coborî la 4,4% în 1983 și 3,6% în '90.

Restrîngerea producției de carne de vită

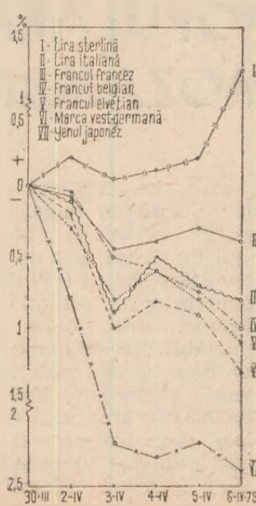
CONFORM estimărilor Departamentului Agriculturii al S.U.A., producția de carne de vită din principalele țări importatoare (S.U.A., Canada, Piața comună vest-europeană și Japonia) se va reduce în acest an cu 4% față de nivelul anului 1978, fapt care va determina o sporire a importului net de carne în țările respective. În S.U.A. de pildă, este de așteptat ca scăderea producției interne de carne de vită să antreneze în cursul anului o creștere a prețurilor la această și majorarea importului cu circa 500 mil. tone. Producția de carne de vită va înregistra o scădere și în principalele țări exportatoare din lumea nesocialistă, respectiv cu 8% față de 1978, tendința fiind mai regnantă în Australia (de la 2 mil. la 1,7 mil. tone), Noua Zeelandă (de la 542 mii la 464 mii tone) și Argentina (-6%).

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 2-6 IV 1979, dolarul S.U.A. a continuat să înregistreze noi nivele de depreciere față de majoritatea valurilor occidentale, inclusiv legat de perspectiva reducerii deficitului comercial nord-american în acest an, precum și de avantajul pentru deținătorii de fonduri în eurodolari, la care dobânziile se mențin încă la rate mai ridicate decît la depozitele în alte eurovalute.

Atacurile speculative „à la baisse” asupra yenului japonez au continuat și în acest interval, moneda niponă înregistrînd la un moment dat cel mai scăzut nivel din ultimele 9 luni (216,75 yeni/1 dolar). Intervențiile Bancii Japoniei pe piață au atins recordul absolut (circa 1 miliard de dolari vînduți pe data de 3 IV 1979) cu rezultate destul de modeste, yenul cotînd pe 6 IV la 211,40 yeni/1 dolar. Marca vest-germană, ca urmare și a reducerii tensiunilor „à la hausse” asupra dobînziilor la depozitele în euromarcă, a ajuns la 1,8925 mărci/1 dolar, cu 1,3% sub închiderea de referință de 1,8685 mărci/1 dolar. Francul elvețian, influențat și de creșterea indicelui prețurilor de consum, a terminat intervalul la 1,7125 franci/1 dolar, față de 1,6950 franci/1 dolar cu o săptămînă în urmă (depreciere cu 1,1%). Francul belgian era tranzacționat la sfîrșitul perioadei analizate la 29,80 franci/1 dolar, cu 1% sub nivelul din 30 III 1979 de 29,60 franci/1 dolar, în timp ce francul francez a înregistrat un procent de depreciere față de dolar mai redus — 0,8% — respectiv 4,33 franci/1 dolar pe 5 IV 1979, comparativ cu 4,2975 franci/1 dolar la închiderea intervalului anterior. Lira italiană a cotat la 843 lire/1 dolar, față de 839,75 lire/1 dolar pe 30 III 1979,

respectiv o depreciere față de dolar de numai 0,3%. Lira sterlină a continuat să manifeste o tendință de depreciere față de dolar (2,09 dolari/1 liră pe 6 IV 1979, comparativ cu 2,0650 dolari/1 liră pe 30 III 1979, în ciuda reducerii dobînzi minime de împrumut de către Banca Angliei de la 13% la 12%, începînd cu 5 IV 1979. De remarcat conversiile masive de fonduri din alte valute în liră sterlină, alit în vederea creșterii rentabilității investițiilor cit și țînînd seama de perspectivele economice favorabile ale acestor valute, mai puțin afectată de situația de pe piața țîțeiului.

Dobînziile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cotat în jur de 10,625% la cele în eurodolari, 5,625% la cele în euromărci vest-germane și 1,25% la cele în eurofranci elvețieni.

Licitatia F.M.I. din 4 IV 1979 s-a încheiat cu alocarea celor 470 000 uncii aur la un preț mediu de 239,21 dolar/uncie, preț foarte apropiat și de cel existent pe piața liberă, la Londra cel de-al doilea fixing din ziua de 6 IV 1979 fiind de 239,75 dolari/uncie.

**Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN**

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 2-6 IV, luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 30 III a.c.

Tări africane pe calea progresului economic și social

REPUBLICA ZAMBIA

AFLATA pe drumul dezvoltării independente, de sine stătătoare, Zambia (5,5 milioane locuitori și suprafață de 752 614 km²) își îndreaptă eforturile către depășirea unui nivel de dezvoltare încă scăzut — 400 dolari produs național brut pe locuitor în 1978 — țara avînd, însă, largi posibilități de sporire a potențialului economic. Însemnatele bogății minerale ale țării, în special minereu de cupru, cobalt, zinc, plumb, fier și cărbune și — încă insuficient evaluate — rezerve de uraniu, aur, diamante, pietre prețioase și semiprețioase situează Zambia pe locul al treilea în Africa în privința acestor resurse. Astfel, Zambia dispune de rezerve de minereu de cupru cu conținut apreciat la 27 mil. tone — cele mai bogate din Africa —, cobalt cu conținut de 345 mii tone și minereu de zinc — 720 mii tone. Rezervele de minereu de fier se cifrează la 300 mil. t, iar cele de cărbune la 200 mil. t.

Extracția metalelor și metalurgia acestora — în primul rînd pentru cupru — constituie o preocupare prioritară în producția industrială a țării. Zambia obține 600 mii tone cupru metal, producție care participă cu circa 40% la formarea produsului intern brut și aduce peste 90% din veniturile din export ale țării. În vederea reducerii influenței fluctuației în prețurile internaționale, în prezent are loc o diversificare a producției de metale. Zambia produce 1750 tone cobalt pe an (o zeime din livrările la export de pe piața țărilor nesocialiste), producția urmînd să sporească pe la mijlocul anilor '80 la circa 9 000 tone pe an. Se obține de asemenea zinc metal (38 mii tone) și plumb metal (13,4 mii tone). Pentru sporirea producției acestora și pentru începerea valorificării și a altor resurse, în special a celor de uraniu, Zambia a inițiat un larg program de măsuri, mai ales pe calea cooperării internaționale.

De o deosebită importanță în activitatea economică a Zambiei este considerată în etapa actuală lansarea celui de al treilea plan național de dezvoltare pentru perioada 1979—1983. Planul prevede un volum de investiții de 3,3 miliarde kwacha (circa 4,3 mlrd. dolari).

Marea majoritate a investițiilor vor fi finanțate din resurse interne prin sporirea acumulării naționale, iar circa 350 mil. kwacha urmează să provină din rezerve externe pe calea unor multiple acțiuni de cooperare financiară și economică internațională.

O atenție deosebită se acordă dezvoltării agriculturii, căreia i se alocă 37,5% din investițiile totale, în special pentru programe vizînd: construirea a 350 noi crescătorii de animale, înființarea de ferme agricole model, realizarea de bariere, lacuri artificiale și canale de irigații. O atenție deosebită se acordă înființării de unități agroindustriale destinate valorificării materiilor prime existente pe plan local.

În domeniul industriei miniere se disting trei proiecte prioritare înscrise în plan: pregătirea deschiderii unei noi mine de cupru la Lumwana; întinderea capacității de producție a minei de cărbune de la Maamba; prospectarea și exploatarea de noi minerale industriale cum ar fi pămînturi rare, smaralde, roci fosfatice, materii prime pentru produse ceramice și refractare, bentonit etc. Alte proiecte se referă la construirea de laboratoare mobile, acțiuni de evaluare a unor depozite sedimentare, construirea de instalații de purificare pentru obținerea de acid sulfuric, noi capacități de rafinare a cuprului, exploatarea unor zăcăminte de mangan (1500 tone/an), prospectarea zăcămintelor de uraniu.

În domeniul industriei prelucrătoare se disting cu prioritate construirea unui combinat de semifabricate și produse din cupru (700 tone/an), o fabrică de acid sulfuric (120 000 tone/an), precum și o serie de proiecte privind producerea de acid fosforic, ciment, produse ceramice și de sticlă etc.

Relațiile economice dintre România și Zambia se desfășoară în mod fructuos pe o perioadă destul de îndelungată, cunoscînd un ritm ascendent ce evidențiază multiplele posibilități de concurență. Schimburile comerciale s-au diversificat an de an în ambele sensuri, căutîndu-se mereu produse care să pună în valoare posibilitățile economiilor ambelor țări. Printre acțiunile de cooperare de pînă în prezent care constituie realizări de prestigiu pentru conlucrarea româno-zambiană se numără societatea mixtă MOKAMBO pentru exploatarea cuprului, efectuarea de cercetări geologice în diferite perimetre de pe teritoriul Zambiei, executarea de foraje și studii privind resursele și alimentarea cu apă, acordarea de asistență prin trimiterea de specialiști români în diferite domenii. Perspectivele de dezvoltare a economiei României și obiectivele pe care Zambia și le propune pentru perioada următoare relevă că există multiple alte domenii de extindere a cooperării în interesul ambelor țări.

REPUBLICA POPULARĂ MOZAMBIK

ȚARĂ care și-a cîștigat de curînd independența, după o lungă perioadă de dominație colonială, Mozambicul pornește pe un drum nou de la un nivel de dezvoltare scăzut (170 dolari produs național brut pe locuitor). Mozambicul dispune, însă, de un potențial uman apreciabil (9,5 milioane locuitori) și de însemnate bogății naturale. Bogățiile minerale ale acestei țări cu o suprafață de 783 030 kmp sînt constituite, în principal, din zăcăminte de cărbune (rezerve 400 milioane tone) și de minereu de fier (rezerve 300 mil. t), care

valorificate, la început pe calea exporturilor, sînt chemate să contribuie la punerea bazelor unei industrii siderurgice necesare dezvoltării altor ramuri. Datorită unor greutăți inerente în organizarea producției după cucerirea independenței, producția de minereu de fier a fost de numai 0,2 mil. t. în 1976, iar cea de cărbune de 0,4 mil. t, dar se prevede ca ele să crească considerabil. Subsolvul mozambican dispune de asemenea de rezerve de cupru, azbest, diamante, mangan, aur, argint, beriliu, columbia, uraniu. Unele dintre aceste zăcăminte se află la începutul exploatării sau sînt exploatare în cantități mici, altele sînt încă în faza de evaluare. Țara posedă și un bogat fond forestier și importante resurse piscicole. Agricultura participă, în prezent, cu aproape jumătate la formarea produsului intern brut. Mozambicul este principalul producător mondial de nuci de caju (200 mii tone în 1977) — fruct utilizabil atît în industria alimentară cît și în cea chimică —, dispunînd de imense plantații de anarcadieri. Mozambicul are o industrie de prelucrare a nucilor de caju dotată cu instalații de un înalt nivel tehnic. Exporturile de caju, împreună cu cele de bumbac și zahăr, reprezintă mai mult de jumătate din totalul exporturilor țării. Alte produse importante la export sînt fructele tropicale, semințele oleaginoase, uleiurile vegetale, ceaiul, sisalul. Se produc, de asemenea, banane (70 000 t), nuci de cocos (420 000 t), arahide (100 000 t), bumbac egrenat (30 000 t), ceai (13 000 t). În primul rînd pentru consumul intern se cultivă și porumb (350 000 t), orez (35 000 t), sorg (250 000 t). De asemenea se produc 2,5 mil. t manioc (1977) și 250 000 t zahăr (1977).

Sectorul agricol cunoaște în prezent un intens proces de reorganizare pe baze noi, moderne. În agricultura mozambicană coexistă patru sectoare — sectorul de stat, cel cooperatist, sectorul familial și sectorul privat. Sectorul de stat se ocupă înainte de toate de culturile de ceai, citrice, legume, de creșterea păsărilor, porcinelor și, într-o anumită măsură, de culturile de porumb, bumbac, sisal și de producția de copra. Sectorul cooperatist se află în plină formare, activitatea sa fiind în majoritatea cazurilor legată de recuperarea și cultivarea de noi terenuri agricole sau de exploatarea marilor plantații abandonate de vechii lor proprietari. Sectorul privat își îndreaptă activitatea spre culturile de sisal, bumbac, tutun și plantațiile de cocotieri, în vreme ce cel familial se axează pe producția de porumb, arahide, nuci de caju și creșterea bovinelor.

Deși cu o contribuție încă mică (de circa 15%) la producția globală a țării, industria prelucrătoare este destul de diversificată. Circa jumătate din producția industrială provine din industriile alimentare și textilă, restul din alte industrii ca rafinarea petrolului și distilarea cărbunelui, metalurgia, prelucrarea lemnului (inclusiv producția de mobilă), industria chimică, a materialelor de construcții și construcțiile de mașini. Circa 35% din producția industrială

mozambicană este destinată exportului. Este vorba de producția unităților de prelucrare a bumbacului, a nucilor de cocos, a nucilor de caju, a lemnului, de uleiuri vegetale, de zahăr, de produse rafinate din petrol. În principal pentru piața locală se obțin produse de morărit, lactate, alte produse alimentare, țesături, confecții, încălzitoare, mobilă, acid sulfuric, vopsele, săpunuri, ciment, produse siderurgice, ambalaje metalice, vagoane etc. De curind industria mozambicană a anunțat începerea exportului de frigider și aparate de condiționare a aerului în alte țări africane ca Zambia, Tanzania, Botswana. Pentru susținerea activității în sectoarele productive o atenție deosebită se

acordă infrastructurii economice. În cadrul programului de investiții al țării pentru 1978—1979, din totalul de 18 milioane contos (1 conto = 1000 escudos, iar 31,97 escudos = 1 dolar) aproape 3,2 milioane sînt destinate construirii de șosele, 3,3 milioane îmbunătățirii transporturilor pe calea ferată și transportului rutier, 2 milioane realizării de lucrări de irigații și aprovizionare cu apă curentă, iar 7,3 milioane contos pentru alte lucrări de construcții.

Relațiile economice dintre România și Mozambic, deși se află la început, sînt stimulate de dorința ambelor țări de a folosi la maximum posibilitățile pe care le oferă cele două economii, în spiritul prieteniei dintre popoarele român și mozambican. Schimburile rea-

lizate pînă în prezent pot fi extinse prin diversificarea livrărilor și adaptarea lor la nevoile unui număr mai mare de sectoare atît din economia României cît și a Mozambicului. Acțiunile de cooperare economică și tehnicoștiințifică urmează să constituie o cale importantă a majorării substanțiale a volumului acestor schimburi. O serie de domenii în care România și Mozambicul pot coopera în interesul și avantajul reciproc au fost puse deja în evidență în cadrul discuțiilor avute pînă în prezent de cele două părți, iar altele urmează să constituie obiectul preocupărilor pentru etapa imediat următoare.

Marin FRINCU

Statistică internațională

ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE: IN CĂUTAREA DE CĂI PENTRU DEPĂȘIREA ÎNAPOIERII ENERGETICE

CHESTIUNEA ASIGURĂRII — în prezent și mai ales în perspectivă — a resurselor energetice necesare pentru dezvoltarea neîntreruptă a societății moderne a devenit o problemă de stringentă actualitate. Dacă problema și căile rezolvării sale preocupă intens și țările cu o economie dezvoltată, ele capătă un caracter deosebit de acut pentru țările în curs de dezvoltare, ale căror necesități de energie vor spori considerabil pe măsura industrializării și a urbanizării, dar a căror infrastructură energetică este, de cele mai multe ori, abia în curs de formare, iar resursele financiare ce pot fi alocate pentru importul de energie sau valorificarea resurselor energetice proprii — deseori foarte limitate.

După cum relevă un studiu elaborat sub auspiciile U.N.C.T.A.D.*) în problema menționată, cu toate eforturile depuse în ultima perioadă de țările în curs de dezvoltare (de exemplu, se evaluează că în 1975 aceste țări au investit numai în sectorul petrolifer și în producția de energie electrică circa 22 miliarde dolari, respectiv 15—16% din investițiile lor globale sub formă de capital fix), se menține un amplu decalaj în privința potențialului energetic în țările respective comparativ cu țările capitaliste dezvoltate. Ca o expresie a acestor decalaje, în 1975 în țările nesocialiste în curs de dezvoltare s-au consumat, în medie pe locuitor, 0,4 tone echivalent carbune, față de 6,09 tone e.c. în țările capitaliste dezvoltate, deci un raport de 15/1. Și aceasta, în condițiile în care țările nesocialiste în curs de dezvoltare sînt, în ansamblu, cel mai mare exportator de purtători de energie de pe glob, raportul între producția și consumul lor de energie fiind de peste 3,3 ori față de circa 0,7 în cazul țărilor

Producția și consumul de energie (anul 1975)

Grupul de țări	Producția		Consumul		Raportul producție/consum	Structura producției (%)				Structura consumului (%)			
	în mil. t.e.c.	în %	în mil. t.e.c.	în %		cărbune	petrol	gaze	energie hidro și nucleară	cărbune	petrol	gaze	energie hidro și nucleară
Total mondial	8555	100,0	8002	100,0	0,96	30,9	47,2	29,4	2,6	32,8	44,1	20,4	2,8
— țările capitaliste dezvoltate	3188	37,3	4635	57,9	0,69	34,2	28,3	32,4	5,2	23,9	50,1	22,5	3,6
— țările socialiste din Europa	2129	24,9	1965	24,6	1,08	41,7	35,3	22,1	0,9	43,2	32,1	23,8	1,0
— țările socialiste din Asia ^x	645	7,5	625	7,8	1,03	80,0	18,3	0,7	1,0	82,2	15,9	0,8	1,1
— țările nesocialiste în curs de dezvoltare	2593	30,3	777	9,7	3,34	5,6	87,4	5,9	1,2	19,8	61,0	15,3	3,9

x R.P.Chineză, R.P.D.Coreeană, R.P.Mongolă și R.S.Vietnam.

Notă: producția se referă la întreaga energie primară produsă, iar consumul include energia distribuită în mod obișnuit prin rețeaua comercială.

Sursa: U.N.C.T.A.D., Doc.TD/B/C.6/31.

capitaliste dezvoltate, în timp ce pentru țările socialiste raportul respectiv este practic echilibrat. Se apreciază că în 1975 exportul de petrol al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare reprezenta circa 125 miliarde de dolari, adică aproximativ 60% din valoarea totală a exporturilor a acestui grup de țări. Totodată — fapt aparent paradoxal, dar explicabil prin concentrarea principalelor resurse energetice într-un număr relativ restrins de țări în curs de dezvoltare — acest grup de țări este și un mare importator de energie: în același an importurile respective erau evaluate la aproape 30 miliarde dolari (aproximativ 15% din importul lor global).

Constituindu-și baza energetică într-o perioadă în general mai recentă și dispunând

majoritate a acestor țări va avea de deus — în condițiile creșterii continue a prețurilor la petrol sau ale penuriei acestuia — eforturi financiare și tehnologice deosebite pentru restructurarea rațională a balanței lor energetice.

Se estimează că ritmul de creștere a consumului de energie în aceste țări (de 7% în medie pe perioada 1950—1975) se va menține ridicat și în viitor. În asemenea condiții, necesarul de investiții al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în sectorul energetic ar urma să reprezinte, în următorul deceniu, uriașă sumă de peste 300 miliarde dolari.

Autorii studiului U.N.C.T.A.D. atrag atenția și asupra altor dificultăți, pe lângă cele legate de sursele de finanțare, pe care le întâmpină țările în curs de dezvoltare în efortul lor de a-și dezvolta și moderniza baza energetică. Este vorba, în pri-

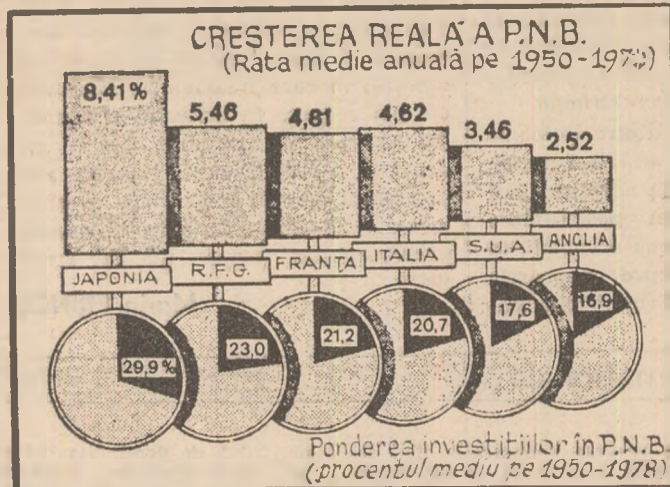
autohtoni cu studii superioare și de alte cadre calificate, dificultățile legate de formarea lor, insuficientul (sau chiar inexistentul) potențial național de cercetare și dezvoltare în acest domeniu, ceea ce nu permite rezolvarea — cu forțe proprii — a numeroaselor probleme specifice sau de interes local. De aceea, odată mai mult, și în sectorul energetic necesitatea aplicării principiilor noii ordini economice internaționale în domeniul transferului de tehnologie se dovedește a fi deosebit de stringentă, ca una din importanțele premise reale ale ieșirii majorității populației de pe glob din starea de subdezvoltare.

N.P.

*) Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement, „L'approvisionnement en énergie des pays en développement: problèmes de transfert et de développement de la technologie“, Doc. TD/B/C.6/31, 1978.

Ritmul creșterii economice și investițiile

UN STUDIU realizat de Institutul pentru cercetări industriale (I.F.O.) din

Industria aluminiului : economisirea energiei

CERCETĂRILE care se efectuează în diferite țări ale lumii pentru elaborarea de tehnici și tehnologii generatoare de economii la consumul de combustibil și energie electrică vizează în primul rând sectoarele de activitate și producțiile „gurmande” în această privință, cum este — de pildă — industria aluminiului. După cum informează presa de specialitate, societatea americană Alcoa a pus la punct o nouă tehnologie de electroliză (bazată îndeosebi pe utilizarea clorurii de aluminiu, în loc de alumina), care — conform rezultatelor obținute într-o unitate industrială pilot — permite reducerea consumului de energie electrică (per. kg. de aluminiu produs), de la 17 la 10 kWh. Alte perfecționări tehnice și tehnologice se află în studiu, aplicarea lor urmînd să determine economii apreciabile de energie termică, de combustibili lichizi sau gazoși.

O importanță crescîndă a căpătat de asemenea recuperarea aluminiului din piesele uzate, ambalajele aruncate etc., pe această cale fiind economisite anual în S.U.A. circa 14 milioane barili de petrol.

Deficitul energetic și ezitățile monopolurilor

DEFICITUL ENERGETIC a provocat și provoacă în continuare ample pierderi economice capitaliste. După evaluări publicate în revista *Business Week*, numai în perioada 1974—1977 această cauză a determinat în țările capitaliste dezvoltate o reducere a volumului mărfurilor produse și serviciilor prestate cu circa 600 miliarde dolari (cifra care se apropie de cea a produsului național brut din 1977 al unei țări capitaliste mari cum este Ja-

München asupra dezvoltării economice a principalelor țări capitaliste în anii 1950—1978 atrage atenția asupra relației existente între dinamica acesteia și nivelul investițiilor. Astfel, după cum se vede din graficul alăturat, Japonia — care a cunoscut în perioada menționată cel mai înalt ritm mediu de creștere a produsului național brut (8,4%) — a realizat și cea mai ridicată rată a investițiilor (aproape 30%). Această constatare este valabilă și în cazul R.F.G., în timp ce Statele Unite și Anglia care se situează pe ultimele locuri în grafic sub raportul ritmului creșterii economice, au înregistrat și rate comparativ mai reduse ale investițiilor productive.

ponia), cu evidente repercusiuni și în privința creșterii șomajului. Și totuși, țările capitaliste dezvoltate dispun de ample resurse energetice proprii, evaluate de experții O.C.D.E. la peste 420 miliarde tone echivalent petrol, respectiv de circa 120 ori volumul consumului lor anual de energie. De asemenea, în ultimii ani — pe plan național, precum și în cadrul diferitelor organisme internaționale — au fost elaborate numeroase proiecte și programe de accelerare a dezvoltării și de restructurare a bazei energetice a țărilor respective. Conform calculului O.C.D.E., este necesar ca investițiile destinate acestui scop în țările membre ale acestui organism să crească pînă la volumul anual de 120—160 miliarde dolari. Or, în lumina perspectivelor incerte ale evoluției conjuncturii economice, cercurile financiare naționale și monopolurile transnaționale ezită în fața unor investiții de asemenea anvergură, scontînd că finanțarea operațiilor, mai mult sau mai puțin oneroase, de modificare a structurii balanței energetice va fi efectuată din fondurile publice.

Valorificarea complexă a resturilor menajere

S-A CALCULAT că în orașele Uniunii Sovietice se acumulează anual circa 40 milioane tone de resturi menajere solide. Necesitatea protejării mediului înconjurător, precum și a valorificării materialelor secundare conținute în ele a determinat elaborarea unei strategii complexe în acest domeniu.

Este vorba în primul rînd de obținerea din resturile menajere, a compostului, utilizat drept îngrășămint în agricultură și pentru întreținerea spațiilor verzi din zonele urbane. La începutul anului curent, întreprinderi de acest gen funcționau la Leningrad, Tașkent și Minsk, uzina leningrădeană avînd o capacitate de prelucrare me-

canică de 480 mii mc pe an, iar compostul obținut reprezentînd 65—70% din întreaga masă. În vederea unei valorificări cît mai depline, pe lângă uzina respectivă se construiește o secție de piroliză, îndeosebi pentru prelucrarea resturilor de mase plastice și cauciuc.

A doua orientare principală o constituie arderea resturilor menajere, cu utilizarea energiei termice degajate; ea se anunță a fi de perspectivă, întrucît — după opinia specialiștilor — structura resturilor menajere se modifică în sensul sporirii puterii lor calorice (medii), aceasta urmînd să se apropie, în jurul anului 1990, de cea a cărbunilor inferiori.

În sfîrșit, se află în curs de elaborare și experimentare tehnologii și instalații pentru sortarea complexă a resturilor menajere urmărindu-se separarea unor componente principale — hîrtie, materiale textile, metale, sticlă ș.a., care să fie îndrumate spre industriile respective.

Decalaje în consumul de hîrtie

SE POATE AFIRMA că, alături de alți indicatori (venitul național pe locuitor, consumul pe locuitor al unor produse alimentare, durata medie a vieții etc.), nivelul consumului (pe locuitor) de hîrtie și carton dintr-o țară sau alta poate constitui un indiciu, chiar dacă indirect, al gradului său de dezvoltare economică și social-culturală. Aceasta, deoarece hîrtia

Consumul de hîrtie și carton pe locuitor (în 1977)

Țara	kg	Țara	kg
S.U.A.	273	Liban	10,0
Suedia	195	Irak	7,0
Canada	191	Thailanda	7,0
Danemarca	153	Arabia	
Elveția	144	Saudită	4,7
Olanda	141	Siria	4,0
R.F.G.	137	Indonezia	2,3
Norvegia	136	Malaysia	2,2
Japonia	134	India	2,1
Finlanda	126	Sri Lanka	2,0
Anglia	124	Pakistan	1,5
Australia	124	Birmania	1,1
Belgia	123	Bangladesh	0,6
Noua Zeelandă	123	R. A. Yemer	0,6
Franța	105	Nepal	0,5
		Afganistan	0,1

Sursa : „Pulp and Paper International”, 1978

rămîne principalul „vehicul” al științei, artei și literaturii, al informației, în general, în timp ce consumul de carton reflectă — într-o anumită măsură (prin funcția sa de ambalaj) — dezvoltarea circulației mărfurilor.

Cele arătate mai sus își găsesc confirmarea în amplul decalaj existent în această privință între țările capitaliste industrializate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare. Chiar dacă se poate vorbi de o anumită risipă de hîrtie și carton în țările capitaliste dezvoltate, consumul real pe locuitor rămîne în ele de zeci și chiar sute de ori mai ridicat decît în numeroase țări în curs de dezvoltare (vezi tabelul).

GLOSAR

Contul de substituire

LA RECENTA sesiune de la Washington a Comitetului Interimar al Fondului Monetar Internațional, instituit în vederea rezolvării problemelor de fond ale sistemului monetar internațional, s-a pus în discuție necesitatea înființării unui Cont de substituire în cadrul F.M.I., care să aibă ca obiectiv adaptarea la nevoile efective a rezervelor de mijloace de plată internaționale existente în lume. Problema se pune deosebi — dacă nu chiar exclusiv — în legătură cu sumele uriașe de dolari S.U.A. (apreciate la circa 500 miliarde) aflate în circulație în afara teritoriului S.U.A., acestea fiind considerate drept una din sursele principale de dezechilibru și instabilitate valutară caracteristice actualei crize din Occident. Prin „substituirea“ dolarilor cu o altă rezervă s-ar putea micșora aceste sume și contribui astfel la rezolvarea uneia din problemele dificile ale actualelor relații monetare internaționale.

Ideea creării unui Cont de substituire nu este nouă. Ea a figurat printre cele avute în vedere de Comitetul pentru reforma sistemului monetar internațional și problemele conexe („Comitetul celor 20“) și figurează în proiectul de reformă prezentat de acest comitet în 1974. În acest proiect se prevede dreptul F.M.I. de a înființa un cont de substituire care pe de o parte să primească de la statele membre sume în valută de rezervă, iar pe de altă parte să dea în schimb drepturi speciale de trageră (D.S.T.), în sumă echivalentă, special emise de F.M.I., pentru scopul substituirii. În felul acesta s-ar diminua numărul dolarilor aflați în afara granițelor S.U.A., și ar crește volumul D.S.T., ceea ce ar fi pe linia promovării D.S.T. ca principal instrument de rezervă. Este știut că ideea transformării D.S.T. în principalul activ de rezervă al sistemului monetar internațional a fost însușită de F.M.I. și inserată în statutul modificat al acestui organism (1978).

În 1974, discuțiile din Comitetul celor 20 au dat în vileag o serie de controverse cu privire la existența unui Cont de substituire. Unii participanți au avut rezerve în legătură cu ideea substituirii dolarilor prin D.S.T., susținând că în ipoteza în care s-ar retrage o sumă mai mare de dolari din circulația internațională, ar trebui emisă o sumă corespunzătoare de D.S.T., ceea ce ar însemna o reducere a inflației externe de dolari printr-o inflație de D.S.T., iar în ipoteza în care s-ar retrage o sumă mai mică, problema excesului de dolari ar rămâne nerzolvată.

Alte controverse au apărut în legătură cu caracterul operațiilor în Contul de substituire. Unii membri ai Comitetului celor 20 au susținut necesitatea unor operații continue de substituire a dolarilor prin D.S.T., iar alții au considerat că ar fi mai potrivită o singură operație de anvergură.

Cele mai multe discuții s-au referit la modalitățile de amortizare a disponibilităților de dolari și alte valute de rezervă de către statele emitente. Se ridică însă o serie de întrebări. Aceste disponibilități, concentrate în Contul de substituire în urma substituirii valurilor de rezervă prin D.S.T., vor putea fi folosite de F.M.I. pentru investiții internaționale? Sau vor fi răscumpărate de statele emitente care vor da în schimb D.S.T.? Sumele răscumpărate vor putea fi repute în circulație sau nu? În cazul negativ, care vor fi mijloacele de control ale F.M.I.? Disponibilitățile de valută din Contul de substituire vor avea dreptul la dobândă sau nu? Semnele de întrebare au fost numeroase și asupra lor nu s-au găsit în 1974 posibilități de acord între participanți. Cu atât mai mult, cu cât reprezentanții S.U.A., n-au manifestat nici un interes pentru crearea unui Cont cu ajutorul căruia dolarii să fie înlocuiți prin D.S.T.

Actualizarea ideii din 1974 dovedește că problema inflației externe de dolari este încă acută. Rămâne de văzut dacă ceea ce n-a fost posibil acum cinci ani, va fi anul acesta.

C. K.

O.N.U.D.I.

Virgil Cădere. Craiova — Negocierile privind elaborarea unui sta-

tut pentru transformarea Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) într-o agenție specializată (cea de a 16-a) a O.N.U., inițiate în baza unei recomandări a celei

de a doua Conferințe generale a O.N.U.D.I. de la Lima, din 1975, s-au finalizat la 8 aprilie. După cum sublinia o rezoluție a Adunării generale a O.N.U. din decembrie 1978 transformarea O.N.U.D.I. într-o agenție specializată cu un rol central de coordonare în cadrul sistemului O.N.U., va întări capacitatea organizației de a sprijini industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, ca și cooperarea industrială internațională.

Ultimele aspecte soluționate se refereau la probleme bugetare, la dimensiunile, compoziția și atribuțiile diferitelor organe ale O.N.U.D.I., ca agenție specializată, la programul de activitate și la unele articole referitoare la funcțiile și obiectivele organizației și la relațiile sale cu corporațiile transnaționale.

Energie nucleară

Mirecea Avram. Constanța — În S.U.A., funcționează actualmente 72 de centrale nucleare-electrice, care acoperă circa 13% din consumul național de energie electrică. Prognoze guvernamentale de la începutul acestui an preconizau intrarea în funcțiune până în anul 2000, a încă 326 centrale nucleare, care ar urma să furnizeze 40% din energia electrică consumată în S.U.A. în anul respectiv.

În R. F. Germania, în cazul în care s-ar renunța la contribuția centralilor nucleare la obținerea celor 700 miliarde kWh reprezentând consumul prognozat de energie electrică în anul 2000, se apreciază că ar fi necesară extragerea suplimentară în acel an a 130-230 milioane tone de cărbune (față de o producție de circa 220 milioane tone anul trecut). După cum subliniază presa vest-germană, extracția unei asemenea cantități ar prezenta mari dificultăți privind atât finanțarea, cât și angajarea a încă 150 000 de mineri.

Diversitate genetică

Eleonora Pesamosca, București — Oamenii de știință au tras deja semnalul de alarmă în ce privește posibilitatea compromiterii recoltei mondiale datorită atacului unor insecte sau ciuperci în condițiile utilizării unui singur soi de orez, fie el de mare randament. Potrivit publicației *Development Forum*, proiect mondial de orez a anului în curs se așteaptă a fi de 363 milioane tone, din care 80% se vor ob-

ține în Asia. Se constată însă dispariția spontană sau renunțarea de liberă la numeroase soiuri de orez mai puțin productive, altele fiind de asemenea pe cale să dispară în Asia de Sud-Est, una din principalele regiuni producătoare și consumatoare. Or, tocmai diversitatea soiurilor era un mijloc de protecție naturală împotriva unei distrugerii totale a recoltei în cazul atacului unor dăunători.

Pentru a diminua riscul uniformizării genetice, care se conturează cu tot mai multă claritate, se desfășoară intense cercetări, pentru crearea mai multor soiuri de mare randament, la Institutul internațional de cercetări pentru cultura orezului de la Los Baños din Filipine, finanțarea fiind asigurată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Institutul amintit a devenit totodată unul din principalele canale de cooperare între țările în curs de dezvoltare în domeniul culturii orezului.

Recensămînt

Sorin Bizu, Rimnicu Sărat — În S.U.A. este logiferată organizarea unui recensămînt la fiecare zece ani, ca bază pentru repartizarea între statele federale a locuitorilor în Congres. Următorul recensămînt este fixat pentru 1 aprilie 1980. Costul total al pregătirii și desfășurării lui și al prelucrării datelor ce vor fi obținute (care ar urma să fie publicate în 1983) este estimat la peste 900 milioane dolari, de patru ori mai mult decît la recensămîntul anterior, cel din 1980 anunțându-se astfel ca cel mai costisitor din întreaga istorie a S.U.A.

Potrivit afirmațiilor Biroului federal de statistică, la ultima operație de acest gen — din 1970 — nu au fost recenzate 5,3 milioane de persoane, respectiv 2,5% din totalul populației (înregistrându-se totuși o reducere continuă a ponderii omisiunilor în perioada postbelică). O atenție specială se va acorda recenzării populației sărace din anumite zone urbane, în special a celei de culoare și de origine latino-americană în rîndurile căreia omisiunile s-au ridicat în 1970 la 7,7%, față de 1,9% în cazul populației albe. Or rezultatele recensămîntelor sîrvesc și ca bază pentru acordarea de ajutoare federale statelor și autorităților locale de pe cuprinsul S.U.A., pentru populația săracă, omisiunile menționate afectînd în mod corespunzător cuantumul acestor ajutoare.

Controlul poluării atmosferice

Petre C. Petre, București — Regiunea industrială a Ruhrului, la care vă referiți, este una din zonele cel mai dens populate din R.F.G. Gradul ei ridicat de poluare atmosferică se explică nu numai prin densitatea și specificul industriei din zonă, ci și prin particularitățile circulației atmosferice locale. Din acest motiv, în asemenea perioade, cum a fost între 3 și 7.XII.1962, nivelul poluării cu bioxid de sulf a depășit de peste șase ori limitele suportabile (considerate a fi de cel mult 0,8 mg la metrul cub de aer), fiind cauza directă a decesului a peste 150 persoane. Pentru a preveni repetarea unor asemenea accidente, pe lângă măsurile tot mai severe reglementînd emisiunea de noxe industriale în atmosferă, autoritățile landului Renania de Nord-Westfalia au montat în regiunea Ruhrului 14 instalații automate de măsurare a gradului de poluare. Au fost, în același timp, prevăzute — relatează *Die Zeit* — trei grade de alertă, care se decretează în funcție de rezultatele acestor măsurători. Alerta de gradul I se declanșează dacă timp de trei ore se depășește în trei puncte de măsurare din Ruhr pragul de 0,8 mg bioxid de sulf la metrul cub de aer și ea implică încetarea unor activități cum este arderea deșeurilor în scopuri de încălzit, amânarea operațiilor chirurgicale, în special a celor pe cord etc. Astmaticii sînt rugați prin radio să evite pe cît posibil deplasașile, la fel și automobilii (invitație la care aceștia din urmă nu au răspuns la 17 ianuarie a.c. cînd a trebuit declanșată prima alertă reală de acest fel). Alerta de gradul II se declară după depășirea unei concentrații de 1,6 mg bioxid de sulf la metrul cub de aer. Într-o asemenea situație se interzice circulația autovehiculelor în oraș timp de 8 ore pe zi, în perioadele de vîrf (cu excepția autovehiculelor salvării, pompierilor, autobuzelor etc.), în industrie se trece la utilizarea unor combustibili mai săraci în sulf dinainte pregătiți, se reduce activitatea cocseriilor etc. În sfîrșit, alerta de gradul III se declară la o concentrație de peste 2,4 mg bioxid de sulf la metrul cub de aer: secțiile calde ale industriei trebuie să-și înceteze activitatea, circulația auto este total interzisă cu excepția celei de pe autostrăzi.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 15 din 13 aprilie 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Reducerea consumurilor materiale pe fiecare unitate de produs (Mircea Pirjol) 1
- Obiectiv fundamental pe șantierele de construcții: realizarea integrală a planului, recuperarea restanțelor (Gh. Ruscanu) 3
- Experiențe în actualitate. Analiza factorială a eficienței producției zootehnice din cooperativele agricole (drd. Ion Zoican) 5

- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative, condiție a gospodăririi judicioase a fondurilor (Radu Ciurileanu) 8
- Creșterea intensivă a exportului și rolul cadrelor care asigură designul (Ioan Georgescu) 10
- Promovarea largă a științei — factor de intensificare a producției agricole (prof. dr. Bucur Șchiopu) 12
- Cititorii au cuvântul 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Eficiență sporită în funcționarea platformelor industriale (Dorin Constantinescu) 15

TEORII ● IDEI

- Impulsionarea creșterii economice pe calea valorificării superioare a resurselor naturale (dr. Angelica M. Vrabie) 18
- Școli ● curente ● economiști. Contribuții ale lui L. D. Pătrășcanu la dezvoltarea gândirii economice românești (I) (V. Ioța) 20

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Criza generală a capitalismului (prof. dr. N. Dobrotă) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- Țările socialiste. Realizări și priorități în dezvoltarea economică (1978—1979) (N. Popov) 25
- Tendințe-conjuncturi 27
- Țări africane pe calea progresului economic și social. Republica Zambia; Republica Populară Mozambic (Marin Frincu) 28
- Statistică internațională 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- The economic and financial mechanism: functionality and efficiency. To prevent and clear out surplus stocks, condition for a rational funds administration (Radu Ciurileanu) 8
- Intensive export growth and designers' role (Ioan Georgescu) 10
- Science wide promotion an intensive agricultural produc-

- tion factor (Prof. Dr. Bucur Șchiopu) 12
- Turning into better account natural resources to stimulate the economic growth (Dr. Angelica M. Vrabie) 18
- Schools — currents — economists. L. D. Pătrășcanu's contributions to Romanian economic thoughts development (I) (V. Ioța) 20
- Socialist countries. Achievements and priorities on economic development (1978—1979) (N. Popov) 25

DANS LE NUMÉRO

- Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. La prevention et la liquidation des stocks excédentaires, condition d'une gestion judicieuse des fonds (Radu Ciurileanu) 8
- La croissance intensive de l'exportation et le rôle des designers (Ioan Georgescu) 10
- La large promotion de la science — facteur de l'accroissement intensif de la produc-

- tion agricole (prof. dr. Bucur Șchiopu) 12
- Stimuler la croissance économique par une supérieure mise en valeur des ressources naturelles (dr. Angelica M. Vrabie) 18
- Ecoles — courants — économistes. Quelques contributions de Lucrețiu Pătrășcanu au développement de la pensée économique roumaine (I) (V. Ioța) 20
- Pays socialistes: Accomplissements et priorités dans le développement économique (1978—1979) (N. Popov) 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Предотвращение и ликвидация сверхнормативных запасов, условие разумного хозяйствования фондов (Раду Чурилеану) 8
- Интенсивный рост экспорта и роль работников ответственных за дизайн (Иоан Джорджеску) 10
- Широкое внедрение науки — фактор интенсификации сельс-

- скохозяйственного производства (проф. др. Букур Шхиопу) 12
- Усиление экономического роста путем повышение уровня использования природных ресурсов (др. Анджелика М. Врабие) 18
- Школы ● течения ● экономисты. Вклад Л.Д. Пăтрăшкану в развитие экономического мышления в Румынии (I) (В. Иоца) 20
- Социалистические страны: Достижения и приоритеты в экономическом развитии (1978—1979) (Н. Попов) 25

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postale și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calca Dorobanților nr. 11—25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

În magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat s-au pus în vânzare noi modele de confecții, tricotaje și încălțăminte pentru sezonul de primăvară :

- balonsaide și pardesie, executate conform ultimelor tendințe ale modei ;
- rochii, bluze, fuste și jachete, cu croială lejeră, gulere mici, talii culisante ;
- pulovere și jachete tricotate, practice, rezistente, călduroase ;
- pantofi comozi, cizme de diferite înălțimi, cu virful alungit și tocul subțire.

Combinatul siderurgic Galați produce și livrează :

- Tablă groasă și mijlocie — din oțeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate și aliate conform normelor românești și străine — pentru construcții mecanice, metalice, navale, de mașini, de cazane și recipiente sub presiune etc .
- Benzi și table laminate la rece — neacoperite și zincate conform normelor românești și străine pentru construcții metalice, țevi sudate, profile îndolte, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

- Sulfat feros heptahidratat pentru purificarea apei ;
- Sulfat de amoniu pentru agricultură ;
- Benzen brut de hullă și gudron pentru industria chimică ;
- Smoală tip „B” conform STAS 3 360/1969 sub formă lichidă și granulată ;
- Creozet de hullă pentru negru de fum ;
- Zgură granulată de furnal pentru construcții civile, industriale, rutiere ;
- Oxigen îmbuteliat.

Pentru informații detaliate asupra produselor, adresați-vă la telefon 3 04 38 sau prin centrala 3 19 00 interior 1 560 — Serviciul desfacere C.I.S. Galați.

COMBINATUL SIDERURGIC GALAȚI

